

“รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์”

โครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์/กลุ่มองค์กรในพื้นที่
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

คณะผู้วิจัย		สังกัด
1. นายวิฑูรย์	เนาวพานิช	สหกรณ์แท็กซี่สยาม จำกัด
2. นางราตรี	ภูมิฐานนท์	กรมส่งเสริมสหกรณ์
3. นางสุรีย์รัช	อวนสกุล	กรมส่งเสริมสหกรณ์
4. นางฉลวย	ชาญสวัสดิ์	สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ 2
5. นายกิตติพงษ์	อรุณฉาย	กรมส่งเสริมสหกรณ์
6. นายนิกุล	หุรูประเสริฐรัตน์	กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
7. นายกันตร	คมภักดี	ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

ชุดโครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์/กลุ่มองค์กรในพื้นที่
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป) .

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) “การพัฒนา ขบวนการสหกรณ์ภายใต้กรอบแนวคิดการสร้างเครือข่ายคุณค่าเพื่อพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย” มีจุดมุ่งหมายเพื่อ(1) พัฒนาศักยภาพของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และหน่วยงาน / กลุ่ม / องค์กรให้ ตระหนักถึงการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดจนการปรับกระบวนการทัศน์และวิถีคิดเชิงบูรณาการ ให้แก่บุคลากรเพื่อให้มีศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ(2) หนุนเสริมให้เกิด กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำกรอบแนวทางการสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างสันนิบาตสหกรณ์แห่ง ประเทศไทยกับหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตร(3)เผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทภารกิจของสันนิบาต สหกรณ์สหกรณ์แห่งประเทศไทย ซึ่งจะช่วยหนุนเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรระหว่างสันนิบาต สหกรณ์ฯ และหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กร ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้สันนิบาตสหกรณ์แห่ง ประเทศไทยมีความเข้มแข็งพัฒนาองค์กรให้สามารถเป็นองค์กรนำได้อย่างแท้จริงโดยทีมวิจัย กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการตามกรอบแนวทางและมีผลการศึกษา ดังนี้

(1) ศึกษาบทบาทภารกิจของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและองค์กรสูงสุดของขบวนการ สหกรณ์(Apex Organization)ของต่างประเทศ บทบาทภารกิจและสถานการณ์เครือข่ายพันธมิตรของ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จากการศึกษา พบว่า องค์กรพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์ฯจำแนก ตาม สถานภาพทางกฎหมายการจัดตั้งองค์กรเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่1)หน่วยงานราชการ / รัฐวิสาหกิจ 2) สถาบันการศึกษา 3) มูลนิธิ / สมาคม / ชมรม 4) องค์กรอิสระ / มหาชน5) องค์กรระหว่างประเทศ 6) ขบวนการสหกรณ์ และ7) อื่นๆ จำแนกตามความสัมพันธ์กับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรที่มีความสัมพันธ์กับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย โดยตรง และโดยอ้อม สำหรับเครือข่ายพันธมิตรที่มีอยู่เดิม พบว่า สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีความ ร่วมมือกับองค์กรพันธมิตรบนพื้นฐานความต้องการที่บรรลุป้าหมายร่วมกัน ใช้ทรัพยากรร่วมกันและได้ ผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นความร่วมมือในระยะยาว มีลักษณะเป็นเครือข่ายพันธมิตรเชิงบทบาทหน้าที่ ไม่พบว่ามีเครือข่ายพันธมิตรดังกล่าวในเชิงโครงสร้าง

(2) ทีมวิจัยได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายคุณค่าโดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรของ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและบุคลากรของหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรภายในกรอบเวลา 6 เดือน(มีนาคม – สิงหาคม 2549) จำนวน 5 ครั้งและเข้าร่วมสังเกตการณ์ในเวทีสันนิบาตสหกรณ์ฯสร้าง ความเข้าใจกับสหกรณ์สมาชิก 4 ภาค จำนวน 5 ครั้ง ผลที่ได้บุคลากรของหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กร ได้แสดง ความคาดหวังต่อบทบาทของสันนิบาตสหกรณ์ฯ เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา และแนวทางการความ ร่วมมือในเรื่องต่างๆระหว่าง สันนิบาตสหกรณ์ฯกับองค์กรพันธมิตร

(3) จากการศึกษา พบว่า เครือข่ายคุณค่าเพื่อการพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์ฯให้เข้มแข็งตามบทบาท ภารกิจสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยควรพิจารณาว่าพันธมิตรองค์กรไหนมีภารกิจที่สอดคล้องหนุนเสริม

บทบาทภารกิจของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและสร้าง/พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเชิงรุกเพื่อทำหน้าที่ในฐานะองค์กรสูงสุดที่มีบทบาทในการพัฒนาสหกรณ์สมาชิกในระดับปฐมให้เข้มแข็งสามารถเป็นที่พึ่งของมวลสมาชิกหรือประชาชนในระดับรากหญ้าทั้งหลายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสหกรณ์

(4) ผลการดำเนินงานเป็นไปตามแผนการวิจัยโดยมีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการวิจัย ได้แก่ การวางแผนดำเนินงานโครงการวิจัยให้สอดคล้องกับกรอบเวลา เป้าหมายและงบประมาณในบริบทเครือข่ายพันธมิตรผลได้ที่สำคัญคือการจุประกายแนวคิดในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรพันธมิตร การนำแนวคิดการพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรไปใช้ในการกำหนดแผนทิศทางการพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2550 – 2554 การจัดตั้ง “ทีมงานสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานพันธมิตร” มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานพันธมิตร และฟื้นฟูความสัมพันธ์กับหน่วยงาน/องค์กรที่เคยทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกันไว้ เพื่อสร้าง/พัฒนาเครือข่ายพันธมิตร นำไปสู่การร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะยังประโยชน์ให้แก่บรรดาสหกรณ์สมาชิก

(5) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานนักวิจัยขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและมีภารกิจในงานประจำค่อนข้างมากทำให้การขับเคลื่อนงานวิจัยเป็นไปอย่างล่าช้า อีกส่วนหนึ่งเกิดจากสันนิบาตสหกรณ์ฯ มีวัฒนธรรมองค์กรไม่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากรประกอบกับเป็นระยะฟื้นฟูของสันนิบาตสหกรณ์ฯ จากปัญหาวิกฤตศรัทธาและคณะกรรมการจึงมุ่งเน้นไปในการสร้างภาพลักษณ์และดำเนินกิจกรรมตามที่ประชุมใหญ่มอบหมายไว้ทำให้งานวิจัยไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร

(6) ควรมีการบ่มเพาะความรู้ด้านการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) แก่นักวิจัยเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยและ ควรมีการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับ การบริหารจัดการเครือข่ายพันธมิตรที่เหมาะสมขององค์กรเพื่อหนุนเสริมด้านองค์ความรู้ การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกันและการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ

.....

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานฉบับนี้ เป็นการรายงานผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ตามโครงการวิจัย "การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ภายใต้กรอบแนวคิดการสร้างเครือข่ายคุณค่าเพื่อพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย" โดยการศึกษาบทบาทภารกิจและจัดเวทีสร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคลากรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตร มีวัตถุประสงค์(1)เพื่อพัฒนาบุคลากรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และหน่วยงาน / กลุ่ม / องค์กรให้ตระหนักถึงการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดจนการปรับกระบวนการทัศน์และวิธีคิดเชิงบูรณาการให้แก่บุคลากรเพื่อให้มีศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ (2) หนุนเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำกรอบแนวทางการสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกับหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตร (3)เผยแพร่วิชาสัมพันธ์บทบาทภารกิจของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยซึ่งจะช่วยหนุนเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรระหว่างสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และ หน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กร ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีความเข้มแข็งพัฒนาองค์กรให้สามารถเป็นองค์กรนำได้อย่างแท้จริงผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

(1) การสังเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียนในพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการให้หมดสิ้นไป ข้อมูลคนจนในพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบได้แก่ ศูนย์ต่อสู้ความยากจนกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 มีคนจนจดทะเบียนใน 50 เขต จำนวน 530,049 คน/283022ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 9.15ของจำนวนประชากรในจังหวัดซึ่งมีทั้งสิ้น 5,782,159 คนหรือร้อยละ0.62 ของจำนวนประชากรทั่วประเทศ ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจน หนี้สินภาคประชาชน ให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่นักเรียน และที่ดินทำกิน ส่วนการแก้ปัญหาอื่น ที่ผ่านมาพบว่าเป็นไปอย่างล่าช้าเพราะแต่ละปัญหามีหน่วยงานผู้เกี่ยวข้องหลายแห่ง บางเรื่องไม่สามารถดำเนินการได้ แต่อย่างไรก็ตาม การจดทะเบียนคนจนทำให้รัฐมีข้อมูลปัญหาความยากจน สามารถลำดับความสำคัญของปัญหา และวางแผนแก้ไขได้อย่างเป็นระบบ มีการทำงานแบบบูรณาการ การใช้ทรัพยากรของชาติมีประสิทธิภาพ ด้านการจัดเก็บข้อมูล พบว่าไม่สามารถเปรียบเทียบสัดส่วนคนจนจดทะเบียนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์กับจำนวนรวมได้เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้

(2) พัฒนาการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับพัฒนาการของการสหกรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 ทางราชการดำริที่จะให้มี สหภาพสหกรณ์ขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางให้ความช่วยเหลือแก่สหกรณ์ต่าง ๆ และส่งเสริมให้สหกรณ์สามารถพึ่งพาตัวเองให้มากที่สุดในปี พ.ศ. 2509 กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ จึงได้ทำลู่ทางจัดตั้งสหภาพสหกรณ์ขึ้น และต่อมาให้ใช้ชื่อสันนิบาตสหกรณ์

แทนชื่อสหภาพสหกรณ์ และ กำหนดเอาวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2511 เป็นวันจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์ ใช้ชื่อว่า "สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัดสินใช้" โดยมีวัตถุประสงค์ เป็นศูนย์กลางให้ความช่วยเหลือแก่สหกรณ์ต่าง ๆ ทั้งในด้านวิชาการและอื่น ๆ และ เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและดำเนินการต่าง ๆ อันเป็นการช่วยเหลือสมาชิก ตลอดจนชักจูงให้สหกรณ์ทั้งหลายรู้จักการช่วยตนเองด้วย และเมื่อถึงวันที่ 19 มิถุนายน 2511 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ยังผลให้ "สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัดสินใช้" เปลี่ยนฐานะจากการเป็น สหกรณ์ มาเป็นสถาบัน มีชื่อว่า "สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย" จนกระทั่งถึงปัจจุบันได้ถือใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดย การดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์ฯ เน้นหนักในด้านของการให้บริการแก่สหกรณ์สมาชิกในด้านฝึกอบรมด้านวิชาการและการส่งเสริมเผยแพร่วิชาการทางสหกรณ์

(3) **องค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ในต่างประเทศ** เป็นการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบถึงรูปแบบ โครงสร้างองค์กรบทบาทหน้าที่หรือภารกิจและปัจจัยประกอบอื่น ๆ โดย พบว่า **ประเทศเกาหลี** องค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์เกาหลี คือชุมนุมสหกรณ์การเกษตรระดับชาติ(National Agricultural Cooperativ Federation : NACF) มีบทบาทหน้าที่ แนะนำส่งเสริมงานฟาร์ม ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี การศึกษาอบรม บริการข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ วัฒนธรรมชนบทและการพัฒนาจิตใจ ดำเนินธุรกิจการซื้อทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคและวัตถุดิบการผลิต ดำเนินธุรกิจการตลาด วางระบบการตลาด บริการข้อมูลข่าวสาร เป็นศูนย์กลาง การตลาด การบรรจุหีบห่อ และการรับรองมาตรฐาน การธนาคาร โดยการรับฝากเงิน ส่งเสริมการออม ให้สินเชื่อเพื่อการผลิต การปรับปรุงบ้านเรือนและอื่น ๆ การประกันภัยและสวัสดิการสงเคราะห์ **ประเทศญี่ปุ่น** Central Union of Agricultural Cooperatives (JA-ZENCHU) หรือสหภาพสหกรณ์กลาง เป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ของญี่ปุ่น ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ประชาสัมพันธ์งานสหกรณ์ ให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ แนะนำงานฟาร์ม แนะนำการพัฒนาคุณภาพชีวิต แนะนำการบริหารจัดการสหกรณ์ การตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ และความสัมพันธ์กับต่างประเทศ **ประเทศฟิลิปปินส์** โครงสร้างขบวนการสหกรณ์ของฟิลิปปินส์มี 3 ระดับ คือ สหกรณ์ระดับปฐมหรือระดับท้องถิ่น ชุมชุมสหกรณ์ระดับจังหวัด และมีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ (National Confederation of Cooperative : NCC) โดยมีสหภาพสหกรณ์แห่งประเทศไทยฟิลิปปินส์ (Cooperative Union of the Philippines) เป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ศึกษารูปแบบของ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเนปาล ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศอินเดีย ประเทศเวียดนาม อีกด้วย

(4) **สถานการณ์เครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยจำแนก** หน่วยงาน/ กลุ่ม /องค์กรพันธมิตรออกตามสหภาพทางกฎหมายการจัดตั้งองค์กร ได้เป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) หน่วยงานราชการ / รัฐวิสาหกิจ 2) สถาบันการศึกษา 3) มูลนิธิ / สมาคม / ชมรม 4) องค์กรอิสระ / มหาชน 5) องค์กรระหว่างประเทศ 6) ขบวนการสหกรณ์ และ 7) อื่นๆ และจำแนกตามความสัมพันธ์กับ

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรที่มีความสัมพันธ์กับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยตรง และโดยอ้อม การดำเนินงานของเครือข่ายพันธมิตรสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พบว่า กลุ่มเป้าหมายขององค์กรพันธมิตรส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นนิติบุคคลมากกว่าไม่เป็นนิติบุคคล ทุกหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรมีบทบาทในการพัฒนากลุ่ม /องค์กรและประชาชนทั่วไป เนื่องจากกลุ่มองค์กรประชาชนมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ เป้าหมายการดำเนินงานทุกหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กร ล้วนมีเป้าหมายการดำเนินงานที่มุ่งประโยชน์ของสังคม / ชุมชน โดยมีแหล่งที่มาของเงินทุนในการดำเนินงานทั้งจากงบประมาณแผ่นดินและรายได้จากการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ สำหรับเครือข่ายพันธมิตรที่มีอยู่เดิม พบว่า สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีความร่วมมือกับองค์กรพันธมิตรบนพื้นฐานความต้องการที่บรรลุมเป้าหมายร่วมกัน ใช้ทรัพยากรร่วมกันและได้ผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นความร่วมมือในระยะยาว ลักษณะเป็นเครือข่ายพันธมิตรเชิงบทบาทหน้าที่ แต่ไม่พบว่ามีเครือข่ายพันธมิตรดังกล่าวในพันธมิตรเชิงโครงสร้าง

(5) กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย ทีมวิจัยได้ดำเนินการโดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและบุคลากรของหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรภายในระยะเวลา 6 เดือน(มีนาคม – สิงหาคม 2549) ผลที่ได้ บุคลากรของหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรได้แสดงความคาดหวังต่อบทบาทของสันนิบาตสหกรณ์ฯ เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา และแนวทางการความร่วมมือในเรื่องต่างๆระหว่าง สันนิบาตสหกรณ์ฯกับองค์กรพันธมิตร เช่น การสร้างภาพลักษณ์ การแก้ไขกฎเกณฑ์การได้มาซึ่งกรรมการ สันนิบาตสหกรณ์ฯ การจัดหาเงินทุน การประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาบทบาทการเป็นผู้นำขบวนการสหกรณ์ การมีหน่วยงานเฉพาะกิจในลักษณะ Strategic Business Unit (SBU) หรือทีมงานเชิงรุก (ad hoc team) ที่มีความคล่องตัวในการดำเนินงานและมีศักยภาพสูงเพื่อปฏิบัติงานเชิงรุกในการกำหนดกรอบทิศทางการดำเนินงานของ สันนิบาตสหกรณ์ฯ การสร้างวงศ์สัมพันธ์หรือความร่วมมือหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ในรูปเครือข่ายพันธมิตร

(6) เครือข่ายคุณค่าเพื่อการพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยพิจารณาจากบทบาทภารกิจตามที่กฎหมายสหกรณ์กำหนดไว้แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ การเป็นองค์กรช่วยเหลือทางวิชาการ และการเป็นองค์กรนำ เป็นตัวแทนช่วยเหลือสหกรณ์สมาชิกในเรื่องต่างๆ โดยสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยควรพิจารณาว่าพันธมิตรองค์กรไหนที่มีภารกิจสอดคล้อง/หนุนเสริมบทบาทภารกิจของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและสร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงรุกเพื่อทำหน้าที่ในฐานะองค์กรสูงสุดที่มีบทบาทในการพัฒนาสหกรณ์สมาชิกในระดับปฐมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นที่พึ่งของมวลสมาชิกหรือประชาชนในระดับรากหญ้าทั้งหลาย เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ อันจะนำความเข้มแข็งมาสู่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์ฯให้เข้มแข็ง 1) ภาครัฐควรทบทวนบทบาทตนเอง และค่อยๆ ลดบทบาทลง เหลือเพียง

บทบาทของนายทะเบียนสหกรณ์ 2) สันนิบาตสหกรณ์ฯต้องพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับได้ว่าสามารถรับภาระไปจากภาครัฐ 3) ในฐานะผู้นำขบวนการสหกรณ์ไทยควรมีบทบาทนำในการสร้างสำนึกในเรื่องเครือข่ายคุณค่าสหกรณ์แก่ทุกส่วน / ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สหกรณ์ / กลุ่ม / องค์การประชาชน เกิดความสัมพันธียึดโยงเป็นเครือข่าย หนุนเสริมการดำเนินงานซึ่งกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของคนและองค์กร 4) พนักงานสันนิบาตสหกรณ์ฯและคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์ฯให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่สำนึกในความเป็นเจ้าของร่วมกันและร่วมมือกันในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนา สันนิบาตสหกรณ์ฯให้มีบทบาทนำในขบวนการสหกรณ์ 5) การพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรให้กว้างขวางและแน่นแฟ้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงานทั้งโดยตรงและโดยอ้อม และ6)การนำแบบอย่างที่ดีของต่างประเทศมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง

(7) สรุป ทีมวิจัยกรุงเทพมหานครได้ใช้การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในระยะเวลา 6 เดือน ผลการดำเนินงานเป็นไปตามแผนการวิจัยโดยมีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการวิจัย ประกอบด้วย 1) ความชัดเจนของทีมวิจัยเกี่ยวกับกรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร 2) การวางแผนดำเนินงานโครงการวิจัยให้สอดคล้องกับกรอบเวลาและเป้าหมาย 3) การวางตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักวิจัยและบุคลากรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ผู้เกี่ยวข้อง วิทยากร อย่างเหมาะสมเอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการทำงาน 4) การบริหารจัดการทั้งในด้านกระบวนการวิจัยที่ต้องมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องภายในกรอบเวลาและงบประมาณค่าใช้จ่าย

บริบทเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยผลได้ที่สำคัญคือการจุดประกายแนวคิดในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรพันธมิตรโดยการนำแนวคิดการพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรไปใช้ในการกำหนดแผนทิศทางการพัฒนา สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2550 – 2554 มีแนวคิดในการพัฒนาเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรโดยการ จัดตั้ง "ทีมงานสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานพันธมิตร" นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานพันธมิตร และฟื้นฟูความสัมพันธ์กับหน่วยงาน/องค์กรที่เคยทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกันไว้เช่น สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานอัยการสูงสุด Canadian Cooperative Association (CCA) JA Zenchu และอื่นๆ เพื่อสร้าง/พัฒนาเครือข่ายพันธมิตรอันจะนำไปสู่การร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่างๆตามวัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะยังประโยชน์ให้แก่บรรดาสหกรณ์สมาชิก

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานนักวิจัยยังขาดความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และมีภารกิจในงานประจำค่อนข้างมากทำให้การขับเคลื่อนงานวิจัยเป็นไปอย่างล่าช้า อีกส่วนหนึ่งเกิดจากสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีวัฒนธรรมองค์กรไม่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากรในองค์กร ประกอบกับเป็นระยะฟื้นฟูของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจาก

ปัญหาวิกฤตศรัทธาคณะกรรมการจึงมุ่งเน้นไปในการสร้างภาพลักษณ์และดำเนินกิจกรรมตามที่ที่ประชุมใหญ่มอบหมายไว้ ทำให้งานวิจัยไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามงานวิจัยครั้งนี้ทำให้นักวิจัยได้รับความรู้เกี่ยวกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย บทบาทภารกิจของหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง เรียนรู้ กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) และพัฒนากรอบแนวคิดเรื่องเครือข่ายพันธมิตรในการดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และพัฒนาแนวความคิดของนักวิจัยในเรื่องการคิดนอกกรอบงานเดิม การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เทคนิคการทำงานแบบมีส่วนร่วม และการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเพื่อนำไปปรับใช้ในการทำงานต่อไป

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่โครงการกำหนดไว้ ควรมีการบ่มเพาะความรู้ด้านการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) แก่นักวิจัยเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยและ ควรมีการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับการบริหารจัดการเครือข่ายพันธมิตรที่เหมาะสมขององค์กรเพื่อหนุนเสริมด้านองค์ความรู้ การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกันและการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ

.....

EXECUTIVE SUMMARY

This report presents a studied result of the *Participatory Action Research (PAR)* under the research project on "Development of Cooperative Process by Means of Building-Up Value Networking of Cooperatives League of Thailand". The study is aiming at reviewing roles and operational functions of Thailand Cooperatives League and other relevant cooperative organizations, and also organizing a venue to provide opportunities for exchanging ideas, views and mutual understanding between personnel of all these cooperatives organizations, with the objectives to: (1) develop human resources in cooperative promotion; (2) increase cooperation and visions' thinking of relevant personnel and cooperative organizations with a view to adopt an integration system of work cooperation to achieve organizational missions; and (3) establish a network of cooperative alliances composes of Thailand Cooperatives League and other relevant cooperative units both public and private entities. These objectives, if achieved; would help strengthening management capability of Thailand Cooperative League which would become a true leader of domestic cooperative activities in time to come.

Results of the study could be summarized as following:

(1) Compilation and synthesis of data relating to the poor, registered in Bangkok metropolitan area. Poverty eradication has long been an important government policy, particularly under the present administration. In Bangkok, the Center to Fight Poverty under BMA and Department of Rural Development of Ministry of Interior are responsible for the government's poverty eradication program. According to the statistics, there are a total number of 530,049 heads in 283,022 households of 50 administrative zones in BMA who were classified and registered as poor. This represents around 9.15% of total population in BMA (=5,782,159), or about 0.62% of Thailand population. Problems encountered by the poor in BMA are, for example, lack of housing and land for family livings and earnings, problem of indebt ness, and lack of equal access to education facility by the poor, etc. The government attempts to overcome the problems have been going on but with a delayed action and minimum achievements, owing to there are several agencies involved. Nonetheless, the merits of the registration of the poor project is to help the government to acknowledge the problems and be able to formulate, prioritize and integrate

the work plan and programs to effectively utilize limited national budgetary resources for helping the poor.

(2) The study found that the development of Cooperative League of Thailand has long been connected to the development of cooperative promotion and activities in Thailand. In 1949, the government at the time had a policy to establish the Cooperative Union as a Centre of Coordination to extend helps to various cooperative units, with the aims to enable them to be able to rely on themselves as much as possible. The Cooperative Union was then established in 1966 by Ministry of National Development at the time. In February 26, 1968, the name had been changed and registered as "Cooperative League of Thailand: Limited Fund". Then, in 19 June 1968, when the Cooperative Act B.E 2511 has proclaimed as law, the legal status of the then Cooperative League of Thailand: Limited Fund, had been changed from a lieu cooperative entity to become an institution and under the new name of "Cooperative League of Thailand". This institution has been in operations since then up until now but under the new revision of the Cooperative Act B.E 2542. The current Cooperative League of Thailand emphasizes its role in providing services to their member cooperative in areas of training, technical services and cooperative information extensions.

(3) In regard to the top organizations of cooperative sector in other countries, this study tried to compare its organizational and management structure, roles, missions, and other important characteristics. The results found that, in Korea, its top cooperative organization is the so called "National Agricultural Cooperative Federation" or NACF. Its main function includes providing services in agricultural/farm extension for a betterment of farmers' improved livelihoods and well being, education, training, information distribution, production inputs and product marketing services, credit extension, and farm insurances. In Japan, the top organization in cooperative process is the "Central Union of Agricultural Cooperatives (JA-ZENCHU)". Its main responsibility is to formulate policy, perform public relations work, conduct training in agricultural cooperatives, recommending good farming practices and farm management, cooperative auditing, etc. For the Philippines, cooperatives' organizational and management structure composes of 3 sub-levels: primary or local cooperatives, Provincial Confederation of Cooperative and National Confederation of Cooperative. All of these three are under the Cooperative Union of the Philippines which is at the highest level of the cooperative process in the country. In addition,

this study also reviewed organizational and management structure of cooperative organizations in Singapore, Nepal, Indonesia, India, and Vietnam.

(4) In reviewing of the Cooperative League of Thailand's potential alliances, the results found that they could be classified into 7 types of organizations: 1) government/public enterprises, 2) academic institutions, 3) associations/foundations and other NGOs, 4) public organizations, 5) international organizations, 6) cooperative units, and 7) others. These could also be classified into two groups according to whether they have direct or indirect relations with the Cooperative League of Thailand. With respect to the operations of these alliances, studied results indicated that most of them have been working closely with the grass root people which formed into legal groups, and all have similar objectives to work for the benefits of local people and community at large. They obtained their *budgets* from both the government sources and their own incomes generating from related activities.

(5) For the work done by the research team regarding the building-up of cooperative network between the Cooperative League of Thailand's and alliances' personnel, via the organized discussion forums, during the 6 month period (Mar – August 2006), results found that personnel from all relevant cooperative organizations have expressed their willingness to increase cooperation with the Cooperative League of Thailand's in areas such as reputation/image improvements, recruiting/scrutinizing CLT committees, fund mobilization, development of cooperative leaders, establishment of "Strategic Business Unit (SBU)", or an ad hoc team in planning the CLT work plan, and formulation of strategic alliance of all relevant cooperative organizations in Thailand.

(6) Building-up the network with relevant cooperative organizations as a means to strengthening the CLT is another recommendation from the research finding. According to the Cooperative Act, the CLT has two major functions, i.e., to provide technical assistance and to help cooperative members in various issues. As a leader or top organization of the cooperative sector in Thailand, CLT should therefore perform its functions by seeking coordination and alliance with the local cooperative members that are mutually beneficial from increased cooperation. This would help not only the grass root cooperatives which need assistance from the CLT for their economic and social development but also the CLT's itself with the increased management capability in leading the country's cooperative sector development. One recommendation was that the government should have role only as a cooperative registrar, all other roles should rest on

the CLT. Furthermore, to be a significant leader, CLT should have a role in sowing and harvesting consciousness of all relevant cooperatives' organizations of how importance of increase coordination, cooperation and networking of alliance to the success of cooperative development in Thailand.

(7) Conclusion and recommendations. BMA research team has employed the *Participatory Action Research* technique within the 6 month period with successful results. Factors contributing to the success are: 1) Clearness of the "networking of cooperative alliance's conceptual framework", 2) good research planning under the time limitation, 3) suitability of selected researchers and all personnel involved in the research process, and 4) management ability of the team leader and staff of all agencies involved. The most important outcome of the project is to ignite realization of how importance of the joint collaboration and networking alliance to the success of future cooperative development in Thailand. The concept was implemented in the formulation of 5-year strategic plan (B.E. 2550 – 2554) of the Cooperative League of Thailand. Under this new plan, the following measures are proposed including, setting up the "Working Group on Building-Up Strategic Alliance with CLT"; issuing MOU between CLT and strategic partners; and rehabilitating good relations with concerned organizations such as TOA, Supreme Attorney General, CCA and JA Zenchu. Problems faced by the research team are, e.g., limited knowledge and experiences in PAR, limited time on part of government officers' researchers, and limited initiatives on part of CLT personnel and administrators. The researchers, however, gain a lot of academic experiences, e.g., knowledge of CLT and related cooperative organizations, comprehend in depth on PAR technique, understanding concepts of strategic alliances in CLT development, etc., all of which are outside the researchers' work flame. The research team recommended that this know-how should be extended to other researchers and be used to formulate the next office operation plan.

.....

คำนำ

ชุดโครงการวิจัย การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัดเพื่อแก้ปัญหาความยากจนภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และการสนับสนุนทุนวิจัยจากศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) และกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างกลุ่ม / องค์กรประชาชน และสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัด เพื่อให้เกิดการหนุนเสริมการพัฒนาศักยภาพคนและองค์กรในการแก้ไขปัญหาความยากจน

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำของบรรดาสหกรณ์สมาชิกทั้งในประเทศและในเวทีต่างประเทศการพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย อันประกอบด้วยภาคีรัฐบาล เอกชน ขบวนการสหกรณ์กลุ่ม องค์กรต่าง ๆ ทั้งในและระหว่างประเทศ ย่อมก่อให้เกิดการหนุนเสริมการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพการดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย อันนำไปสู่ความร่วมมืออันดีในวงค์สัมพันธ์ของขบวนการสหกรณ์ไทย ส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งแก่ขบวนการสหกรณ์ไทยอย่างยั่งยืน เพื่อการเป็นที่พึ่งของสมาชิกและชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนจะยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นได้ในที่สุด

ทีมวิจัยกรุงเทพมหานครตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการวิจัยตามกรอบแนวทางและการหนุนเสริมของทีมประสานงานกลาง ซึ่งนอกจากจะจุดประกายแนวคิดในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ จะพัฒนาพันธมิตรเพื่อการทำงานร่วมกันแล้วยังเป็นการย้ำให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญของการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ เพื่อการพัฒนาสมาชิกและชุมชนด้วย ทีมวิจัยกรุงเทพมหานครจึงขอขอบคุณทุกส่วน / ฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยชิ้นนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ทีมวิจัยกรุงเทพมหานคร

10 สิงหาคม 2549

สารบัญ

บทที่ 1	บทนำ.....	1
บทที่ 2	บทสังเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียนในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร	
	- นโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ.....	6
	- ข้อมูลพื้นฐานจำนวนผู้จดทะเบียนในกรุงเทพมหานคร.....	8
บทที่ 3	พัฒนาการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย	
	- ประวัติความเป็นมา.....	12
	- สถานภาพและบทบาทหน้าที่ของ สสท. ตามกฎหมาย.....	19
	- โครงสร้างการบริหารงานสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.....	24
บทที่ 4	องค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ต่างประเทศ	
	- ความสำคัญขององค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์.....	41
	- องค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ในประเทศต่างๆ.....	41
บทที่ 5	สถานการณ์เครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย	
	- รูปแบบของหน่วยงานองค์กรพันธมิตรสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.....	49
	- บริบทการดำเนินงานของเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.....	50
	- เครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรกับสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทยที่มีอยู่เดิมก่อนเริ่มโครงการ.....	51
บทที่ 6	กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย	
	- การจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....	68
	- กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตรของ สสท. ในแต่ละเวที.....	90
บทที่ 7	การสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่าเพื่อพัฒนาสันนิบาตแห่งประเทศไทยให้เข้มแข็ง	
	- ตัวแบบการวิเคราะห์.....	102
	- การวิเคราะห์เครือข่ายคุณค่าเพื่อพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.....	102
บทที่ 8	สรุปและเสนอแนะ	
	- สรุปผลการดำเนินงาน.....	117
	- ประโยชน์ที่นักวิจัย/ทีมวิจัยได้รับ.....	119
	- ข้อเสนอแนะ.....	120

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	กระบวนการดำเนินการของทีมีวิจัยกรุงเทพมหานคร.....	4
ภาพที่ 2.1	ภาพแสดงจำนวนประชากรจำนวนตามปัญหาของผู้ลงทะเบียน.....	7
ภาพที่ 3.1	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท.....	24
ภาพที่ 3.2	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท. ปี 2520-2522 ตามข้อบังคับ สสท. ครั้งที่ 6 (พ.ศ.2520).....	25
ภาพที่ 3.3	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท. ปี 2523-2524 จากรายงานกิจการ สสท. ประจำปี 2523.....	26
ภาพที่ 3.4	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท. ปี 2525.....	27
ภาพที่ 3.5	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท. ปี 2526-2528 ตามข้อบังคับ สสท. ครั้งที่ 37 (พ.ศ.2526).....	28
ภาพที่ 3.6	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท. ปี 2529 ตามข้อบังคับ สสท. ครั้งที่ 41 (พ.ศ.2529).....	29
ภาพที่ 3.7	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท. ปี 2530-2531 ตามข้อบังคับ สสท. ครั้งที่ 52 (พ.ศ.2530).....	30
ภาพที่ 3.8	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท. ปี 2532-2534 จากรายงานกิจการ สสท. ประจำปี 2532.....	31
ภาพที่ 3.9	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท. ปี 2535-2540 ตามข้อบังคับ สสท. ฉบับที่ 506 (พ.ศ.2535).....	32
ภาพที่ 3.10	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท. ปี 2541 ตามข้อบังคับ สสท. ฉบับที่ 510 (พ.ศ.2541).....	33
ภาพที่ 3.11	โครงสร้างการบริหารงานของ สสท. ปี 2542 ตามข้อบังคับ สสท. (พ.ศ.2542).....	34
ภาพที่ 3.12	โครงสร้างการบริหารองค์กรสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2548.....	35
ภาพที่ 4.1	โครงสร้างองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ของประเทศไทย.....	44
ภาพที่ 6.1	กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 1.....	91
ภาพที่ 6.2	กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 2.....	94

ภาพที่ 6.2.1	กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 2.....	95
ภาพที่ 6.2.2	กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 2.....	96
ภาพที่ 6.3	กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 3.....	98
ภาพที่ 6.4	กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 4.....	100
ภาพที่ 6.4.1	กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5.....	101
ภาพที่ 7.1	เครือข่ายพันธมิตรตามขบวนการภารกิจขององค์กร.....	105
ภาพที่ 7.2	เครือข่ายพันธมิตรในการหนุนเสริมบทบาทการเป็นองค์กรนำของ ขบวนการสหกรณ์.....	106

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1	ตารางแสดงจำนวนประชากรจำแนกตามปัญหาของผู้ลงทะเบียน.....	7
ตารางที่ 2.2	ตารางวิเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียน ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2548.....	8
ตารางที่ 3.1	ตารางเปรียบเทียบสถานภาพรวมและบทบาทหน้าที่ของ สสท. ตาม พ.ร.บ. พ.ศ.2511 และ พ.ศ.2542.....	19
ตารางที่ 5.1	ตารางบทบาทภารกิจของหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรและสถานะความสัมพันธ์กับ สสท.	56
ตารางที่ 5.2	ตารางสรุปแบบเครือข่ายพันธมิตรของ สสท. ที่มีอยู่เดิมเริ่มโครงการ.....	65
ตารางที่ 5.3	ตารางสถานการณ์ดำเนินงานของหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตร สสท.	67
ตารางที่ 6.1	ตารางการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย.....	68
ตารางที่ 7.1	ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพันธมิตรกับ สสท.	107
ตารางที่ 7.2	ตารางตัวอย่างรูปแบบกิจกรรมเครือข่ายพันธมิตรของ สสท.	112

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ในปี พ.ศ. 2457 ทางราชการได้ริเริ่มนำระบบสหกรณ์มาใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของราษฎรโดยเฉพาะปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ซึ่งในขณะนั้นต้องกู้ยืมเงินทุนในการประกอบอาชีพจากคหบดีและนายทุนอื่น ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกยึดที่นาจนทำให้ชาวนากลายเป็นผู้เช่า โดยทางการได้เลือกเอาจังหวัดพิษณุโลกเป็นท้องที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ประเภทหาทุนขึ้น โดยเห็นว่าเป็นท้องที่ที่มีเกษตรกรเป็นผู้ตัดคั และมีหนี้สินมาก พระราชวรพงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ผู้ทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์และทรงได้รับแต่งตั้งเป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก จึงได้รับจดทะเบียนสหกรณ์ประเภทหาทุนสมาคมแรกเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 มีชื่อว่าสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ ตั้งอยู่ที่ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก มีสมาชิกแรกตั้ง 16 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 3,000 บาท

การสหกรณ์ในประเทศไทยได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ มีการจัดตั้งสหกรณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และขยายการจัดตั้งไปทุกจังหวัดทั่วประเทศจนปัจจุบันมีการจัดตั้งสหกรณ์แล้วกว่า 6,000 สหกรณ์ มีสมาชิกสหกรณ์กว่า 8 ล้านครัวเรือน

ผู้นำสหกรณ์ในอดีตและฝ่ายราชการได้พิจารณาเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งองค์กระระดับสูงของขบวนการสหกรณ์เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้ความช่วยเหลือแก่สหกรณ์ต่าง ๆ และส่งเสริมให้สหกรณ์สามารถพึ่งพาตนเองได้ต่อไป แนวคิดดังกล่าวได้ริเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2492 ในชื่อสหภาพสหกรณ์ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนใช้ชื่อสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย โดยมีการประชุมผู้ริเริ่มการจัดตั้งเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2510 และในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2511 นายทะเบียนสหกรณ์ได้รับรองจดทะเบียนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นประเภทชุมนุมสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471

ทั้งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ให้ไว้ ณ วันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2511 และพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ให้ไว้ ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2542 ล้วนมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกำหนดไว้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยในฐานะเป็นหัวขบวนหรือองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ (Apex Organization) การพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้เข้มแข็งมั่นคงเป็นองค์กรนำที่สามารถนำพาสหกรณ์สมาชิกไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ จึงเป็นการพัฒนาขบวนการสหกรณ์และสหกรณ์ในระดับปฐมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นที่พึ่งของมวลสมาชิกหรือประชาชนในระดับรากหญ้าทั้งหลาย เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมผลประโยชน์

ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ต่อไป

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจะพัฒนาสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้ ต้องอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือการสนับสนุนการดำเนินงานจากเครือข่ายพันธมิตร ประกอบด้วย สหกรณ์กลุ่ม / องค์กรประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามโครงการวิจัย “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์” มุ่งไปที่องค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนคือ

(1) การพัฒนาผู้นำกลุ่ม / องค์กรในลักษณะของการสร้างคุณค่าสหกรณ์ให้ตระหนักถึงการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการปรับกระบวนการทัศน์และวิธีคิดเชิงบูรณาการให้แก่ผู้นำ เพื่อให้มีศักยภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการองค์กร

(2) การหนุนเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม / องค์กร ที่คำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

(3) หนุนเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรในระหว่างสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและกลุ่ม / องค์กรประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้กรอบการดำเนินการในการพัฒนาความเข้มแข็งและยั่งยืนแก่กลุ่ม / องค์กร และขบวนการสหกรณ์ด้วยวิธีดังกล่าวข้างต้น คาดว่าจะช่วยลดจุดอ่อนและอุปสรรคที่มีอยู่ ตลอดจนช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน เป็นที่พึงของบรรดาสหกรณ์สมาชิกส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกสหกรณ์ได้ในที่สุด

2. วัตถุประสงค์

(1) เพื่อพัฒนาบุคลากรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และหน่วยงาน / กลุ่ม / องค์กรให้ตระหนักถึงการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการปรับกระบวนการทัศน์และวิธีคิดเชิงบูรณาการให้แก่บุคลากรเพื่อให้มีศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ

(2) หนุนเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำกรอบแนวทางการสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกับหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตร

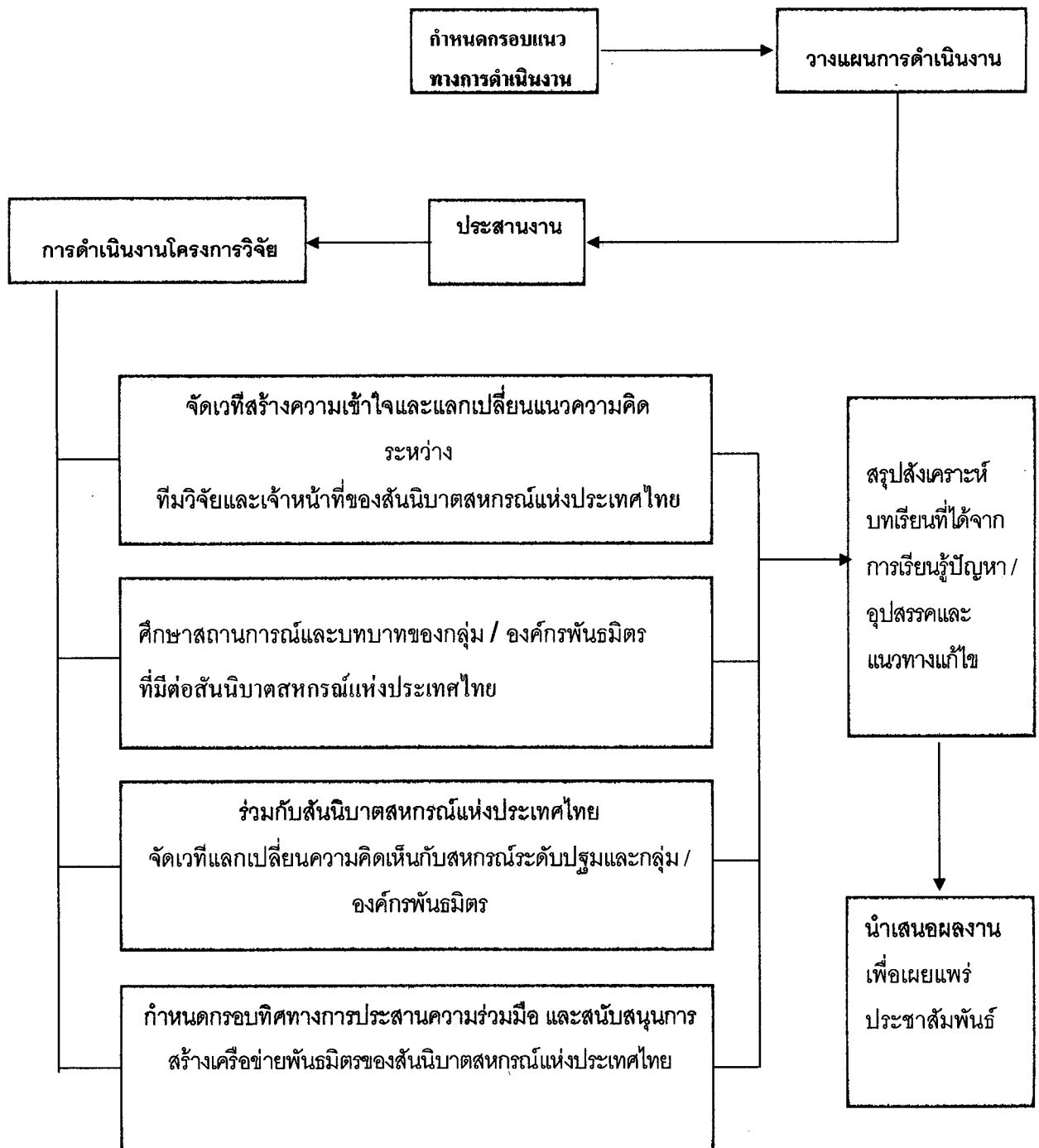
(3) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทภารกิจของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยซึ่งจะช่วยหนุนเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรระหว่างสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และ หน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กร ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

3. แนวคิดในการดำเนินงาน

1. เน้นการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสหกรณ์ กลุ่ม / องค์กร ประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษากระบวนการและผลที่เกิดขึ้นจากการสร้างเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
3. สนับสนุนให้เกิดการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในการพัฒนาแก้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

4. กระบวนการดำเนินงานของทีมวิจัยกรุงเทพมหานคร

1. จัดเวทีสร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนแนวความคิดระหว่างทีมวิจัยและเจ้าหน้าที่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
2. ศึกษาสถานการณ์และบทบาทของกลุ่ม / องค์กรพันธมิตร ที่มีต่อสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
3. ร่วมกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสหกรณ์ระดับปฐมและกลุ่ม / องค์กรพันธมิตร
4. กำหนดกรอบทิศทางการประสานความร่วมมือ และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

ภาพที่ 1.1 กระบวนการดำเนินงานของทีมวิจัยจากกรุงเทพมหานคร

5. นิยามศัพท์

1) **สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย** หมายถึง สถาบันสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ ซึ่งมีสหกรณ์ทุกระดับเป็นสมาชิก มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจการสหกรณ์ทุกประเภททั่วราชอาณาจักร ให้มีความเจริญก้าวหน้าอันมิใช่เป็นการหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน

2) **คุณค่าสหกรณ์** หมายถึง ค่านิยมพื้นฐานของนักสหกรณ์ ประกอบด้วย การพึ่งพาและรับผิดชอบตนเอง ประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความสามัคคี สมาชิกสหกรณ์ตั้งมั่นอยู่ในค่านิยมทางจริยธรรมแห่งความซื่อสัตย์ เปิดเผย รับผิดชอบต่อสังคมและเชื้ออาทรต่อผู้อื่นตามแบบแผนที่สืบทอดมาจากการริเริ่มการสหกรณ์

3) **เครือข่ายคุณค่า / เครือข่ายพันธมิตร** หมายถึง เครือข่ายความร่วมมือที่กลุ่ม / องค์กรซึ่งมีเป้าหมายสอดคล้องกัน เป็นพันธมิตรร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ร่วมกัน ในรูปของเครือข่ายทางธุรกิจ เครือข่ายทางสังคมหรือเครือข่ายทางวิชาการ

4) **การเชื่อมโยงเครือข่าย** หมายถึง การสร้างความร่วมมือหรือการสร้างพันธมิตรระหว่างกลุ่ม / องค์กรประชาชนตั้งแต่ 2 กลุ่ม / องค์กรขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกันอย่างจริงจัง เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เสียภัยร่วมกัน และได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้การที่กลุ่ม / องค์กรประชาชนจะมาเชื่อมโยงเครือข่ายนั้นต้องเป็นนโยบายอย่างเป็นทางการของกลุ่ม / องค์กรประชาชน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เป็นการสร้างคุณค่าสหกรณ์ (Cooperative Value) ซึ่งประกอบไปด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การร่วมมือกัน การประหยัด จริยธรรม ฯลฯ ให้กับคนในชุมชนผ่านกระบวนการวิจัยในลักษณะ action research จากคนสู่คน จากกลุ่มหนึ่งไปอีกกลุ่มหนึ่ง จากชุมชนหนึ่งไปสู่อีกชุมชนหนึ่งอันจะนำไปสู่ชุมชนและสังคมเข้มแข็ง

2) การเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่ม / องค์กรประชาชน / หน่วยงานต่าง ๆ จะช่วยให้เกิดการประหยัดด้านเศรษฐกิจ โดยมีการใช้ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน วิทยาการ / เทคโนโลยีร่วมกัน ซึ่งจะช่วยลดความสูญเสียและเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวม

3) เป็นการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเครือข่ายพันธมิตรมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมากขึ้น

4) สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้รับการหนุนเสริมจากหน่วยงาน / ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเมื่อสิ้นสุดโครงการ

.....

บทที่ 2

บทสังเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

1. นโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ

รัฐบาลปัจจุบันมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาทางสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ โดยได้กำหนดเป้าหมายในการขจัดปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน อันเกี่ยวกับความยากจนให้หมดสิ้นไปภายใน 5 ปี (พ.ศ. 2551) ด้วยการเพิ่มรายได้ ลดค่าใช้จ่าย และขยายโอกาสให้กับประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี และความพอประมาณอย่างมีเหตุผล ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดแนวทางประกอบด้วย

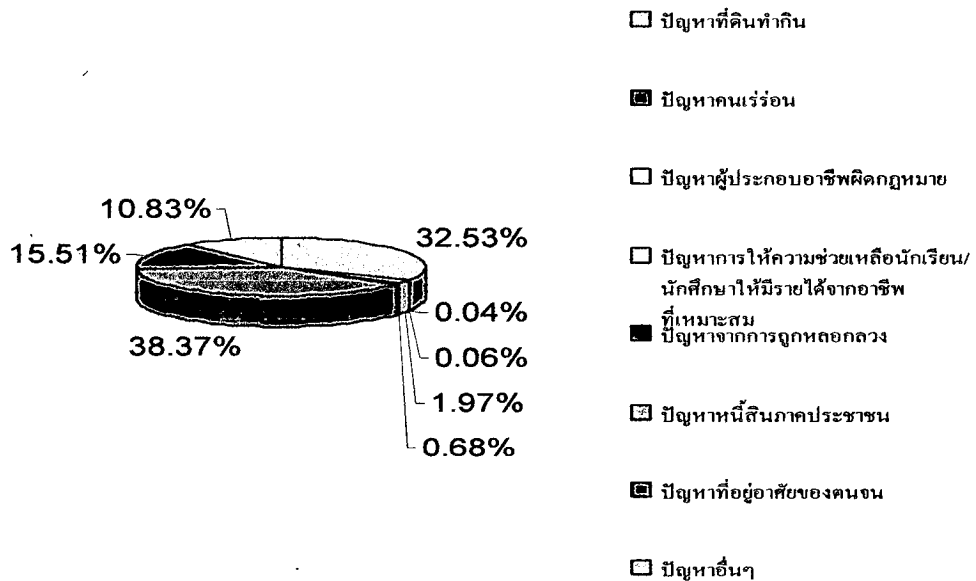
- (1) แผนแก้ปัญหาเร่งด่วน
- (2) จัดทำแผนปฏิบัติการ
- (3) จัดทำแผนแก้ปัญหาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะปัญหา
  - ด้านอาชีพ
  - การจัดการทรัพยากรเพื่อการทำมาหากินของคนจน
  - ระบบสวัสดิการชุมชน

ในการนี้ กระทรวงมหาดไทยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในการสำรวจและเปิดโอกาสให้คนจนได้มาจดทะเบียนกับหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย กรมการพัฒนาชุมชน รับผิดชอบในเขตชนบท กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นรับผิดชอบในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา และกรุงเทพมหานครรับผิดชอบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้ตัวชี้วัดที่ 27 ของเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) คือครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 20,000 บาทต่อคนต่อปี จัดเป็นคนจนและให้ลงทะเบียนจำแนกตามปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น และมีการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของข้อมูลจากเวทีประชาคม ผู้ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบข้อมูลส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการแจ้งข้อมูลไม่เป็นความจริง และในกรณีจดทะเบียนปัญหานี้สินไม่ได้แจ้งชื่อ - สกุล เจ้าหน้าที่

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงจำนวนประชากรจำแนกตามปัญหาของผู้ลงทะเบียน (แบบ สย.1 – 7)

ที่	ประเภทปัญหา	จำนวน (ปัญหา)	ร้อยละ
1	ปัญหาที่ดินทำกิน	3,968,155	32.53
2	ปัญหาคนเร่ร่อน	5,064	0.04
3	ปัญหาผู้ประกอบการอาชีพผิดกฎหมาย	7,550	0.06
4	ปัญหาการให้ความช่วยเหลือนักเรียน / นักศึกษา ให้มีรายได้จากอาชีพที่เหมาะสม	240,345	1.97
5	ปัญหาจากการถูกหลอกลวง	82,721	0.68
6	ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน	4,680,936	38.37
7	ปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจน	1,892,139	15.51
8	ปัญหาอื่น ๆ	1,321,599	10.83
	รวม	12,198,509	100

แสดงกราฟได้ดังนี้

หมายเหตุ ข้อมูล ณ 04/10/2547

ที่มา : <http://www.khonthai.com>

ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงจำนวนประชากรจำแนกตามปัญหาของผู้ลงทะเบียน

2. ข้อมูลพื้นฐานจำนวนผู้จดทะเบียนในกรุงเทพมหานคร

2.1 แหล่งข้อมูลและวิธีการจัดเก็บ

ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน กรุงเทพมหานคร กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียน

จากการรวบรวมข้อมูลจำนวนคนจนจดทะเบียนไว้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังแสดงในตารางที่ 2.2 วิเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียน

ตารางที่ 2.2 ตารางวิเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียน ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2548

รายการ	จำนวนคนจนจดทะเบียน (คน)	ค่าร้อยละ
ประชากรในจังหวัด		100
ผู้จดทะเบียนคนจนในจังหวัด	530,049	9.15
- แบ่งตามพื้นที่	50 เขต	-
- แบ่งตามปัญหาความยากจน	8 ปัญหา	-
สมาชิกสหกรณ์	-	100
- สหกรณ์จดทะเบียน	-	-
- สหกรณ์ภาคประชาชน	-	-
สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการ	-	100
- สหกรณ์จดทะเบียน	-	-
- สหกรณ์ภาคประชาชน	-	-

จำนวนผู้จดทะเบียนคนจนในกรุงเทพมหานครทั้ง 50 เขต มีจำนวน 530,049 คนเป็นจำนวนครัวเรือนที่จดทะเบียน 283,022 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละของจำนวนประชากรที่จดทะเบียนคนจนเทียบกับจำนวนประชากรในจังหวัดซึ่งมีทั้งสิ้น 5,782,159 คน เท่ากับจำนวนร้อยละ 9.15

จำนวนผู้จดทะเบียนคนจนทั่วประเทศมีจำนวน 8,258,435 คน คิดเป็นร้อยละ 13.15 ของจำนวนประชากรทั้งสิ้น 62,799,872 คน

เปรียบเทียบจำนวนคนจนจดทะเบียนของกรุงเทพมหานครกับคนจนจดทะเบียนทั่วประเทศเท่ากับร้อยละ 4.72 จำนวนคนจนจดทะเบียนของกรุงเทพมหานครเทียบกับจำนวนประชากรทั่วประเทศเท่ากับร้อยละ 0.62

สำหรับข้อมูลจำนวนสมาชิกสหกรณ์ที่ลงทะเบียนคนจน นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสหกรณ์ ไม่มีการจัดทำข้อมูลไว้ จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการ เป็นสัดส่วนร้อยละเท่าใด นอกจากนั้นยังไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลจาก ศตจ.กทม. โดยให้เหตุผลว่า เป็นข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถเปิดเผยได้

2.3 ข้อมูลที่น่าสนใจบางประการของกรุงเทพมหานคร

2.3.1 เขตที่มีจำนวนคนจนมากที่สุดและน้อยที่สุด

เขตที่มีคนจนจดทะเบียนจำนวนสูงสุด 5 ลำดับแรก

(1) เขตบางเขน	21,297 คน
(2) เขตจอมทอง	19,068 คน
(3) เขตลาดกระบัง	18,537 คน
(4) เขตหนองแขม	17,613 คน
(5) เขตคลองเตย	17,487 คน

เขตที่มีคนจนจดทะเบียนจำนวนต่ำสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

(1) เขตสัมพันธวงศ์	1,935 คน
(2) เขตบางรัก	3,083 คน
(3) เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย	3,128 คน
(4) เขตสะพานสูง	4,466 คน
(5) เขตทวีวัฒนา	5,419 คน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าเขตที่มีจำนวนคนจนจดทะเบียนค่อนข้างมาก จะเป็นเขตชั้นนอกเป็นส่วนใหญ่ และเขตที่มีคนจนจดทะเบียนจำนวนน้อยส่วนใหญ่เป็นเขตชั้นใน

2.3.2 อาชีพของประชาชนผู้มาลงทะเบียนคนจนมากที่สุด

ข้อมูลจาก <http://www.hkonthai.com> อาชีพของประชาชนผู้มาลงทะเบียนคนจนของกรุงเทพมหานครมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

(1) อาชีพรับจ้าง	187,926 คน คิดเป็นร้อยละ 54.85 ของผู้มาลงทะเบียน
(2) อาชีพค้าขาย	67,636 คน คิดเป็นร้อยละ 19.74 ของผู้มาลงทะเบียน
(3) ไม่มีอาชีพ	48,864 คน คิดเป็นร้อยละ 14.26 ของผู้มาลงทะเบียน
(4) อาชีพอื่น ๆ	26,040 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 ของผู้มาลงทะเบียน
(5) อาชีพเกษตรกรรม	4,202 คน คิดเป็นร้อยละ 1.23 ของผู้มาลงทะเบียน

2.3.3 ปัญหาที่คนจนลงทะเบียนมากที่สุด

ข้อมูลจาก <http://www.khonThai.com> แสดงข้อมูลพื้นฐานจำนวนผู้จดทะเบียนคนจนของกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัญหาของผู้ลงทะเบียนพบว่าปัญหาที่คนจนลงทะเบียนมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

(1) ปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจน	245,845 คน
(2) ปัญหาอื่นๆ	131,749 คน
(3) ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน	129,566 คน
(4) ปัญหาการให้ความช่วยเหลือ นักเรียนที่เหมาะสม	26,249 คน
(5) ปัญหาที่ดินทำกิน	14,280 คน

2.3.4 ปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนในกรุงเทพมหานคร

ปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนในกรุงเทพมหานคร ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ปัญหาการเช่าเอกชน 133,154 คน คิดเป็นร้อยละ 54.40 รองลงมาคือปัญหาการอาศัยญาติพี่น้อง 49,315 คน คิดเป็นร้อยละ 20.15 ลำดับสามคือปัญหาการบุกรุก ทั้งการบุกรุกที่สาธารณะ เช่น แม่น้ำ คลอง ได้ทางด่วน ฯลฯ การบุกรุกสถานที่ราชการ เช่น การรถไฟ ที่ราชพัสดุ ฯลฯ และการบุกรุกที่เอกชนซึ่งรกร้างว่างเปล่า รวม 27,758 คน คิดเป็นร้อยละ 11.34

2.3.5 ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของคนกรุงเทพมหานคร

ปัญหาหนี้สินในระบบของคนกรุงเทพมหานครแยกตามแหล่งเงินกู้

(1) ธนาคารพาณิชย์	จำนวน 17,082 ปัญหาหนี้สิน 7,564.3 ล้านบาท
(2) สหกรณ์	จำนวน 16,273 ปัญหาหนี้สิน 2,818.4 ล้านบาท
(3) ธนาคารออมสิน	จำนวน 12,155 ปัญหาหนี้สิน 1,267.5 ล้านบาท
(4) ธนาคารอาคารสงเคราะห์	จำนวน 11,299 ปัญหาหนี้สิน 6,497.8 ล้านบาท
(5) กองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 10,570 ปัญหาหนี้สิน 287.9 ล้านบาท

ปัญหาหนี้สินกลุ่มใหญ่ คือ ร้อยละ 50.95 หรือจำนวน 66,700 ปัญหาจาก 130,910 ปัญหา มีหนี้สินทั้งหมดระหว่าง 10,000 – 100,000 บาท รองลงมาคือกลุ่มที่มีหนี้สินระหว่าง 100,001 – 500,000 บาท มีจำนวนร้อยละ 27.93 หรือจำนวน 36,560 ปัญหา

2.4 บทสรุป

จากนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการโดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในการสำรวจและเปิดโอกาสให้คนจนได้มาจดทะเบียนกับหน่วยงานภาครัฐ จำแนกตามปัญหาของประชาชนที่ลงทะเบียน เพื่อนำมาวางแผนแก้ไข นั้น ที่ผ่านมา พบว่า นโยบายการแก้ไขปัญหา แต่ละปัญหามี กฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่งทำให้การแก้ไขเป็นไปอย่างล่าช้า

ปัญหาบางเรื่องไม่สามารถดำเนินการได้เพราะติดขัดข้อกฎหมาย เช่น ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาคนเร่ร่อน และบางปัญหาต้องใช้เงินงบประมาณและระยะเวลาดำเนินการค่อนข้างมาก เช่น ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาหนี้สินนอกระบบ ซึ่งการแก้ปัญหายังยืดยาวต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ในขณะเดียวกัน การจัดทำทะเบียนคนจน ทำให้รัฐบาลมีข้อมูลปัญหาความยากจนของประชาชน สามารถเห็นสภาพปัญหา ลำดับความสำคัญของปัญหา รวมทั้ง ขนาดของปัญหาสามารถวางแผนการแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ และจัดการงบประมาณได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ทำให้เกิดการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ทำให้การใช้ทรัพยากรของชาติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

.....

บทที่ 3

พัฒนาการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

1. ประวัติความเป็นมา

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นสถาบันซึ่งถือกำเนิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย คือพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ซึ่งได้บัญญัติในมาตรา 104 ว่า

“ให้มีสถาบันขึ้นสถาบันหนึ่ง เรียกว่า “สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าแก่กิจการสหกรณ์ทุกประเภททั่วราชอาณาจักรอันมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้แบ่งปันกัน”

การศึกษาพัฒนาการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ควรที่จะต้องทราบถึงประวัติความเป็นมาและเหตุผลในการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยประกอบไปด้วย ซึ่งสรุปได้จากวิวัฒนาการของการสหกรณ์ในประเทศไทย ดังนี้

การกำเนิดของสหกรณ์ในประเทศไทย

ในช่วงปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยหลายประการ ทั้งด้านการพัฒนาการศึกษา สาธารณูปโภค การสื่อสารคมนาคม การติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ และการเลิกทาสซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ มีผลสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจเลี้ยงตัวเอง (Subsistence Economy) เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแลกเปลี่ยน (Exchange Economy)

ประชากรไทยในสมัยนั้น ส่วนใหญ่เป็นชาวนาที่ทำฟาร์มขนาดเล็กใช้แรงงานในครอบครัว (Family Farmers) ปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักและขายข้าวเปลือกให้พ่อค้าข้าว เมื่อความต้องการข้าวเพื่อการส่งออกมีปริมาณมากขึ้น ชาวนาก็ต้องการทุนในการทำนามากขึ้น จึงต้องกู้ยืมจากพ่อค้าและเจ้าของโรงสีในท้องถิ่น ในปีใดผลผลิตดี ราคาข้าวดี ชาวนาก็มีรายได้พอจบบ้างใช้สอย แต่โดยมากปีที่ชาวนามีข้าวมาก ราคาข้าวมักจะตกต่ำ ทำให้ต้องมีภาระหนี้สินกับนายทุนหรือพ่อค้าผู้ให้กู้ บางส่วนถูกนายทุนยึดที่นาที่จำนองหรือขายฝากไว้เพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้ ภาพเหล่านี้มีให้เห็นอยู่ทั่วไปในชนบท โดยเฉพาะในภาคกลาง ซึ่งเป็นเมืองอยู่ข้าวอยู่น้ำของประเทศมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและเป็นมูลเหตุสำคัญที่รัฐบาลในสมัยนั้นคิดหาทางแก้ไขปัญหามาให้แกชาวนาและชาวชนบท

สิ่งแรกที่รัฐบาลในปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 5 คิดจะใช้เป็นวิธีแก้ปัญหาแก่ชาวนา คือการจัดให้มีสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ และเงื่อนไขที่เหมาะสมกับชาวนา โดยจะจัดตั้ง “ธนาคารเกษตร” ขึ้นในส่วนกลางและให้มีสาขาธนาคารขึ้นในภูมิภาค เพื่อดำเนินการให้กู้แก่ชาวนา ซึ่งความคิดดังกล่าวต้องชะงักไปเพราะติดขัดด้วยปัญหาเรื่องหลักประกันเงินกู้

ในปลายรัชกาลที่ 6 ช่วงปี พ.ศ. 2460 รัฐบาลก็ยังคิดที่จะช่วยเหลือชาวนาให้ได้รับสินเชื่อเพื่อการทำนาและปลดปล่อยหนี้เก่าอันมีภาระหนัก โดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติในสมัยนั้นคิดจะเปลี่ยนบริษัทแบงค์สยามกัมมาจล (ธนาคารไทยพาณิชย์ในปัจจุบัน) จากธนาคารซื้อขายเงิน (Exchange Bank) เป็นธนาคารให้กู้ยืมเงิน (Loan Bank) ในขณะที่แบงค์สยามกัมมาจลประสบปัญหาวิกฤติไม่สามารถแข่งขันกับธนาคารต่างชาติได้

ในปี พ.ศ. 2457 รัฐบาลได้เชิญ นายเบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ เข้ามาศึกษาสู่ทางการปรับเปลี่ยนบริษัทแบงค์สยามกัมมาจลให้เป็นธนาคารให้กู้ยืมแก่ชาวนา ซึ่งเขาแนะนำให้ตั้ง "ธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ" (National Loan Bank) โดยใช้ที่ดินและทรัพย์สินอื่นเป็นหลักประกัน และให้ชาวนารวมกลุ่มกันตั้งเป็นสมาคมเพื่อกู้ยืมเงินจากธนาคารมาให้สมาชิกของสมาคมได้กู้ยืมอีกทอดหนึ่ง โดยสมาคมจะทำหน้าที่ควบคุมดูแลการใช้เงินกู้จากสมาชิกแต่ละคน ตามหลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อป้องกันปัญหาชาวนาผู้กู้ทอดทิ้งภาระหนี้สิน ซึ่งนายเบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ เรียกว่า "Cooperative"

รัฐบาลเห็นด้วยกับการรวมกลุ่มชาวนาเป็นสมาคมเพื่อการดำเนินกิจกรรมร่วมกันและควบคุมดูแลซึ่งกันและกัน แต่ไม่เห็นด้วยกับคำแนะนำให้ปฏิรูปบริษัทแบงค์สยามกัมมาจล เป็นธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ เพราะคณะกรรมการบริษัทให้ความเห็นว่าบริษัท เป็นธนาคารพาณิชย์ของไทยเพียงธนาคารเดียวในขณะนั้น หากเปลี่ยนมาเป็นธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติก็จะมีธนาคารพาณิชย์ของคนไทยเหลืออยู่ ประกอบกับในขณะนั้นบริษัท ดำเนินกิจการซื้อขายเงินตราต่างประเทศได้ผลดีขึ้น รัฐบาลจึงได้เลิกความคิดที่จะจัดตั้งธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ

รัฐบาลในสมัยนั้นตระหนักดีว่า การนำหลักการสหกรณ์มาใช้ในประเทศไทยจำเป็นต้องมีหน่วยราชการคอยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนไปจนกว่าประชาชนจะมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและวิธีการสหกรณ์ และประยุกต์ใช้ด้วยตนเองได้ และในช่วงแรก ๆ ของการเริ่มจำเป็นต้องมีการเตรียมการที่รอบคอบและรัดกุม ทั้งไม่เพียงขยายการจัดตั้งสหกรณ์ออกไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว แต่ควรทำให้การทดลองก่อนและค่อย ๆ ติดตามเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงจนเป็นที่พอใจเสียก่อน

ในวันที่ 1 กันยายน 2458 รัฐบาลได้ยกฐานะกรมสถิติพยากรณ์ กระทรวงการคลังขึ้นเป็น "กรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์" สังกัดกระทรวงการคลังตามเดิม และได้เพิ่ม "แผนกการสหกรณ์" ขึ้นในกรมนี้เพื่อเตรียมการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ตามคำแนะนำของนายเบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ เหตุผลสำคัญที่รัฐต้องจัดส่วนราชการสหกรณ์ในกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ เพราะว่าการจัดตั้งสหกรณ์ในระยะแรกต้องกู้เงินจากแบงค์สยาม

กัมมาจล ซึ่งกระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกัน จึงควรให้อยู่ในความรู้เห็นของกระทรวงการคลังและมีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์เป็นผู้ดำเนินการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด โดยมีอธิบดีคือพระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ซึ่งทรงมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการศึกษาและเสนอความเห็นให้มีการจัดตั้ง "Cooperative" ซึ่งพระองค์ทรงบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า "สหกรณ์"

ต่อมาเมื่อกระทรวงการคลังได้แต่งตั้งคณะกรรมการเลือกสรรระบบวิธีการสหกรณ์ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในประเทศไทย โดยมีกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เป็นประธานกรรมการ ในที่สุดก็ได้เลือกเอา "สหกรณ์แบบโรฟไฟเฟน" ซึ่งมีกำเนิดจากประเทศปรัสเซีย หรือเยอรมัน ในปัจจุบัน ในช่วงปี 2407 มาเป็นต้นแบบ เนื่องจากเห็นว่าเป็นประเภทสหกรณ์หาทุนที่จัดหาทุนให้เกษตรกรขนาดเล็กเพื่อยืมไปทำการเกษตร โดยให้สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน อย่างไม่จำกัดในหนี้สินของสหกรณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นหลักประกันความมั่นใจแก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทุนแก่สหกรณ์ โดยสหกรณ์จะมีแผนดำเนินงานแคบแต่เฉพาะในระดับตำบล ทำให้สมาชิกมีความคุ้นเคยกันเพื่อจะสามารถควบคุมดูแลกันเองในเรื่องการใช้จ่ายเงินกู้ให้ตรงกับความมุ่งหมาย ตลอดจนคอยสอดส่องดูแลความประพฤติมิให้หลงไหลในอบายมุขต่าง ๆ ซึ่งทางราชการในสมัยนั้นได้กำหนดประเภทของสหกรณ์ในลักษณะนี้ว่า "สหกรณ์หาทุน"

โดยเหตุผลที่การนำระบบสหกรณ์เข้ามาใช้ในประเทศไทยโดยการริเริ่มของรัฐบาล ซึ่งแตกต่างจากประเทศในยุโรปที่ริเริ่มโดยราษฎรหรือนักคิดเอง ดังนั้นการริเริ่มสหกรณ์ของไทยจึงมีลักษณะ "จากบนลงล่าง" มิใช่จาก "ล่างขึ้นบน" รัฐจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลาย ๆ ด้านรวมทั้งการเตรียมออกกฎหมายก่อนการเริ่มจัดตั้งสหกรณ์เพื่อให้การคุ้มครองสหกรณ์ให้สามารถขยายตัวออกไปได้อย่างมั่นคงพึ่งพาตนเองและเป็นอิสระในที่สุด" ซึ่งตรงกันข้ามกับประเทศในยุโรป ที่รัฐเห็นประโยชน์ในการจัดตั้งสหกรณ์ซึ่งริเริ่มโดยประชาชนและเมื่อรัฐเห็นว่าเป็นประโยชน์จึงได้ตรากฎหมายสหกรณ์ออกมาให้การรับรองภายหลัง

เมื่อได้พิจารณารูปแบบสหกรณ์แบบโรฟไฟเฟนว่ามีลักษณะคล้าย "สมาคมในทางแพ่ง" (Civil Association) เพราะเป็นองค์กรของประชาชนที่ไม่แสวงหากำไร จะแตกต่างกันในสาระสำคัญที่สมาคมทางแพ่งมีวัตถุประสงค์ในทางสังคม ศาสนา การกุศล วิชาการ หรือการบันเทิง โดยมีได้ทำธุรกิจในขณะที่สหกรณ์ทำธุรกิจเป็นหลักและดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรืออื่น ๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีที่เป็นอยู่ในขณะนั้น สมาคมต่าง ๆ ได้รับจดทะเบียนในมณฑลกรุงเทพฯ เท่านั้น ยังไม่มีการรับจดทะเบียนในต่างจังหวัด และเพื่อให้เกิดความเหมาะสมรัฐบาลจึงตัดสินใจออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยสมาคม พ.ศ. 2457 เรียกว่า "พระราชบัญญัติสมาคมเพิ่มเติม พุทธศักราช 2459" เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2459 เพื่อใช้เป็นกฎหมายคุ้มครองสหกรณ์ โดยกำหนดให้กรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์มีอำนาจหน้าที่รับจดทะเบียน สหกรณ์จึงอาจกล่าวได้ว่า "พระราชบัญญัติสมาคมเพิ่มเติม พุทธศักราช 2459" เป็นกฎหมายว่าด้วยการสหกรณ์ฉบับแรกของไทย

กรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจความต้องการและเผยแพร่ความรู้การสหกรณ์อย่างง่าย ๆ แก่ราษฎรในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่กลางปี 2459 และดำเนินการจัดตั้ง ตลอดจนเสนอเรื่องให้นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนสหกรณ์เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 ในชื่อ "สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้" ณ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีสมาชิกแรกตั้ง 16 คน และใช้ทุนเงินกู้จากแบงค์สยามกัมมาจล 3,000 บาท จึงถือว่าสหกรณ์นี้เป็นสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย

ในประเภทของสหกรณ์หาทุน และมีรูปแบบมาจากสหกรณ์โรฟไฟเซนในเยอรมัน ปัจจุบันคือ “สหกรณ์การเกษตรเมืองพิษณุโลก จำกัด”

การจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

การพัฒนางานสหกรณ์ในแต่ละช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น ส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการริเริ่มแนะนำและส่งเสริมจากภาครัฐบาลหรือทางราชการเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามบรรดาผู้นำทางสหกรณ์ในอดีตต่างก็ตระหนักดีว่าการจะเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้า ความเข้มแข็ง และความมั่นคงในการดำเนินงานให้แก่สหกรณ์ทุกประเภทตามอุดมการณ์ของสหกรณ์นั้น เป็นภาระหน้าที่อันสำคัญขอขบวนการสหกรณ์เอง และจะอาศัยการริเริ่มส่งเสริมสนับสนุนจากทางราชการแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ บรรดาผู้นำทางสหกรณ์ในอดีตทั้งหลายจึงได้พยายามหาทางให้มีการจัดตั้งองค์กรในภาคของขบวนการสหกรณ์ขึ้น เพื่อรับเอาภาระหน้าที่ดังกล่าวไปจากภาครัฐบาล โดยให้มีการดำเนินการเป็นขั้นตอนมาตามลำดับ โดยสรุปดังนี้ในข้อเท็จจริงของการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทุกประเภทนั้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องด้วยเรื่องการเงิน ฉะนั้น กฎหมายจึงกำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์ หรือผู้ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้ง ต้องตรวจบัญชีของสหกรณ์อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ทั้งนี้ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ รวมทั้งทางราชการจะได้ทราบฐานะทางการเงินอันแท้จริงของสหกรณ์ จะทำให้ข้อมูลต่างๆเป็นประโยชน์แก่ทางราชการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมงานสหกรณ์ให้ตรงจุดและเป้าหมายให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามการที่ทางราชการได้ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการตรวจบัญชีของสหกรณ์ต่าง ๆ นี้ ทางราชการต้องเสียค่าใช้จ่ายปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมิใช่น้อย ทางราชการจึงเห็นว่า เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล จึงได้กำหนดสหกรณ์ต่าง ๆ ให้ช่วยออกค่าใช้จ่ายในการตรวจบัญชีซึ่งเรียกว่า “ค่าธรรมเนียมการตรวจบัญชี” จ่ายเข้าเป็นรายได้ของแผ่นดิน โดยคิดในอัตราพันละหนึ่งของทุนดำเนินงานในวันสิ้นปีทางบัญชีสหกรณ์

ในความพยายามที่จะให้มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นสูงของขบวนการสหกรณ์ขึ้นเพื่อรับภาระหน้าที่ไปจากรัฐบาลนั้น ในปี พ.ศ. 2492 ทางราชการดำริที่จะให้มี สหภาพสหกรณ์ ขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางให้ความช่วยเหลือแก่สหกรณ์ต่าง ๆ และส่งเสริมให้สหกรณ์สามารถพึ่งพาตัวเองให้มากที่สุดในอนาคตจึงได้เปลี่ยนการเรียกเก็บเงิน “ค่าธรรมเนียมการตรวจบัญชี” มาเป็นเรียกเก็บเงิน “สะสมช่วยจัดสหภาพสหกรณ์” แทน โดยคิดในอัตราพันละหนึ่งของทุนดำเนินงานในวันสิ้นปีทางบัญชีแต่ไม่เกิน 1,000.-บาท โดยทางราชการได้รวบรวมเงินจำนวนนี้ฝากต่อทุนไว้กับธนาคารเพื่อการสหกรณ์ (ในปัจจุบันคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำกัด) มาจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2509 กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ จึงได้ทำลู่ทางจัดตั้งสหภาพสหกรณ์ขึ้น การพิจารณาแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2509 และให้ใช้ชื่อสันนิบาตสหกรณ์แทนชื่อสหภาพสหกรณ์

ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2510 คณะผู้ริเริ่มการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้เริ่มประชุมกันเป็นครั้งแรก โดยมี นายปกรณ์ อังศุสิงห์ ปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเป็นประธานในที่

ประชุม ซึ่งประกอบด้วย นายท努 สาตราภัย รองปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และนายทะเบียน สหกรณ์ นายสมฤทธิ์ เลิศบุศย์ อธิบดีกรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ นายมนู วิริยานนท์ รักษาการใน ตำแหน่งอธิบดีกรมสหกรณ์ที่ดิน นายกระจำจ โหตรภวานนท์ แทนอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ นายเทพ ไสยานนท์ ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจสหกรณ์ นายเดิม อุเทศนันท์ หัวหน้ากองทะเบียนสหกรณ์ นายประมุน วิทยานนท์ หัวหน้ากองวิชาการและส่งเสริมสหกรณ์ การประชุมครั้งนี้มีสาระสำคัญตามรายงาน การประชุมบางตอน ดังนี้

1. **ความคิดริเริ่มที่จะจัดตั้ง** ปรธานฯ เสนอต่อที่ประชุมความว่า เห็นสมควรจัดตั้ง สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ขึ้นเป็นชุมนุมสหกรณ์ โดยมีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความเจริญ แก่กิจการของบรรดาสหกรณ์ทั่วประเทศ ตลอดจนยังความสะดวกให้เกิดแก่กิจการของสหกรณ์เหล่านั้นด้วย และเพื่อจะได้ใช้เป็นเวทีฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ให้สามารถปฏิบัติงานของสหกรณ์โดยถูกต้องด้วย ตนเอง และในที่สุดก็จะเป็นศูนย์กลางทางการเงินของสหกรณ์อีกด้วย และขณะร่างข้อบังคับสันนิบาต สหกรณ์แห่งประเทศไทยก็ได้จัดตั้งขึ้นเรียบร้อยแล้ว ประกอบกับมีเงินสะสมช่วยจัดสภาพสหกรณ์มาก พอที่จะใช้เป็นทุนหารายได้มาดำเนินการเบื้องต้นได้ จึงสมควรที่จะได้เริ่มงานจัดตั้งขึ้นอย่างมีแผนงานที่ แน่นนอน มีสถานที่ เจ้าหน้าที่ งบประมาณค่าใช้จ่าย

2. **เรื่องจัดตั้งคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้ง** ที่ประชุมมีมติให้ผู้มีนามข้างท้ายนี้เป็น คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้ง คือ

นายเทพ ไสยานนท์	เป็นประธานกรรมการ
ผู้แทนกรมสหกรณ์ที่ดิน	เป็นกรรมการ
ผู้แทนกรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ	เป็นกรรมการ
ผู้แทนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	เป็นกรรมการ
นายเดิม อุเทศนันท์	เป็นกรรมการ
นายประมุน วิทยานนท์	เป็นกรรมการ
นายสงวน รุณภัย	เป็นกรรมการ
เจ้าหน้าที่กองทะเบียนสหกรณ์	เป็นเลขานุการ

3. **เรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้ง** ที่ประชุมมีมติกำหนดอำนาจ หน้าที่ไว้ ดังนี้

ก. เสนอความคิดเห็นในการจัดตั้งว่าจะดำเนินการจัดตั้งอย่างไร ตามลำดับขั้น

ข. เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของสันนิบาตสหกรณ์ฯ ว่าควรขอความร่วมมือ จากกรมต่าง ๆ และสำนักงานปลัดกระทรวงให้ส่งข้าราชการมาช่วยปฏิบัติงานในระยะเริ่มแรกจำนวนเท่าใด

ค. เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพิจารณางบประมาณใช้จ่ายในการจัดตั้งว่ามีโครงการอย่างไร มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง โดยประมาณค่าใช้จ่ายเป็นรายปี

ง. เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ที่จะใช้เป็นสำนักงาน ว่าควรจัดอย่างไร

วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2510 (การประชุมครั้งที่ 2) ที่ประชุมมีมติให้จัดสร้างอาคารสำนักงานของสันนิบาตสหกรณ์ฯ ภายในวงเงินไม่เกิน 2 ล้านบาท โดยให้ก่อสร้างในบริเวณศูนย์ฝึกอบรมกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ถนนพิชัย เขตดุสิต กับให้เชิญผู้แทนสหกรณ์บางสหกรณ์เข้าร่วมในคณะด้วย

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2510 (การประชุมครั้งที่ 7) ที่ประชุมมีมติให้ นายยุทธดนัย ชินะโชติผู้ตรวจราชการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเข้าร่วมในคณะกรรมการด้วย

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2511 (การประชุมครั้งที่ 12) ที่ประชุมมีมติ ดังนี้

- ให้ดำเนินการขอจดทะเบียน
- ให้มีผู้เข้าชื่อขอจดทะเบียนรวม 24 ท่าน ประกอบด้วยผู้แทนสหกรณ์ 16 ท่าน และเอกชน 8 ท่าน
- ให้ผู้เข้าชื่อขอจดทะเบียนทั้ง 24 ท่าน เป็นคณะกรรมการดำเนินการชั่วคราวโดยให้นายปกรณ์ อังคูลิงห์ เป็นประธานกรรมการดำเนินการ และนายหนู สาตราภัย เป็นรองประธานฯ
- กำหนดเอาวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2511 เป็นวันขอจดทะเบียน และวันทำพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารสำนักงานของสันนิบาตสหกรณ์ฯ

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2511 พันเอกสุรินทร์ ชลประเสริฐ รองปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติในตำแหน่งนายทะเบียนสหกรณ์ได้รับจดทะเบียนสันนิบาตสหกรณ์ฯ เป็นสมาคมสหกรณ์ ประเภทชุมนุมสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 มีชื่อว่า "สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด สิ้นใช้" ในวันเดียวกันนี้ ฯพณฯ นายพจน์ สารสิน รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ได้เป็นประธานประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารสำนักงานสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยด้วย (อาคารหลังนี้ก่อสร้างและทำพิธีเปิดป้ายเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2511 เฉพาะตัวอาคารมีมูลค่า 1,532,660.-บาท เมื่อนับรวมค่าตกแต่งภายใน ค่าติดตั้งไฟฟ้า ค่าติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ค่าติดตั้งน้ำประปา ค่าปรับปรุงถนน และทำสนามหญ้ากับไม้ประดับเข้าด้วยแล้ว รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 2,115,256.-บาท)

ป้ายวันเดียวกันหลังจากเสร็จพิธีวางศิลาฤกษ์แล้ว คณะกรรมการดำเนินการได้ประชุมกันเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหาร และผู้จะทำหน้าที่ผู้อำนวยการชั่วคราว ที่ประชุมลงมติให้คณะกรรมการบริหาร จำนวน 9 นาย ประกอบด้วยฝ่ายผู้แทนสหกรณ์ 5 นาย และฝ่ายเอกชน 4 นาย ดังมีรายนามต่อไปนี้

คณะกรรมการฝ่ายผู้แทนสหกรณ์

1. นายอัมพร ณ ป้อมเพชร์

2. นายชาติรี ชีพัฒน์
3. นายวิชาญ สง่าศรี
4. นายขึ้น ทองสารี
5. นายเคิร์ม แฟงรอด

กรรมการบริหารฝ่ายเอกชน

1. นายยุทธดนัย ชินะโชติ
2. นายสมฤทธิ์ เลิศบุศย์
3. นายมนู วิทยานนท์
4. นายสุธี สิงห์เสนห์

สำหรับผู้ทำหน้าที่ผู้อำนวยการชั่วคราว ได้แก่ นายยุทธดนัย ชินะโชติ

วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2511 หลังจากได้รับจดทะเบียนแล้ว ประมาณ 60 วัน สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยก็ได้เริ่มจัดให้มีการประชุมใหญ่ขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ นาย ปกรณ์ อังคสุสิงห์ ประธานกรรมการดำเนินการได้กล่าวชี้แจงเกี่ยวกับการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยสรุปว่า ทุก ๆ ประเทศที่ได้จัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์ฯ ขึ้น ก็เพื่อให้สหกรณ์ทั้งหลายรวมกัน โดยมีศูนย์ปฏิบัติงานอันเป็นศูนย์กลางช่วยเหลือสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกทั้งในด้านวิชาการและอื่น ๆ เพราะทางราชการไม่มีโอกาสทราบความต้องการต่าง ๆ ของสหกรณ์ได้ดีเท่ากับสหกรณ์เอง ดังนั้นสันนิบาตสหกรณ์ฯ จึงเป็นผู้รับเองงานต่าง ๆ ที่สหกรณ์ต้องการให้แก้ไขปัญหและอำนวยความสะดวกช่วยเหลือจากทางราชการ สำหรับสหกรณ์ในประเทศไทยได้ก่อตั้งมาเป็นเวลา 50 กว่าปีแล้ว แต่ยังไม่มียสันนิบาตสหกรณ์ฯ ที่จะให้ความช่วยเหลือและแนะนำต่าง ๆ จำต้องอาศัยกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติและกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานสหกรณ์เป็นเครื่องมือให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงาน เพื่อเร่งรัดความก้าวหน้าแห่งขบวนการสหกรณ์ จึงควรมีสันนิบาตสหกรณ์ฯ เป็นศูนย์กลางให้ความช่วยเหลือแก่สหกรณ์ต่าง ๆ จึงได้จัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์ฯ ขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและดำเนินการต่าง ๆ อันเป็นการช่วยเหลือสมาชิก ตลอดจนชักจูงให้สหกรณ์ทั้งหลายรู้จักการช่วยตนเองด้วย ดังนั้นในการเลือกกรรมการจึงควรเลือกมาจากผู้แทนสหกรณ์ต่าง ๆ ให้มากที่สุด เพราะจะได้รู้ถึงสภาพและความต้องการของสมาชิกเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ความช่วยเหลือและจัดปัดเป่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผลการเลือกตั้งคณะกรรมการในวันนี้ ปรากฏว่า ที่ประชุมลงมติให้คณะกรรมการดำเนินการชุดเดิมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานต่อไปชั่วระยะเวลาหนึ่งก่อน เนื่องจากที่ประชุมยังไม่พร้อมที่จะเลือกจากบุคคลอื่นได้

ครั้นเมื่อถึง วันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2511 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511ยังผลให้ "สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัดสินใช้" เปลี่ยนฐานะจากการเป็น สหกรณ์ มาเป็นสถาบัน มีชื่อว่า "สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย"

สถานภาพและบทบาทหน้าที่ของ สสท. ตามกฎหมาย

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบสถานภาพและบทบาทหน้าที่ของ สสท. ตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ.2511 และ พ.ศ.2542

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511	พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน
มาตรา 104 ให้มีสถาบันขึ้นสถาบันหนึ่ง เรียกว่า "สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย" ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าแก่กิจการสหกรณ์ทุกประเภททั่วราชอาณาจักร อันมิใช่เป็นการหลอกลำไหรือรายได้แบ่งปันกัน มาตรา 105 ให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคล สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีสำนักงานแห่งใหญ่ในจังหวัดพระนคร และจะตั้งสำนักงานสาขาขึ้น ณ ที่อื่นใดก็ได้ มาตรา 106 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบเขต แห่งวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 104 และอำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง (1) ส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ ตลอดจนทำการวิจัยและรวบรวมสถิติเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ (2) แนะนำช่วยเหลือทางวิชาการแก่สหกรณ์ และอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์กับส่วนราชการหรือบุคคลอื่น (3) ให้การศึกษาฝึกอบรมวิชาการเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ (4) ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์ของต่างประเทศหรือองค์การต่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์ทำนองเดียวกัน (5) ชื้อ จัดหา จำหน่าย ถิ่นกรรมสิทธิ์ ครองครอง หรือทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ (6) ดำเนินการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่ส่วนราชการมอบหมาย	มาตรา 109 ให้มี "สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย" ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจการสหกรณ์ทุกประเภททั่วราชอาณาจักร ให้มีความเจริญก้าวหน้า อันมิใช่เป็นการหลอกลำไหรือรายได้แบ่งกัน มาตรา 109 ให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคล สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานคร และจะตั้งสำนักงานสาขาขึ้น ณ ที่อื่นใดก็ได้ มาตรา 110 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 108 และอำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง (1) ส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ ตลอดจนทำการวิจัยและรวบรวมสถิติเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ (2) แนะนำช่วยเหลือทางวิชาการแก่สหกรณ์ และอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์กับส่วนราชการหรือบุคคลอื่น

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511	พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ถือใช้ปัจจุบัน
มาตรา 107 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยอาจมีรายได้จากทรัพย์สินดังต่อไปนี้ (1) ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (2) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล (3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ (4) เงินที่ได้จากการจำหน่ายหนังสือวิชาการ เอกสารหรือสิ่งอื่น (5) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับเป็นค่าตอบแทนในการให้บริการ (6) ผลประโยชน์ที่ได้จากทรัพย์สินของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มาตรา 108 ให้มีคณะกรรมการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย คณะหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนของสหกรณ์ซึ่งที่ประชุมใหญ่ของสันนิบาตสหกรณ์	(9) สนับสนุนและช่วยเหลือสหกรณ์เพื่อแก้ไขอุปสรรค ข้อขัดข้องที่เกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (10) เป็นตัวแทนของสหกรณ์ เพื่อรักษาผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้จากการสนับสนุนของรัฐ องค์กระหว่างประเทศ หรือภาคเอกชนอื่น (11) ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่บรรดาสหกรณ์อย่างแท้จริง (12) ดำเนินการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่คณะกรรมการการพัฒนสหกรณ์แห่งชาติมอบหมาย มาตรา 111 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยอาจมีรายได้ ต่อไปนี้ (1) ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (2) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล (3) ดอกผลที่เกิดจากทุนกลางของสหกรณ์ไม่จำกัด ตามมาตรา 84 และมาตรา 86 วรรคสอง (4) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ (5) เงินหรือทรัพย์สินที่เหลือจากการชำระบัญชีสหกรณ์ตามมาตรา 84 และมาตรา 86 วรรคสอง (6) เงินที่ได้จากการจำหน่ายหนังสือวิชาการ เอกสารหรือสิ่งอื่น (7) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับเป็นค่าตอบแทนในการให้บริการ (8) ผลประโยชน์ที่ได้จากทรัพย์สินของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มาตรา 112 ให้มีคณะกรรมการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วยกรรมการ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ของสันนิบาตสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511	พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน
แห่งประเทศไทยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบสองคน และผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสิบห้าคน เป็นกรรมการ ให้คณะกรรมการเลือกตั้งกรรมการเป็นประธาน กรรมการคนหนึ่ง และรองประธานกรรมการ คนหนึ่งหรือหลายคน ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้ที่เห็นสมควรเป็นผู้อำนวยการสหกรณ์แห่งประเทศไทย และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยตำแหน่ง มาตรา 109 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่บริหารกิจการของสหกรณ์แห่งประเทศไทย อำนาจหน้าที่เช่นนี้ให้รวมถึง (1) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการต่าง ๆ ตามมาตรา 106 (2) ออกข้อบังคับว่าด้วยการประชุมใหญ่ของสหกรณ์แห่งประเทศไทย และวิธีการจัดส่งผู้แทนสหกรณ์มาร่วมประชุมใหญ่ (3) ออกข้อบังคับว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการของสหกรณ์แห่งประเทศไทย การประชุมและดำเนินกิจการของคณะกรรมการ (4) ออกข้อบังคับว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสหกรณ์แห่งประเทศไทย	แห่งประเทศไทยเลือกตั้งจากผู้แทนของสหกรณ์จำนวนไม่เกินสิบห้าคน ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แห่งประเทศไทย เลือกตั้งกรรมการเป็นประธาน กรรมการคนหนึ่ง และรองประธานกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แห่งประเทศไทย แต่งตั้งผู้อำนวยการสหกรณ์แห่งประเทศไทยและให้ผู้อำนวยการสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นเลขานุการของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 52 มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แห่งประเทศไทยและผู้อำนวยการสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยอนุโลม มาตรา 113 ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แห่งประเทศไทย มีหน้าที่บริหารกิจการตลอดจนมีอำนาจออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์แห่งประเทศไทย การออกระเบียบเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์แห่งประเทศไทยก่อน จึงใช้บังคับได้ (1) ระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายและการเก็บรักษาเงิน (2) ระเบียบว่าด้วยการประชุมใหญ่ของสหกรณ์แห่งประเทศไทยและหลักเกณฑ์การจัดส่งผู้แทนของสหกรณ์เข้าร่วมประชุมใหญ่ (3) ระเบียบว่าด้วยการเลือกตั้ง การประชุม และดำเนินกิจการ ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แห่งประเทศไทย

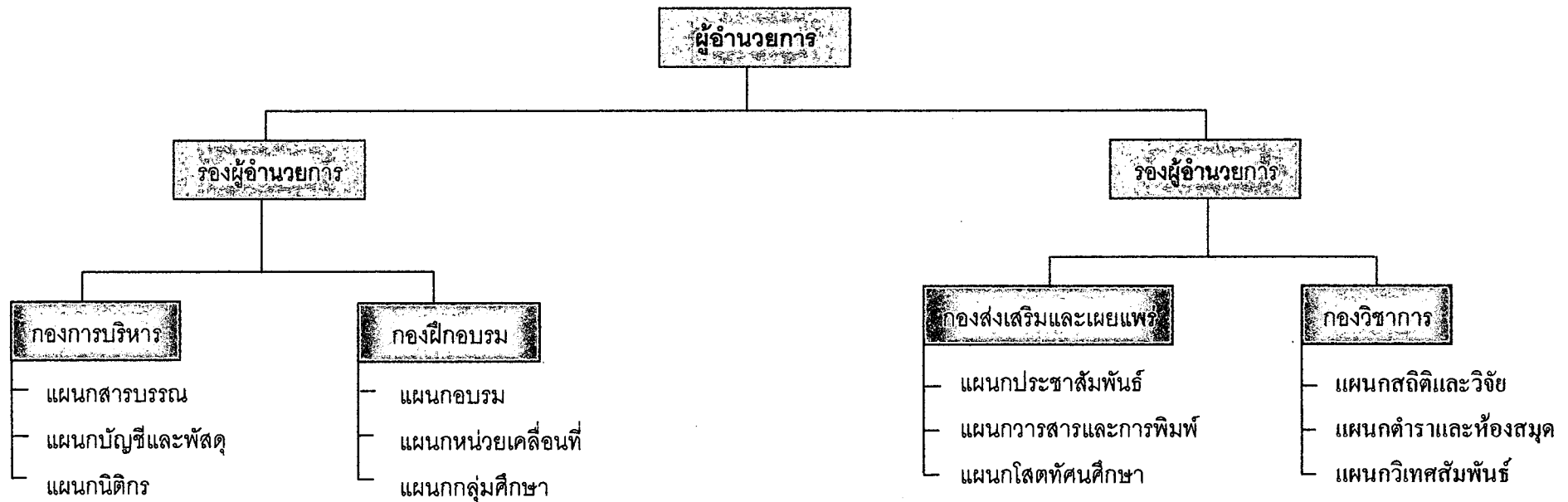
พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511	พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ถือใช้ปัจจุบัน
(5) ออกข้อบังคับว่าด้วยพนักงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยข้อบังคับตาม (2) และ (3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่จึงจะใช้บังคับได้ มาตรา 110 ให้กรรมการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้ มาตรา 111 ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายใน 60 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย คณะกรรมการจะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้ สุดแต่จะเห็นสมควร หรือเมื่อสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของ จำนวนสมาชิกทั้งหมดร้องขอ	มาตรา 114 ให้กรรมการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี เมื่อครบวาระดังกล่าว ตามวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการเลือกตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินการต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งใหม่ เข้ารับหน้าที่ กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน มาตรา 116 ให้คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญปีละหนึ่งครั้ง ภายใน 90 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เมื่อมีเหตุอันสมควรคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้ สุดแต่จะเห็นสมควร หรือเมื่อสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ ของ จำนวนสมาชิกทั้งหมดทำหนังสือร้องขอต่อ คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ ใน หนังสือร้องขอนั้น ต้องระบุว่าประสงค์ให้เรียกประชุมเพื่อการใด ในกรณีที่สมาชิกเป็นผู้ร้องขอ ให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ ให้คณะกรรมการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องขอ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511	พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน
มาตรา 112 ให้ผู้อำนวยการบริหารกิจการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามข้อบังคับ และมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในส่วนกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจกระทำการแทนสันนิบาตสหกรณ์ฯ มาตรา 113 ให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ 1 ว่าด้วยสหกรณ์จำกัด และบทบัญญัติในส่วนที่ 5 ว่าด้วยการชำระบัญชี มาใช้บังคับแก่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยอนุโลม	มาตรา 117 ให้ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีหน้าที่บริหารกิจการของสันนิบาตสหกรณ์ฯ ตามระเบียบและนโยบายที่คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกำหนดและมีอำนาจบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในส่วนกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นตัวแทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เพื่อการนี้ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจะมอบอำนาจให้บุคคลใดกระทำการเฉพาะอย่างแทน ตามระเบียบที่คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกำหนดก็ได้ มาตรา 118 ให้นำบทบัญญัติในหมวด 3 ส่วนที่ 4 ว่าด้วยการสอบบัญชีมาใช้บังคับแก่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยอนุโลม

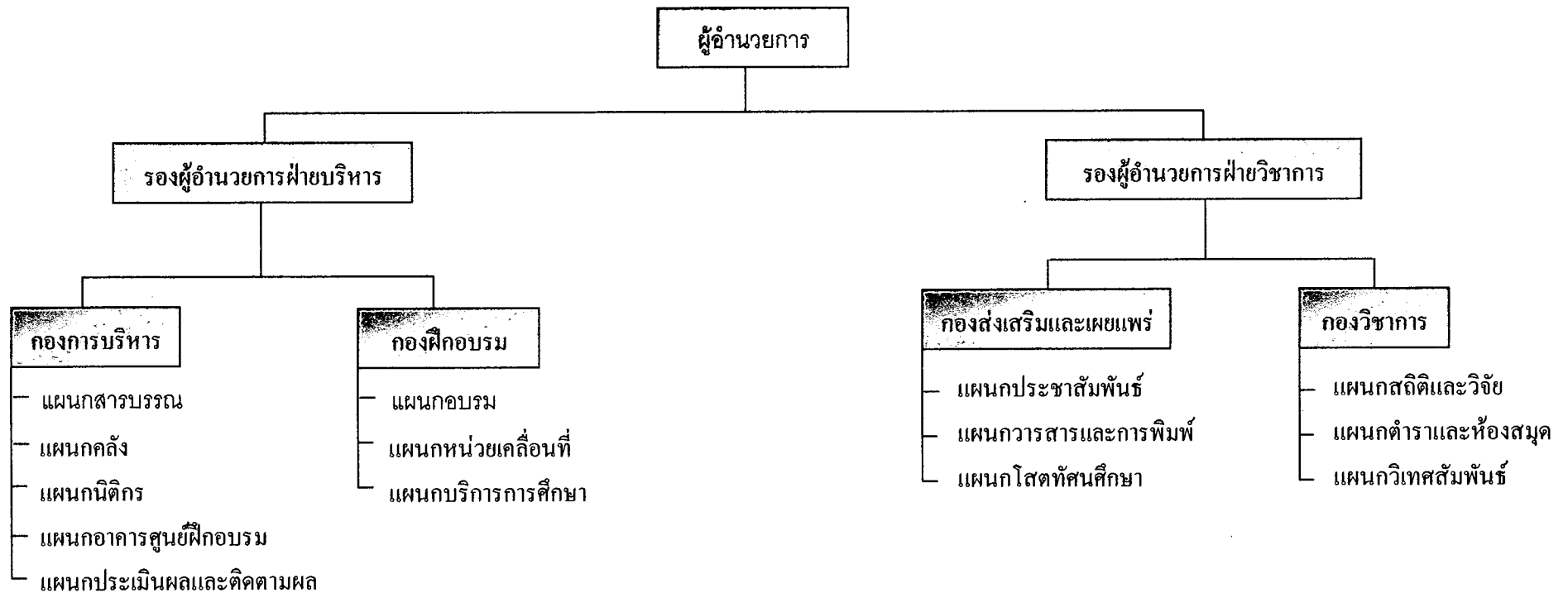
3. โครงสร้างการบริหารงานของสัณนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

โครงสร้างการบริหารงานของสัณนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2511-2519
ตามข้อบังคับสัณนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2512)

ภาพที่ 3.1 โครงสร้างการบริหารงานของสัณนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

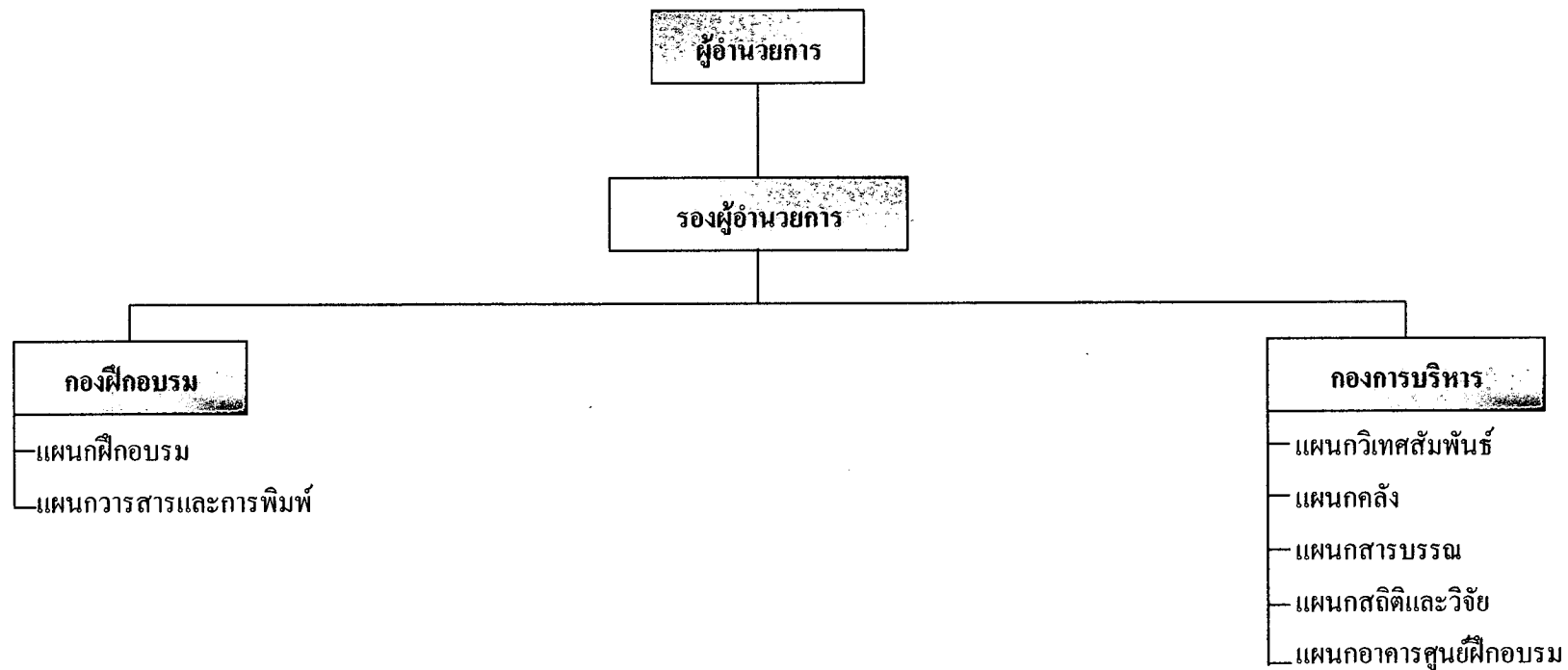
โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2520-2522
ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2520)

ภาพที่ 3.2 โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2520-2522
ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2520)

โครงสร้างการบริหารงานของสัณนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2523-2524

จากรายงานกิจการสัณนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประจำปี 2523

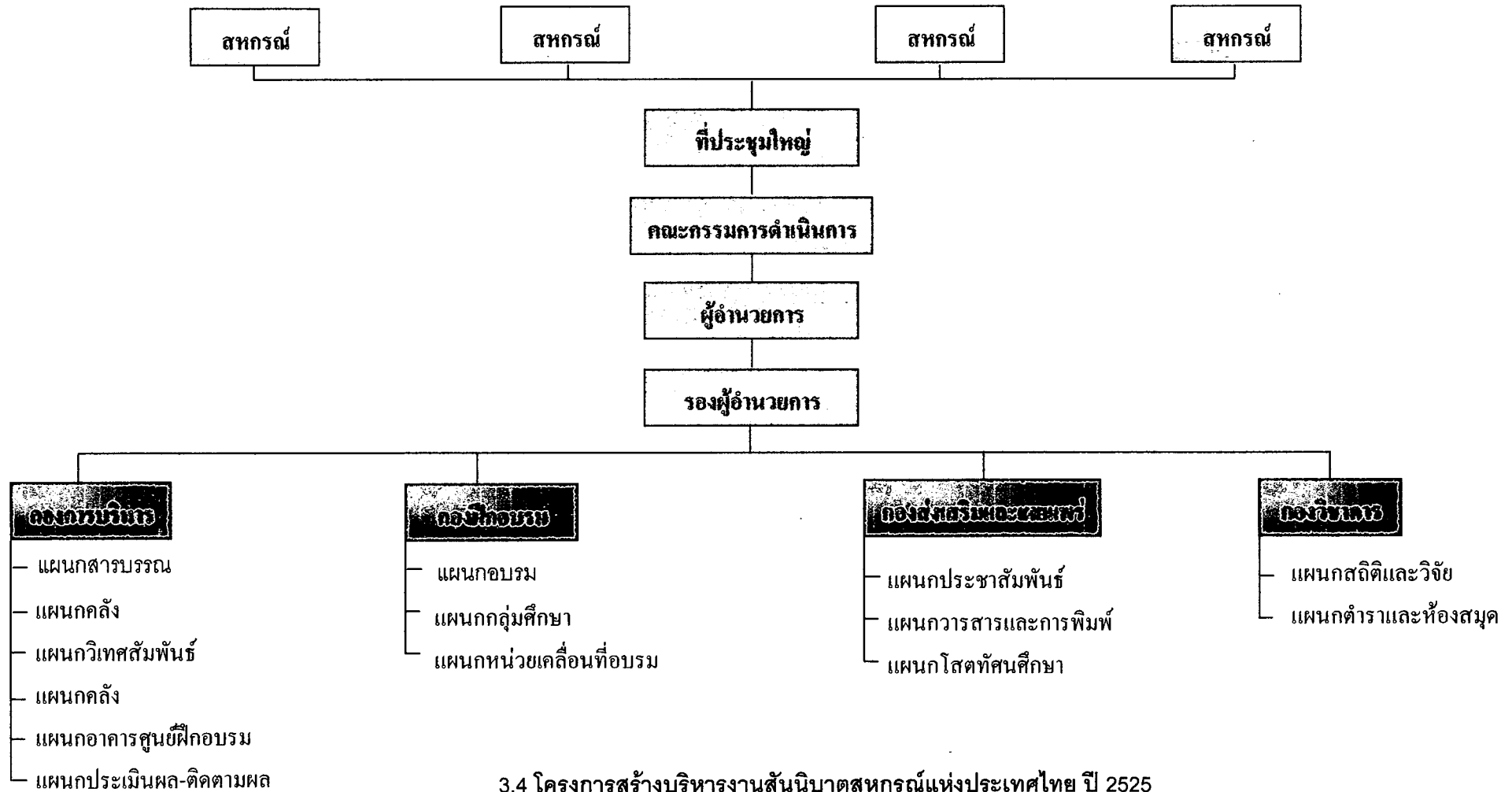

ภาพที่ 3.3 โครงสร้างการบริหารงานของสัณนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2523-2524

จากรายงานกิจการสัณนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประจำปี 2523

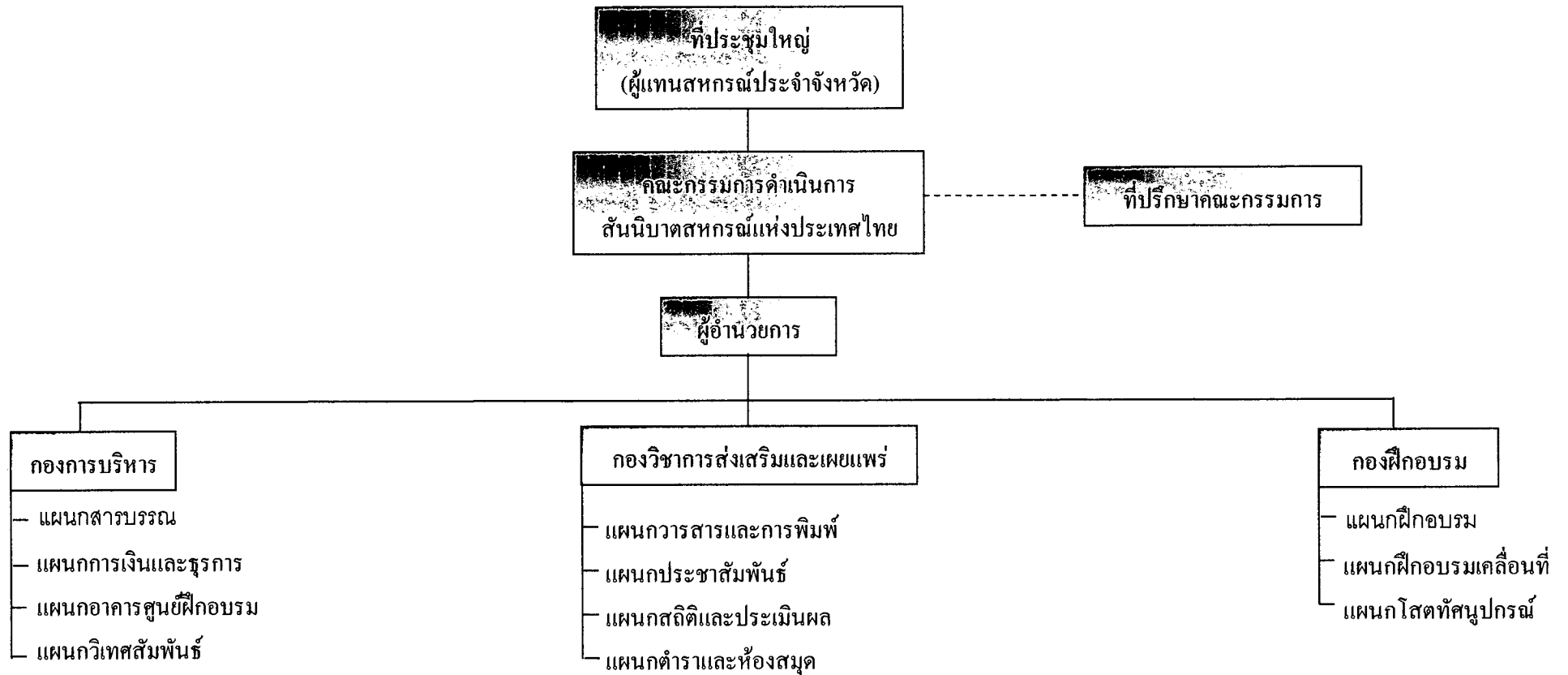
โครงสร้างการบริหารงานสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2525

จากรายงานกิจการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประจำปี 2525

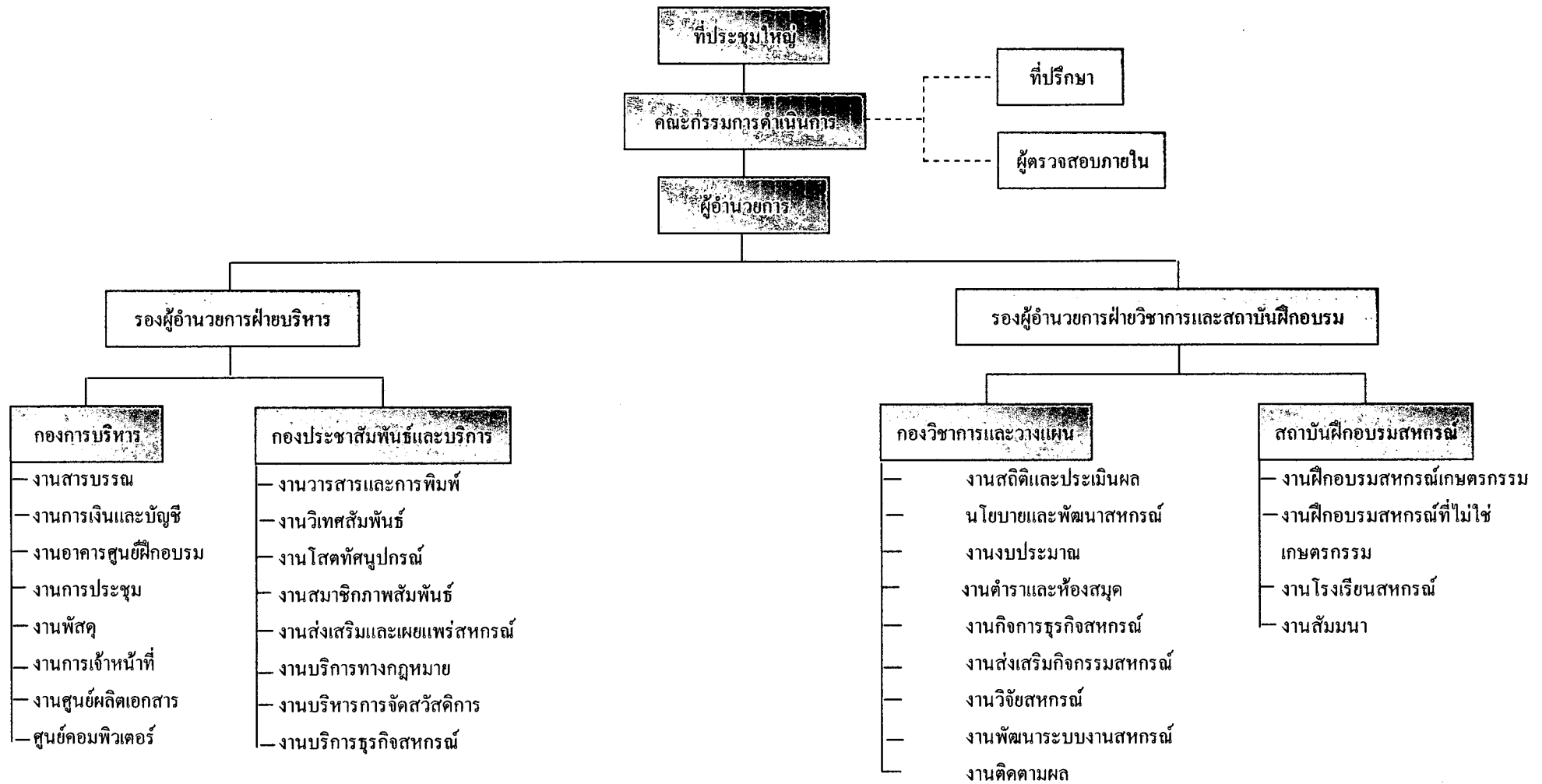
3.4 โครงสร้างการบริหารงานสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2525

โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2526-2528
ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 37 (พ.ศ. 2526)

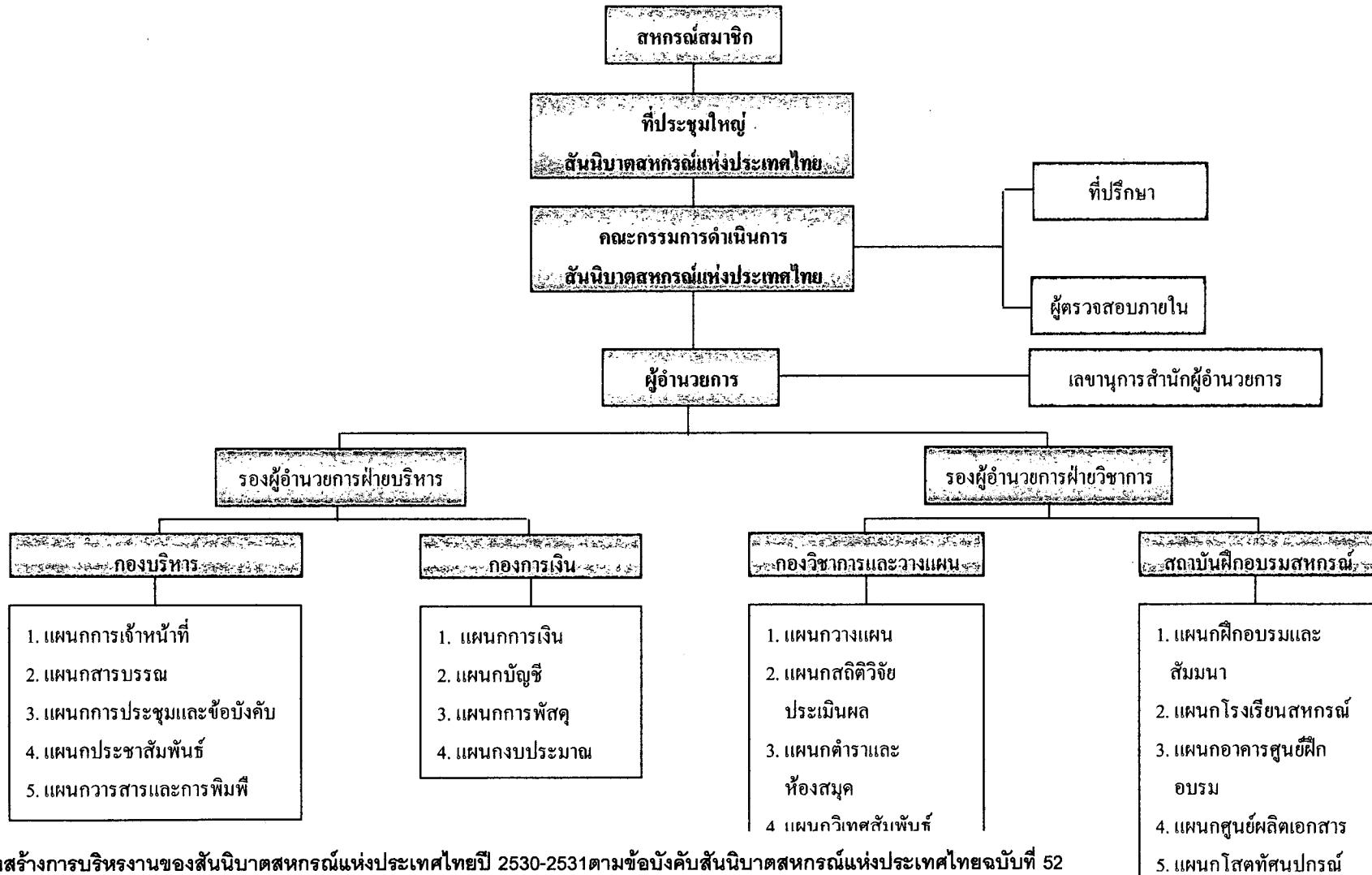
ภาพที่ 3.5 โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2526-2528
ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 37 (พ.ศ. 2526)

โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2529
ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 41 (พ.ศ. 2529)

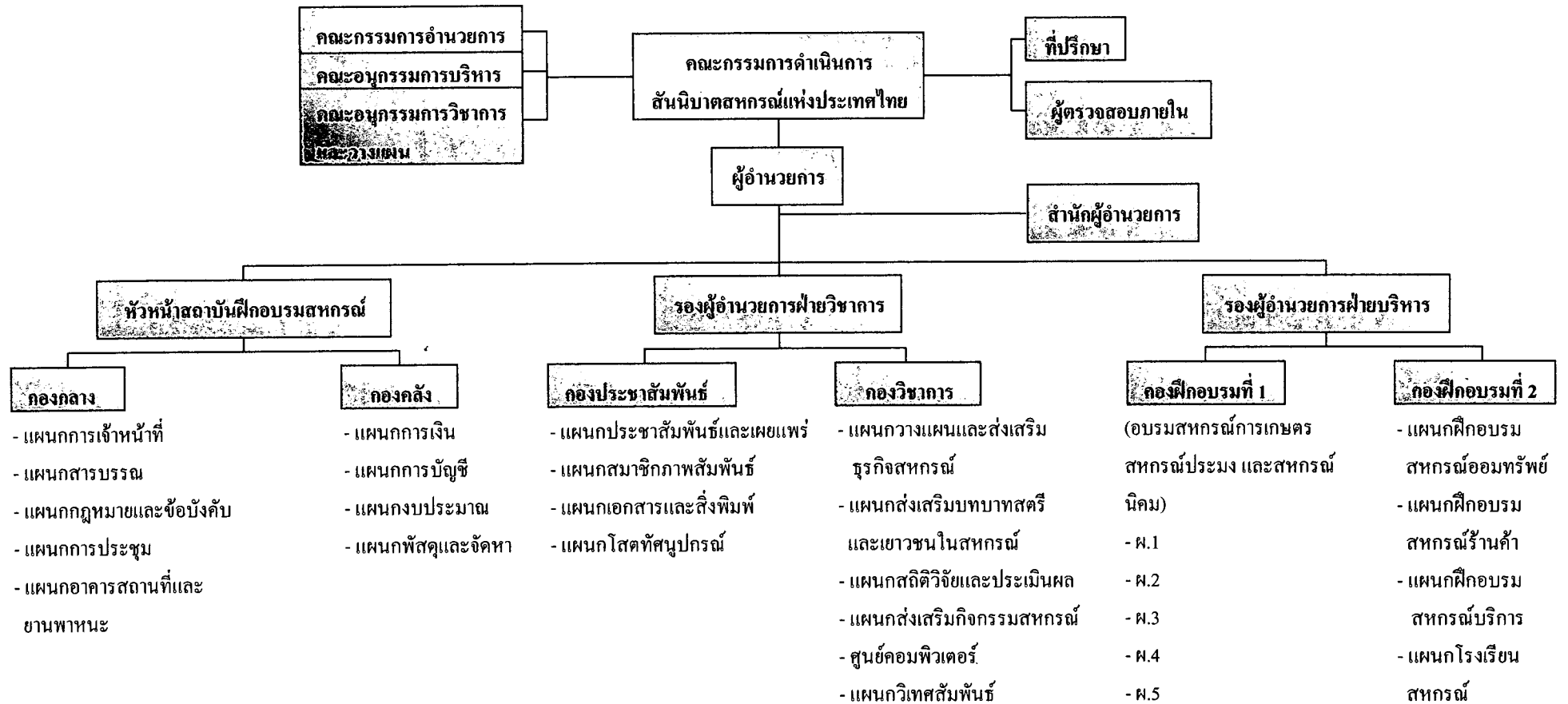
ภาพที่ 3.6 โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2529 ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 41

โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2530-2531
ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 52 (พ.ศ. 2530)

ภาพที่ 3.7 โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยปี 2530-2531ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยฉบับที่ 52

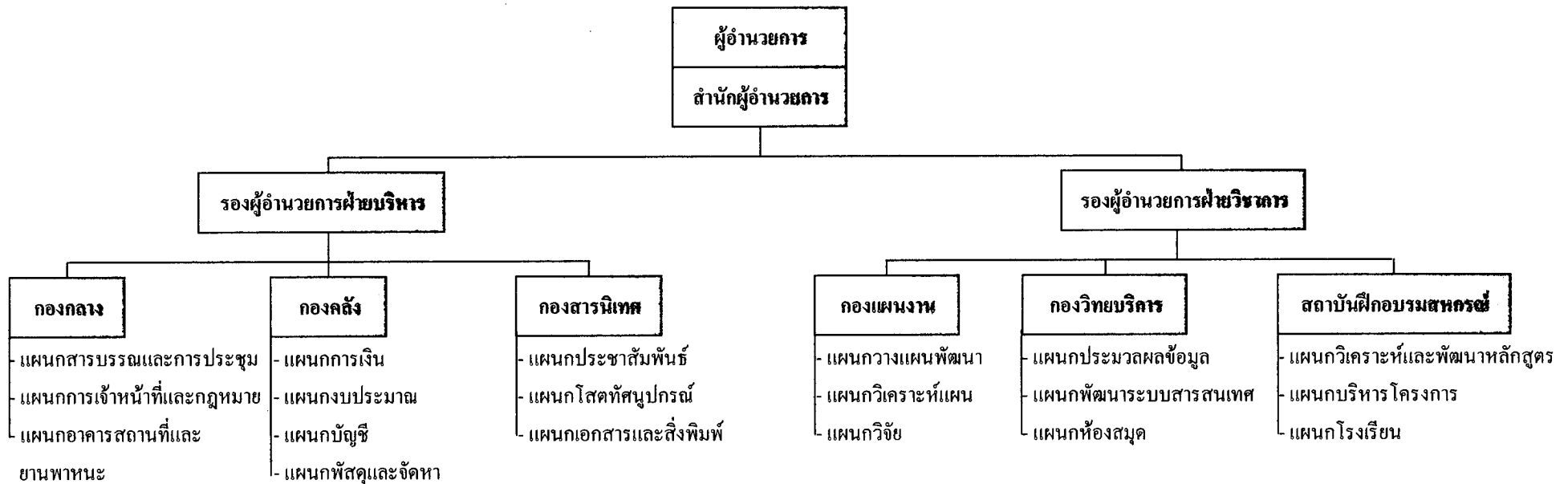
โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2532-2534
จากรายงานกิจการสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประจำปี 2532 และปี 2533

ภาพที่ 3.8 โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2532-2534 จากรายงานกิจการสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

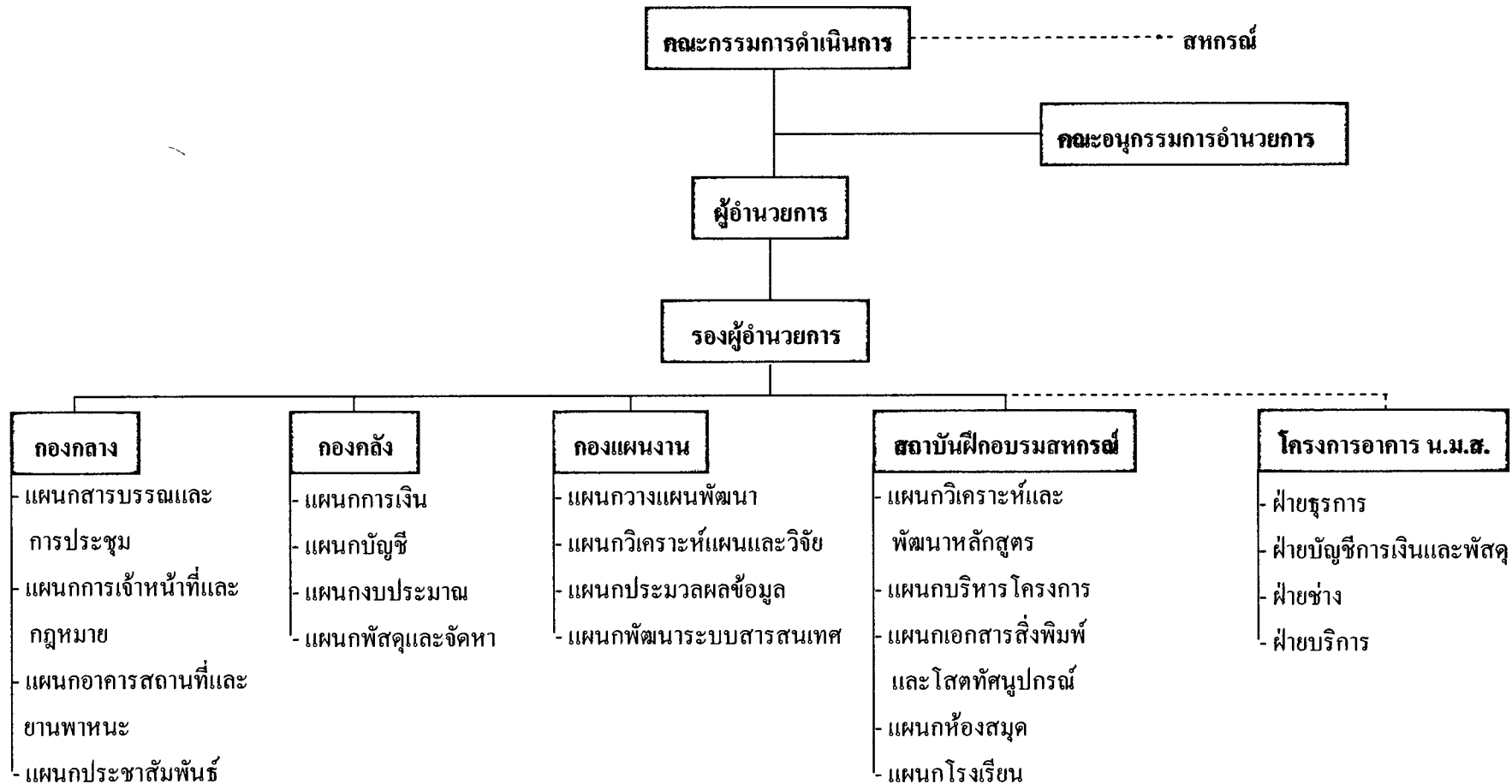

โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2535-2540
ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 506 พ.ศ. 2535

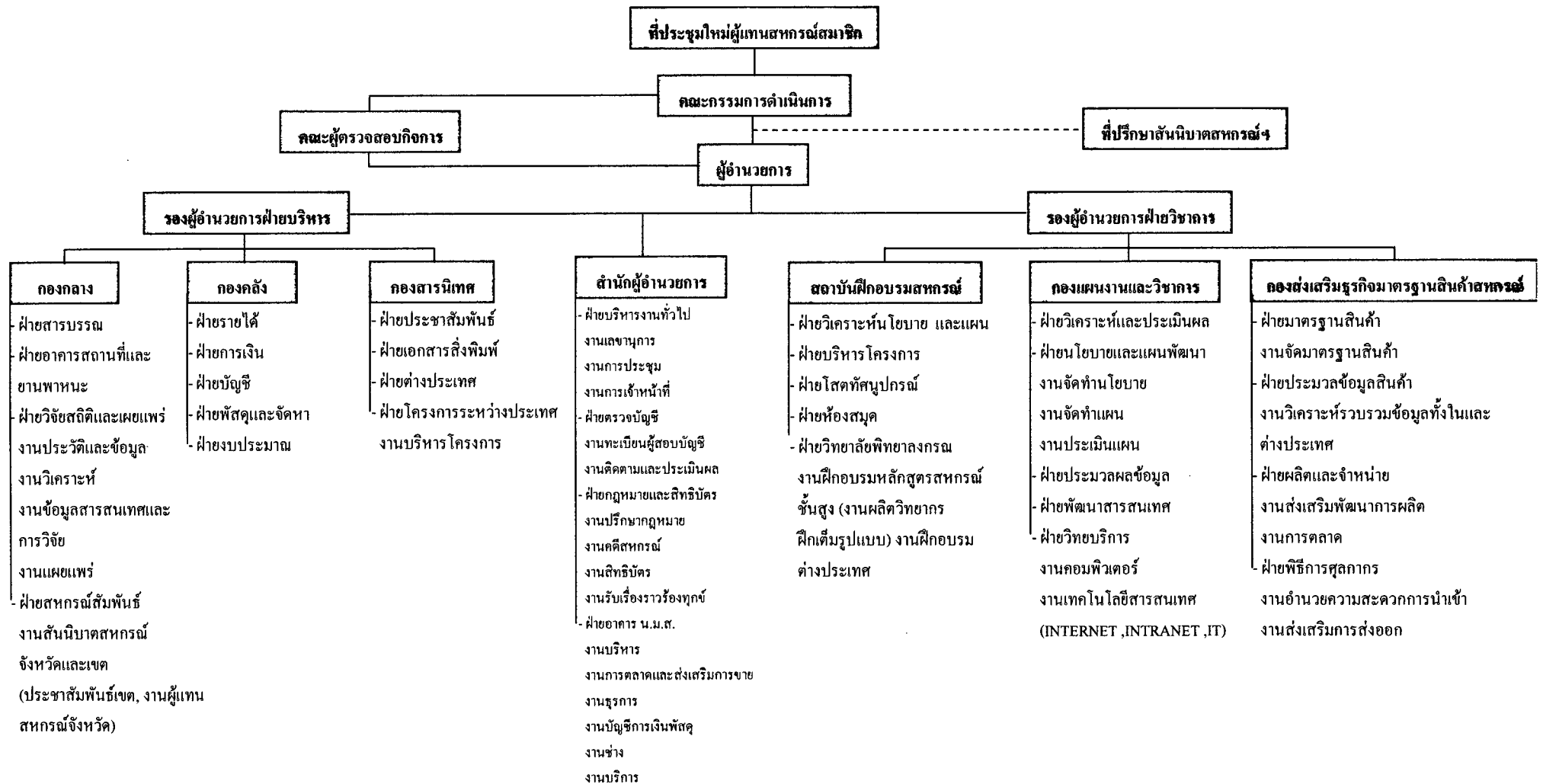
ภาพที่ 3.9 โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2535-2540
ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 506 พ.ศ. 2535

โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2541
ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 510 (พ.ศ. 2541)

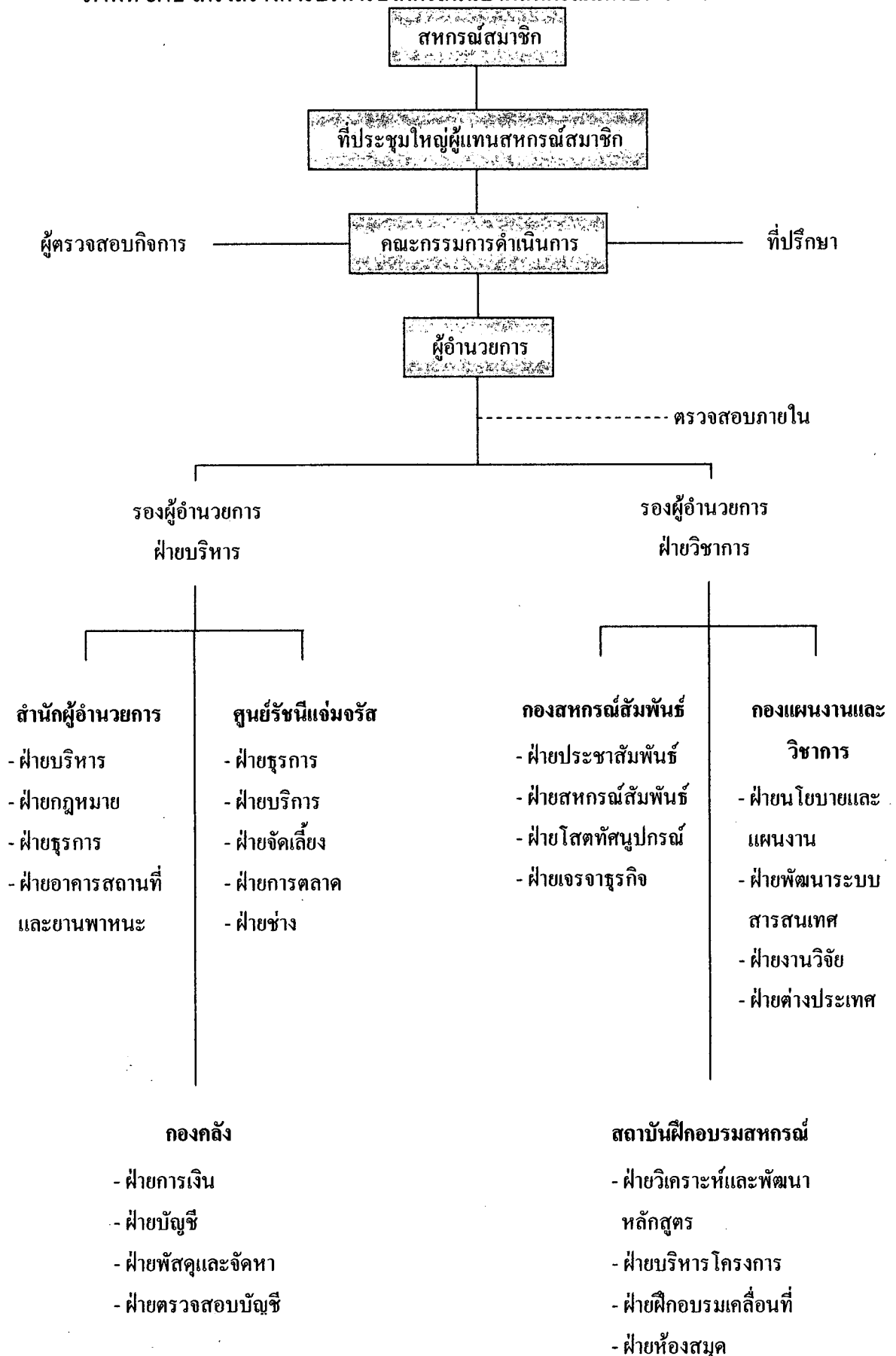
3.10 โครงสร้างการบริหารงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปี 2541 ตามข้อบังคับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 510

โครงสร้างการบริหารงานของสํานักนินาสทกรณํหนํงประเทสไทย ปํ 2542
ตามระเบียบสํานักนินาสทกรณํหนํงประเทสไทย พ.ศ. 2542

ภาพที่ 3.11 โครงสร้างการบริหารงานของสํานักนินาสทกรณํหนํงประเทสไทย ปํ 2542 ตามระเบียบสํานักนินาสทกรณํหนํงประเทสไทย พ.ศ. 2542

ภาพที่ 3.12 โครงสร้างการบริหารองค์กรสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2548

4. การดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

การดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์ฯ ที่ผ่านมานั้น ยังมีอุปสรรคปัญหาอีกหลายประการที่เป็นข้อจำกัด ทำให้ไม่สามารถให้บริการในทางที่จะเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าในการดำเนินงานให้แก่สหกรณ์สมาชิกได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามคณะกรรมการดำเนินการทุก ๆ ชุดที่ผ่านมามีต่างก็ได้พยายามผลักดันและปรับปรุงการดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์ฯ ที่สำคัญ ๆ ไว้หลายประการและที่จะต้องผลักดันต่อไปให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายงานสำคัญดังกล่าว ที่ได้มีการริเริ่มไว้แล้ว และจะต้องดำเนินการต่อไป ดังนี้

1. การรวมสถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ (NACTI) เข้ากับสันนิบาตสหกรณ์ฯ ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 และได้มีการพิจารณากันในคณะรัฐมนตรีแล้วหลายครั้ง คือ ,

ครั้งที่ 1 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2525 ได้มีมติให้รวมสถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ เข้ากับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

ครั้งที่ 2 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในวันที่ 6 พฤษภาคม 2529 ได้พิจารณาทบพจนมติคณะรัฐมนตรีอีกครั้งแล้วมีมติให้รวมสถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ เข้ากับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการดำเนินการฝึกอบรมแก่สหกรณ์การเกษตรให้เกิดความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ครั้งที่ 3 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2531 ได้มีมติให้รวมสถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ เข้ากับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ตามมติเดิม และให้กระทรวงการต่างประเทศ รับผิดชอบเจรจากับประชาคมยุโรป เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติต่อไปเช่นเดิม ในกรณีที่ประชาคมยุโรปไม่ยินยอมและยุติความช่วยเหลือในด้านการเงินก็ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันฯ เป็นเงินปีละ 2-4 ล้านบาท ต่อไปจนกว่าสันนิบาตสหกรณ์ฯ พร้อมทั้งจะรับภาระ ส่วนจำนวนเงินที่ขาดในแต่ละปีให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรเงินอุดหนุน ให้แก่สถาบันฯ ปีละไม่เกิน 4 ล้านบาทต่อไป และหากไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายก็ให้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรช่วยเหลือด้านการเงินแก่สถาบันฯ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือแจ้งให้ทราบว่า ตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 ไม่สามารถจะนำเงินทุนฯ มาใช้จ่ายในงานฝึกอบรมของสถาบันฯ ได้

ครั้งที่ 4 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในวันที่ 24 พฤษภาคม 2531 ได้ลงมติรับทราบสถานการณ์รวมตัวของสถาบันฯ เข้ากับสันนิบาตสหกรณ์ฯ และผลการเจรจาของกระทรวงการต่างประเทศกับประชาคมยุโรป และให้แก้ไขมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2531 ในกรณีที่ประชาคมยุโรปให้ความช่วยเหลือด้านการเงินบางส่วน ก็ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันฯ เป็นเงินปีละ 2-4 ล้านบาท ต่อไปจนกว่าสันนิบาตสหกรณ์ฯ พร้อมทั้งจะรับภาระส่วนจำนวนเงินที่ขาดในแต่ละปี ให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันฯ ปีละไม่เกิน 4 ล้านบาท

เมื่อทั้งสองสถาบันได้ร่วมกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีบุคลากรรวมประมาณ 140 คน มีโครงสร้างของสำนักงานใหญ่ขึ้น และมีการให้การศึกษอบรมและส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ ขยายกว้างขวางและทันสมัยยิ่งขึ้น

2. การผลักดันให้เกิดแผนพัฒนาสหกรณ์การเกษตรระยะยาวที่จะมีผลในทางปฏิบัติ ในเรื่องนี้สันนิบาตสหกรณ์ฯ ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA) ซึ่งสันนิบาตสหกรณ์ฯ เป็นสมาชิกอยู่ ทำการศึกษาสู่ทางการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เมื่อผลการศึกษาแล้วเสร็จก็ได้จัดให้มีการสัมมนาร่วมกันระหว่างบรรดาผู้นำสหกรณ์การเกษตรทั้ง 9 เขต และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2531 ผลการสัมมนานั้น ทุกฝ่ายมีความเห็นพ้องต้องกันในการผลักดันให้เกิดแผนพัฒนาสหกรณ์การเกษตรระยะยาว (15 ปี) ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป แผนพัฒนาดังกล่าวนี้นี้ จะประกอบไปด้วยเรื่องสำคัญ ๆ หลายเรื่อง เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนางานสหกรณ์ขึ้นเป็นองค์การถาวรเพื่อรับผิดชอบนโยบายแผนงานการปฏิบัติและการติดตามผลการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร การจัดให้มีสถาบันทางการเงินของสหกรณ์โดยเฉพาะ ในรูปชุมนุมสหกรณ์การเงินระดับชาติ การปรับปรุงระบบการแปรรูปและการตลาดผลิตผลเกษตร การส่งเสริมอาชีพสมาชิก และการจัดตั้งและขยายการรับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพิ่มขึ้น

3. การริเริ่มโครงการให้บริการการจัดทำบัญชีแก่สหกรณ์สมาชิก ซึ่งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA) ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการให้บริการจัดทำบัญชีแก่สหกรณ์สมาชิก โดยระบบคอมพิวเตอร์ไปแล้วในปี พ.ศ. 2531 ซึ่งผลการศึกษาขึ้น สรุปได้ว่า ความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการตามโครงการนี้

4. โครงการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของสหกรณ์ ซึ่งสันนิบาตสหกรณ์ฯ ได้เริ่มศึกษาสู่ทางความเป็นไปได้ในการสนับสนุนให้สหกรณ์สมาชิก สามารถติดต่อทำการค้ากับขบวนการสหกรณ์ของต่างประเทศได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านคนกลาง โดยได้เริ่มทำการศึกษารื่องนี้ ในปี พ.ศ. 2531 โดยทางองค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA) ได้ส่งที่ปรึกษาทางการค้าของโครงการ COOPTRADE มาติดต่อประสานงานเพื่อหาทางดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไป และได้มีการศึกษาความเป็นไปได้สำหรับการส่งออกสินค้าและผลิตผลบางชนิดไปบ้างแล้ว

นอกจากโครงการสำคัญ ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว สันนิบาตสหกรณ์ฯ โดยคณะกรรมการดำเนินการชุดต่าง ๆ ที่ผ่านมาก็ได้วางแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสันนิบาตสหกรณ์ฯ ไว้อีกหลายเรื่อง เช่น การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บเงินค่าบำรุง และการจัดหารายได้เพื่อการดำเนินงานเพิ่มขึ้น การเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรม ด้วยการพัฒนาคุณภาพบุคลากร อุปกรณ์การปฏิบัติงานและการพัฒนาและปรับปรุงศูนย์ฝึกอบรมที่มีอยู่เดิมให้ทันสมัยและสามารถให้บริการแก่สหกรณ์สมาชิกให้มากขึ้น รวมทั้งการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมในเชิงปฏิบัติทางธุรกิจแก่ผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์ให้

มากขึ้นด้วยซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องที่คณะกรรมการชุดต่อ ๆ ไปจะต้องช่วยกันดำเนินการให้ต่อเนื่องสืบไปให้บังเกิดผลสมตามวัตถุประสงค์ที่ได้มีการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์ฯ ขึ้นมา อย่างไรก็ตามเรื่องดังกล่าวนี้ ก็จะต้องได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือร่วมใจจากสหกรณ์สมาชิกเป็นอย่างมากด้วย

แผนพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

ในฐานะที่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นสถาบันสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ทุกประเภท คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยชุดที่ 11 (พ.ศ. 2531 - 2533) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์ฯ ให้เข้มแข็งสามารถเกื้อกูลและพัฒนาขบวนการสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย 6 ปี พ.ศ. 2534 - 2539 ขึ้นเป็นแผนพัฒนาฉบับแรกและได้นำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยพิจารณาเห็นชอบเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2533 และผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุดที่ 12 เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2533 แผนดังกล่าวสามารถใช้เป็นตัวกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในส่วนรวมได้ และยังเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้จนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์ฯ แล้วจำนวน 3 ฉบับและอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาฉบับที่ 4 ในที่นี้จะขอกล่าวถึงแผนพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ฉบับแรก ซึ่งจำแนกได้เป็น 5 แผน ดังนี้

- แผนงานที่ 1   แผนการส่งเสริมและเผยแพร่อุดมการณ์สหกรณ์
- แผนงานที่ 2   แผนการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์
- แผนงานที่ 3   แผนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการสหกรณ์กับหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องทั้งในและนอกประเทศ

- แผนงานที่ 4   แผนการรักษาผลประโยชน์ของขบวนการสหกรณ์
- แผนงานที่ 5   แผนงานพัฒนาการบริหารสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

การดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์ฯ เน้นหนักในด้านของการให้บริการแก่สหกรณ์สมาชิกในด้านฝึกอบรม ด้านวิชาการ และการส่งเสริมเผยแพร่วิชาการทางสหกรณ์ซึ่งอาจะกล่าวโดยสรุป ได้ดังนี้

1. ด้านการให้การศึกษาฝึกอบรมวิชาการเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์

1) จัดดำเนินการให้การฝึกอบรมแก่สหกรณ์ทุกประเภท โดยใช้กระบวนการฝึกอบรมด้วยระบบครบวงจร กล่าวคือ ทำการวิเคราะห์ความจำเป็น ออกแบบโครงการดำเนินการประเมินผลและติดตามความเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจังต่อสหกรณ์สมาชิก ทั้งนี้ ได้จัดดำเนินการตามความเร่งด่วนของความ ต้องการและงบประมาณ

ติดตามความเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจังต่อสหกรณ์สมาชิก ทั้งนี้ ได้จัดดำเนินการตามความเร่งด่วนของความ ต้องการและงบประมาณ

2) จัดการประชุม การสัมมนา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์สหกรณ์ในระหว่างผู้ บริหารงานสหกรณ์แต่ละประเภททั่วประเทศ ซึ่งเป็นบริการที่มุ่งสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่เกื้อกูลต่อกัน ตลอดจนการพัฒนาสหกรณ์ในด้านความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของสหกรณ์ โดยดำเนินการให้แก่สหกรณ์แต่ละ ประเภทอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3) จัดการฝึกอบรมวิธีการดำเนินงานเฉพาะอย่าง เพื่อมุ่งสร้างความชำนาญในการจัดการ สหกรณ์เฉพาะประเภท การจัดการฝึกอบรมลักษณะเช่นนี้ ได้จัดดำเนินการตามที่ได้รับเงินช่วยเหลือหรือ โดยการให้สหกรณ์ผู้ให้บริการเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายด้วย

4) จัดให้มีการศึกษาอบรม โดยความช่วยเหลือขององค์กรต่างประเทศ หรือองค์การ ระหว่างประเทศ ที่ให้ดำเนินการตามข้อตกลงในการให้ความช่วยเหลือนั้น ๆ

5) จัดให้บริการฝึกอบรมในท้องถิ่นสหกรณ์ โดยจัดเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมไปให้บริการ แก่สมาชิกตามกำลังงบประมาณ

2. ด้านวิชาการและส่งเสริมเผยแพร่

1) ดำเนินการรวบรวมผลงานวิจัย บทความ และผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของทุกสหกรณ์ ตลอดจนสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในด้านวิชาการและส่งเสริมเผยแพร่

2) ดำเนินการศึกษาวิจัย พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคำคัญ ๆ ของสหกรณ์แต่ละประเภท และขบวนการสหกรณ์ รวมทั้งการศึกษาและวิจัยทางด้านวิชาการสหกรณ์ทั้งปีตามกำลัง งบประมาณ และความช่วยเหลือที่ได้รับจากภายนอก

3) ดำเนินการส่งเสริมเผยแพร่ รวมทั้งปลูกฝังอุดมการณ์สหกรณ์ให้แก่สมาชิกสหกรณ์และ ประชาชนทั่วไปให้เข้าใจระบบสหกรณ์ดีขึ้น

4) สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสหกรณ์ทั้งภายในและนอกประเทศ เพื่อส่งเสริมความ ร่วมมือและประสานงานกันทั้งในด้านวิชาการ ข่าวสาร ข้อมูลและวิสาหกิจสหกรณ์รวมทั้งเป็นปากเสียงแทน ขบวนการสหกรณ์ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

5. ด้านการต่างประเทศ

1) ประสานงานระหว่างองค์กรต่างประเทศ ในการประชุม / สัมมนา และศึกษา ดูงาน ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ระหว่างกันและกัน

2) ประสานงานในการจัดส่งบุคลากรของขบวนการสหกรณ์ ไปเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่ม ทักษะและศักยภาพในการจัดการสหกรณ์

3) การประสานการช่วยเหลือในด้านความร่วมมือการอบรม การแลกเปลี่ยนการค้า

4) แลกเปลี่ยนข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อหาแนวทางในการร่วมมือเพื่อพัฒนาขบวนการสหกรณ์

5) ส่งเสริมให้การช่วยเหลือทางวิชาการแก่ร้านสหกรณ์ ในการรวมกัน

.....

บทที่ 4

องค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ในต่างประเทศ

1. ความสำคัญขององค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์

นานาประเทศทั้งที่พัฒนาแล้วและที่กำลังพัฒนา ต่างเล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของระบบสหกรณ์ และใช้ระบบสหกรณ์ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยเฉพาะความยากจนและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประเทศที่รวมตัวกันเพื่อช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามวิธีการสหกรณ์

การรวมกลุ่มกันของประชาชนในการจัดตั้งสหกรณ์ระดับปฐมภูมิก่อตั้งขึ้นทั่วไปในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะในชนบทหรือในชุมชนเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ สหกรณ์ระดับปฐมภูมินี้มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกของสหกรณ์ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา โดยหลักการหรือแนวคิดเดียวกันนี้ ทำให้มีการรวมตัวกันของสหกรณ์ระดับปฐมภูมิจัดตั้งเป็นสหภาพสหกรณ์ สหพันธ์ หรือสันนิบาตสหกรณ์เป็นองค์กรกลางสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ เพื่อเป็นแกนนำหรือศูนย์รวมกิจกรรมต่าง ๆ ของขบวนการสหกรณ์ เป็นการสร้างพลังต่อรองแก่ขบวนการสหกรณ์ และเป็นตัวแทนของขบวนการสหกรณ์ในกิจการงานต่าง ๆ เพื่อยังประโยชน์แก่สมาชิกซึ่งเป็นสหกรณ์

2. องค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ในประเทศต่าง ๆ

การพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ไทย ข้อมูลองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ในต่างประเทศเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ควรนำมาพิจารณาและศึกษาในเชิงเปรียบเทียบถึงรูปแบบ ลักษณะโครงสร้างองค์กร บทบาทหน้าที่หรือภารกิจ และปัจจัยประกอบอื่น ๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์

* ขอขอบคุณฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ กองแผนงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ เชื้อเพื่อเอกสารเพื่อการศึกษาค้นคว้า

ประเทศเกาหลี

รัฐบาลเกาหลีได้นำเอาวิธีการสหกรณ์มาใช้ โดยได้จัดตั้งสมาคมเกษตรกรขึ้นในปี พ.ศ. 2463 เพื่อทำหน้าที่ในการรวบรวมข้าว การเก็บรักษา และการส่งออก ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้นโดยการแปรสภาพจากสมาคมเกษตรกร

ในระยะแรก โครงสร้างของสหกรณ์เป็นแบบ 3 ระดับ คือ สหกรณ์ระดับปฐมสหกรณ์ระดับมัธยมในระดับจังหวัด และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ แต่หลังจากปี พ.ศ. 2523 โครงสร้างของสหกรณ์ลดเหลือเพียง 2 ระดับ คือระดับปฐมและระดับชาติ เพื่อที่จะเน้นให้สหกรณ์ชั้นปฐมสามารถพัฒนาตัวเองให้แข็งแกร่ง เพื่อเป็นองค์การในการพัฒนาชนบท ส่วนสหกรณ์ระดับจังหวัดก็เปลี่ยนสภาพเป็นสำนักงานกลางของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรระดับชาติ

องค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์เกาหลีคือชุมนุมสหกรณ์การเกษตรระดับชาติ(National Agricultural Cooperator Federation : NACF) มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. แนะนำส่งเสริมงานฟาร์ม ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี การศึกษาอบรมบริการ ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ วัฒนธรรมชนบทและการพัฒนาจิตใจ
2. ดำเนินธุรกิจการซื้อทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคและวัตถุดิบการผลิต
3. ดำเนินธุรกิจการตลาด วางระบบการตลาด บริการข้อมูลข่าวสาร เป็นศูนย์กลาง การตลาด การบรรจุหีบห่อ และการรับรองมาตรฐาน
4. การธนาคาร โดยการรับฝากเงิน ส่งเสริมการออม ให้สินเชื่อเพื่อการผลิิตการปรับปรุง บ้านเรือนและอื่น ๆ
5. การประกันภัยและสวัสดิการสงเคราะห์

ประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นได้ชื่อว่ามีขบวนการสหกรณ์ที่เข้มแข็งมาก และมีบทบาทอย่างสูงในระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมของญี่ปุ่น ตลอดจนมีบทบาทเป็นผู้นำด้านสหกรณ์ของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก

Central Union of Agricultural Cooperatives (JA-ZENCHU) หรือ

สหภาพสหกรณ์กลาง เป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ของญี่ปุ่น ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ประชาสัมพันธ์งานสหกรณ์ ให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ แนะนำงานฟาร์ม แนะนำ การพัฒนาคุณภาพชีวิต แนะนำการบริหารจัดการสหกรณ์ การตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ และความสัมพันธ์ กับต่างประเทศ

Perfectural Unions of Agricultural Cooperatives เป็นสหภาพสหกรณ์การเกษตรระดับ จังหวัดของญี่ปุ่น ซึ่งมีทั้งสิ้น 47 จังหวัด มีสมาชิกเป็นสหกรณ์การเกษตรรอบเนกประสงค์ (Multipurpose Agricultural Cooperatives : JAs)

นอกจาก JA, ZENCHU ยังมีองค์กรระดับชาติ ทำหน้าที่เฉพาะด้านต่าง ๆ ซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการ สหกรณ์ และส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจาก ZENCHU ได้แก่

- (1) National Federation of Agricultural Cooperatives Association (ZEN NOH) ดำเนินธุรกิจทางเศรษฐกิจในด้านการตลาด กระบวนการผลิตและแปรรูป วัตถุดิบการผลิต รวมทั้งน้ำมัน เชื้อเพลิง
- (2) National Mutual Insurance Federation of Agricultural Cooperatives (KYOSAIREN) ดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจประกันภัยและสวัสดิการสงเคราะห์

(3) Central Cooperative Bank for Agriculture, Forestry and Fisheries (NORINCHUKIN BANK) เป็นธนาคารกลางของขบวนการสหกรณ์ ทำธุรกิจต่าง ๆ ของธนาคารตอบสนอง ขบวนการสหกรณ์

(4) National Welfare Federation of Agricultural Cooperatives (ZENKOHREN) ส่งเสริมการดูแลสุขภาพและการรักษาพยาบาล

(5) National Press and Information Federation of Agricultural Cooperatives (SHIMBUNREN) ผลิตหนังสือพิมพ์รายวันเกี่ยวกับการทหารสำหรับสมาชิกสหกรณ์ และข้อมูลข่าวสาร สำหรับผู้บริโภค

(6) IE – NO – HIKARI Association ผลิตวารสารรายเดือน ซึ่งบรรจุสาระด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน และมียอดจำหน่ายสูงมาก นอกจากนี้ยังจัดทำวารสารสำหรับเด็ก

(7) Nokyō Tourist Corporation (N Tour) บริษัทการท่องเที่ยวและเดินทาง ทั้งในประเทศและต่างประเทศให้บริการแก่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์

(8) UNICOOPJAPAN บริษัทการค้าระหว่างประเทศ ทำหน้าที่ส่งออกสินค้า / ผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ แนะนำเข้าสินค้า / วัตถุดิบการผลิตที่จำเป็น

(9) The Institute for the Development of Agricultural Cooperatives in Asia (IDACA) ทำการศึกษาวิจัยงานสหกรณ์และจัดให้การศึกษาอบรม / สัมมนาแก่ตัวแทนสหกรณ์ของประเทศกำลัง พัฒนาจากภูมิภาคต่าง ๆ ในเอเชียและภาคพื้นแปซิฟิก

ประเทศฟิลิปปินส์

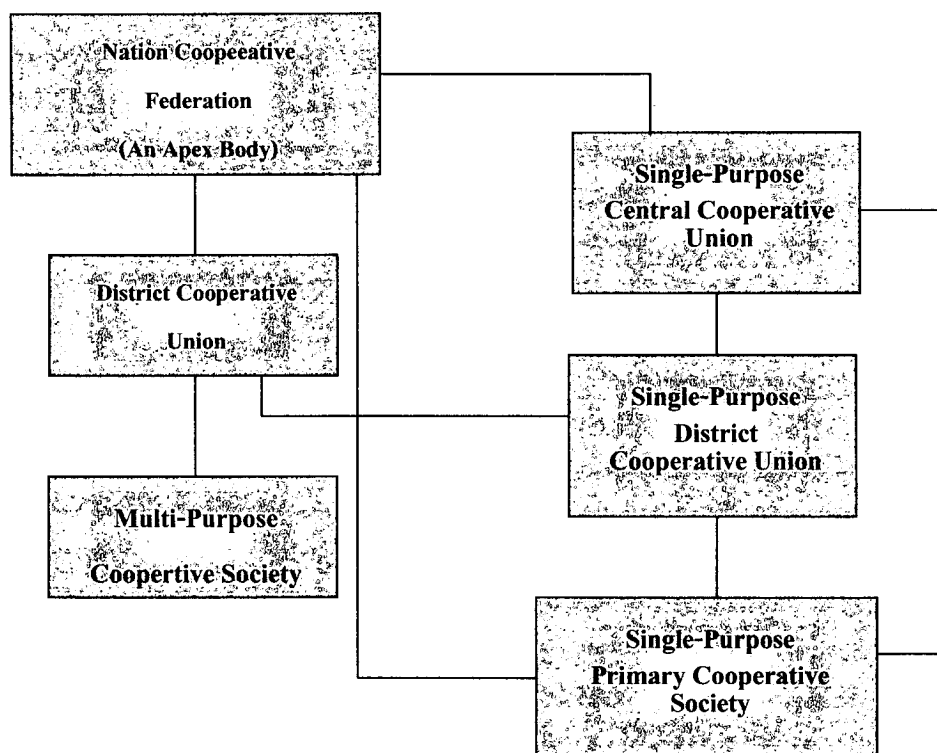
ประเทศฟิลิปปินส์ได้นำเอาวิธีการสหกรณ์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีรายได้น้อย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2443 โดยได้ออกกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ และการช่วยเหลือเกษตรกร เช่นในด้านสินเชื่อ ด้านการตลาด และส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์ทุกประเภทตามความต้องการของประชาชน

โครงสร้างขบวนการสหกรณ์ของฟิลิปปินส์มี 3 ระดับ คือ สหกรณ์ระดับปฐมหรือระดับท้องถิ่น ชุมชนสหกรณ์ระดับจังหวัด และมีชุมชนสหกรณ์ระดับชาติ (National Confederation of Cooperative : NCC) โดยมีสหภาพสหกรณ์แห่งประเทศไทย (Cooperative Union of the Philippines) เป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ รูปแบบคล้ายคลึงกับประเทศไทย

ประเทศเนปาล

The National Cooperative Federation Limited (NCF) คือองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ของประเทศไทย ก่อตั้งโดยสหกรณ์ต่าง ๆ หลายระดับ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2536 สมาชิก

ของ NCF จึงประกอบไปด้วยสหภาพสหกรณ์กลาง (Central Cooperative Unions) สหภาพสหกรณ์ระดับท้องถิ่น (District Cooperative Unions) และสหกรณ์ระดับปฐม แสดงโดยแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพที่ 4.1 โครงสร้างองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ของประเทศไทย

บทบาทหน้าที่ของ NCF

การวิจัย พัฒนา และส่งเสริม

1. เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์แก่ประชาชนทั่วไป
2. ส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์ตามความต้องการและความสมัครใจของประชาชน
3. ส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับงานสหกรณ์
4. สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้นำสหกรณ์

ให้การศึกษา และฝึกอบรม

5. จัดให้การศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรสหกรณ์

ส่งเสริมธุรกิจและการดำเนินงาน

6. สนับสนุนธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรและสินค้าอื่น ๆ รวมทั้งการส่งออก

7. จัดให้มีรวมทั้งจัดการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อการผลิต เครื่องมือ เครื่องจักร สินค้าบริโภคและอื่น ๆ ตามความต้องการของสหกรณ์

8. ดำเนินการอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์

วางแผนและให้คำปรึกษาด้านการจัดการ

9. สนับสนุนการวางแผน การบริหาร การดำเนินงานและประเมินผลแก่สหกรณ์และสหภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

10. ให้คำปรึกษาแนะนำด้านการจัดการและด้านกฎหมายแก่สหกรณ์

ความสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์

11. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

การเป็นผู้นำ / ตัวแทน

12. เป็นผู้นำและตัวแทนของขบวนการสหกรณ์ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

ประเทศมาเลเซีย

การสหกรณ์ในประเทศมาเลเซียได้เริ่มมีขึ้นในปี พ.ศ. 2465 และกฎหมายสหกรณ์ก็ได้ถือใช้ในปีเดียวกัน โดยกำหนดว่ารัฐมีบทบาทในการส่งเสริม กำกับและแนะนำสหกรณ์ มีการจัดตั้งสหกรณ์หลายประเภทขึ้นทั้งในเมืองและชนบท รวมทั้งการจัดตั้งธนาคารกลางเพื่อการสหกรณ์ และสหภาพสหกรณ์แห่งมาเลเซีย (National Cooperative Organization of Malaysia : ANCKASA) เป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2515

นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งวิทยาลัยการสหกรณ์ (Cooperative College) เปิดสอนวิชาการเกี่ยวกับสหกรณ์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ รวมถึงหลักสูตรประกาศนียบัตรด้านการจัดการสหกรณ์ (Diploma in Cooperative Management) ซึ่งดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยท้องถิ่นในรัฐต่าง ๆ ให้บุคลากรของสหกรณ์ได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ และสามารถเรียนได้ในตอนเย็น โดยงบประมาณส่วนหนึ่งสนับสนุนโดยรัฐ ส่วนหนึ่งโดยขบวนการสหกรณ์ นอกเหนือจากค่าลงทะเบียน

ประเทศสิงคโปร์

การสหกรณ์เริ่มขึ้นในประเทศสิงคโปร์เมื่อปี พ.ศ. 2467 เพื่อใช้แก้ไขปัญหาของผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้ปานกลางและรายได้น้อย ซึ่งประสบปัญหา รายได้ไม่พอใช้เพราะค่าแรงต่ำและค่าครองชีพสูง ทำให้ต้องหันไปหาหนายทุนเงินกู้ซึ่งคิดดอกเบี้ยแพง รัฐบาลจึงได้นำเอาวิธีการสหกรณ์มาใช้เพื่อช่วยเหลือทั้งเรื่องการกู้ยืมเงินและส่งเสริมให้มีการออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอด้วยได้มีการจัดตั้งสหกรณ์หลากหลายประเภท

ตามความต้องการของประชาชน ได้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ประกันชีวิต ร้านสหกรณ์ สหกรณ์การแพทย์ สหกรณ์โรงเรียน เป็นต้นและในปี พ.ศ. 2523 ได้มีการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์แห่งชาติสิงคโปร์ (Singapore National Cooperative Federation Limited : SNCF) เป็นองค์กรสูงสุดของสหกรณ์ทุกประเภทในสิงคโปร์ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังนี้

1. เผยแพร่หลักและวิธีการสหกรณ์
2. ส่งเสริมการศึกษาทางสหกรณ์ ดำเนินการวิจัย รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาสหกรณ์
3. ให้บริการคำแนะนำในด้านการจัดการ การบัญชี กฎหมาย การศึกษา และคำแนะนำอื่น ๆ เกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์
4. จัดตั้งสหกรณ์และเป็นตัวแทนของขบวนการสหกรณ์ของสิงคโปร์

ประเทศอินโดนีเซีย

การสหกรณ์ได้ริเริ่มขึ้นในประเทศอินโดนีเซียตั้งแต่ปี พ.ศ. 2438 แต่ยังไม่ได้มีการดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ในขณะนั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2458 ได้เริ่มมีการวางโครงสร้างเกี่ยวกับสหกรณ์และออกกฎหมายสหกรณ์ โดยดำเนินการตามแบบของประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปี พ.ศ. 2470 ได้มีการออกกฎหมายสหกรณ์ฉบับใหม่ และแต่งตั้งนายทะเบียนสหกรณ์ตามรูปแบบของประเทศอังกฤษและอินเดีย หลังจากนั้นได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น โดยในช่วงระยะแรกเป็นการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งสมาชิกของสหกรณ์ครึ่งหนึ่งเป็นข้าราชการ

ต่อมาได้มีการตั้งสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ เช่น สหกรณ์การตลาดเกษตร สหกรณ์ผู้บริโภค สหกรณ์ทำผ้าบาติก เป็นต้น และในระหว่างปี พ.ศ. 2503 – 2509 จำนวนสหกรณ์ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องมาก

โดยที่ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศเกษตรกรรม สหกรณ์การเกษตรจึงมีบทบาทและความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร 3 ระดับ คือ ระดับตำบล (Koperasi Unit Desa หรือ KUD) ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด (PUSKUD) และชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ (INKUD) โดยมีสภาการสหกรณ์แห่งชาติอินโดนีเซีย (DEKOPIN) เป็นองค์กรสูงสุด

ประเทศอินเดีย

The National Cooperative Union of India (NCUI) หรือสหภาพสหกรณ์แห่งชาติอินเดีย เป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ในประเทศอินเดีย ทำหน้าที่ให้การศึกษาอบรมด้านสหกรณ์ วางแผน

/ กำหนดทิศทางการพัฒนาสำหรับสหกรณ์ระดับปฐม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาด้านธุรกิจโดยมีการจัดตั้ง Institute of Cooperative Management หรือสถาบันการบริการสหกรณ์ซึ่งเชื่อมโยงกับสถาบันฝึกอบรมสหกรณ์ในภูมิภาคต่าง ๆ มีศูนย์ข้อมูลสหกรณ์แห่งชาติ (National Cooperative Data Bank) และศูนย์ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของสหกรณ์ (Center for Promotion of International Cooperative Trade)

นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์แห่งชาติอินเดีย (National Cooperative Bank of India) ซึ่งถือหุ้นโดยขบวนการสหกรณ์ทั้งหมด ไม่ต้องพึ่งพาการลงทุนจากภาครัฐ

ประเทศเวียดนาม

การสหกรณ์ในประเทศเวียดนามกำเนิดขึ้นเมื่อประมาณ 50 ปีมาแล้ว เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในหลายระดับ โดยการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ แก้ปัญหาการว่างงาน ส่งเสริมและพัฒนาภาคการผลิตและส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของครัวเรือน และธุรกิจขนาดเล็กและกลาง ลดปัญหาความยากจนโดยเฉพาะชุมชนในเมืองใหญ่และภาคอุตสาหกรรม จนถึง 30 มิถุนายน 2548 มีสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ถึง 18,500 สหกรณ์ มีบทบาทต่อรายได้ประชาชาติคิดเป็นร้อยละ 8.6 และมีการจ้างแรงงาน 10.5 ล้านคน

องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์แห่งเวียดนาม (Vietnam Cooperative Alliance : VCA) คือองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ของประเทศเวียดนาม VCA เป็นสมาชิกถาวรขององค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (International Cooperative Alliance : ICA) และสมาคมผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลางของโลก (World Association of Small and Medium – scaled Enterprises : WASME) VCA ยังเป็นตัวแทนของพนักงานลูกจ้างเวียดนามในองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization : ILO) VCA ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานส่งเสริมและพัฒนา ครอบคลุมพื้นที่ 64 จังหวัดทั่วประเทศ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์และชุมชนสหกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับองค์กรระหว่างประเทศ องค์กรต่างประเทศ และภาคเอกชนกว่าร้อยละ

บทบาทหน้าที่ของ VCA

1. เป็นตัวแทนและปกป้องสิทธิตามกฎหมายของสมาชิก
2. ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรสหกรณ์และเศรษฐกิจสหกรณ์
3. ให้คำปรึกษาและสนับสนุนการบริการสมาชิก
4. ส่งเสริมธุรกิจเอกชน ธุรกิจครัวเรือน สหกรณ์ผู้ผลิตขนาดเล็กและกลาง และเศรษฐกิจสหกรณ์
5. แนะนำประสบการณ์และรูปแบบสหกรณ์ที่ก้าวหน้าเพื่อส่งเสริมและพัฒนาขบวนการสหกรณ์และภาคสหกรณ์

6. ให้คำปรึกษาแนะนำและให้บริการแก่สมาชิกในด้านกฎหมาย เทคโนโลยี ข้อมูลสินค้า การตลาด และอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์
7. จัดให้มีการศึกษาอบรมแก่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่และลูกจ้างสหกรณ์
8. เป็นผู้แทนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์กรระหว่างประเทศ ตลอดจนภาคเอกชนเพื่อพัฒนาสหกรณ์
9. ดำเนินการแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาสหกรณ์และเศรษฐกิจสหกรณ์
10. ปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่รัฐบาลมอบหมาย

สรุป

โดยทั่วไปองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ในต่างประเทศจะเป็นองค์กรอิสระ ส่วนใหญ่จัดตั้งในรูปแบบคล้ายคลึงกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยเองได้ลอกเลียนแบบต่างประเทศมา โดยเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร มีลักษณะโครงสร้างคล้ายกับหลายประเทศ อาทิ ประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินเดีย เป็นต้น บางประเทศจัดตั้งเป็นรูปแบบสหภาพหรือชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติโดยจะดำเนินธุรกิจด้วย หรือบางประเทศอาจทำหน้าที่เป็นตัวแทนเจรจาการค้า โดยคิดค่าตอบแทนจากปริมาณธุรกิจ โดยสรุปบทบาทหน้าที่หลักขององค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ ได้แก่

1. เป็นผู้นำขบวนการสหกรณ์ในการกำหนดกรอบทิศทางการดำเนินงาน และพัฒนาขบวนการสหกรณ์
2. เป็นตัวแทนของขบวนการสหกรณ์ในการเจรจาต่อรอง ประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ทั้งในและต่างประเทศ
3. เป็นศูนย์รวมข้อมูล และสถิติต่าง ๆ ของสหกรณ์
4. เป็นศูนย์กลางบริการด้านวิชาการสหกรณ์ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่งานสหกรณ์

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ควรได้มีศึกษาข้อดีหรือจุดแข็งขององค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ของประเทศต่างๆ และนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

.....

บทที่ 5

สถานการณ์เครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

การศึกษาสถานการณ์ ของ หน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นภารกิจในขั้นตอนแรกของของที่มีวิจัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบบริบทการดำเนินงานของหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรของ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยที่มีอยู่เดิม ว่ามีบทบาทภารกิจและการดำเนินงานอย่างไร กลุ่มเป้าหมายคือใคร ตลอดจนเพื่อให้ทราบถึงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกับหน่วยงานกลุ่ม/องค์กรพันธมิตรที่เป็นอยู่ เพื่อให้ทีมวิจัยมีวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม ในการวางแผนการดำเนินงานวิจัย เพื่อการหนุนเสริม การสร้างกรอบทิศทางการดำเนินงานและสร้าง เครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยในขั้นตอนต่อไป ซึ่งผลของการศึกษาสถานการณ์ หน่วยงานกลุ่ม/ องค์กรพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มีรายละเอียด ดังนี้

1. รูปแบบของหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

การพิจารณารูปแบบของหน่วยงาน กลุ่ม/ องค์กรพันธมิตร ในบริบทของสถานภาพทางกฎหมายการ จัดตั้งองค์กร สามารถจำแนกออกได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้ (1) หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ (2) สถาบันการศึกษา (3) มูลนิธิ/สมาคม/ชมรม (4) องค์กรอิสระ/มหาชน (5) องค์กรระหว่างประเทศ (6) ขบวนการสหกรณ์ และ (7) อื่นๆ โดยสามารถจำแนกออกตามความสัมพันธ์กับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงาน กลุ่ม/ องค์กรพันธมิตร ที่มีความสัมพันธ์กับสันนิบาตสหกรณ์แห่ง ประเทศไทยโดยตรง และหน่วยงาน กลุ่ม/ องค์กรพันธมิตร ที่มีความสัมพันธ์กับสันนิบาตสหกรณ์แห่ง ประเทศไทยโดยอ้อม ซึ่งอาจสรุปสถานการณ์ เครือข่ายพันธมิตรของ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้ ดังนี้

1.1 พันธมิตรที่มีความสัมพันธ์กับ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยตรง หมายถึง ส่วน ราชการระดับกระทรวง กรม รัฐวิสาหกิจ องค์กรต่างๆภายในประเทศ และระหว่างประเทศ เครือข่ายชมรม ต่างๆ ที่มีบทบาทภารกิจเกี่ยวข้องกับการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรโดยตรง ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กองทุนพัฒนาสหกรณ์ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ นักสหกรณ์แห่งชาติ ชมรมสหกรณ์จังหวัด ไตรภาคี บริษัท สหประกันชีวิต จำกัด รวมทั้งเครือข่าย 5 ชุมชม และสหกรณ์ชั้นปฐม สำหรับองค์กรระหว่างประเทศที่ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีฐานะเป็นสมาชิก โดยการชำระค่าบำรุง จำนวน 9 องค์กร แยกเป็น องค์กรสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ สำนักงานใหญ่ สำนักงานภูมิภาค เอเชียแปซิฟิก องค์การสหกรณ์ประมงระหว่างประเทศ องค์การสหกรณ์การเกษตรระหว่างประเทศ องค์กร เครือข่ายการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ของ ICA ประกอบด้วย ฝ่ายการเกษตร ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการวิจัย ฝ่ายสหกรณ์ร้านค้าของ ICA และ ชุมชมระหว่างประเทศเพื่อผู้ผลิตทางการเกษตร นอกจากนี้ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยยังเป็นสมาชิก

กลุ่ม/องค์กรระหว่างประเทศที่ไม่ต้องชำระค่าบำรุงจำนวน 2 องค์กร ได้แก่ กลุ่มเกษตรอาเซียนเพื่อความร่วมมือ และคณะกรรมการฝ่ายสตรีในองค์กร ICA สำนักงานใหญ่ กรุงเจนีวา

1.2 พันธมิตรที่มีความสัมพันธ์กับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยอ้อม
หมายถึง หน่วยงาน กลุ่ม องค์กรพันธมิตรที่ไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย แต่บทบาทภารกิจขององค์กรต่างๆเหล่านั้น มีผลกระทบต่อสหกรณ์หรือสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้แก่ หน่วยงาน ที่ทำหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติ ส่งเสริมการจัดการศึกษา แก่ ประชาชน ชุมชน พัฒนาระบบการเรียนรู้ของกลุ่ม องค์กรประชาชน ในท้องถิ่น อาทิ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบล กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนผู้นำ สถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาการด้านสหกรณ์ และหน่วยงานที่สนับสนุนส่งเสริมการวิจัยเพื่อยกระดับความรู้ทางสังคม ได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

มูลนิธิ สมาคม/สภาวิชาชีพ ชมรม ที่มีบทบาทหน้าที่ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการด้านต่างๆแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป ได้แก่ มูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ สมาคมเศรษฐศาสตร์สหกรณ์แห่งประเทศไทยสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม และสหภาพนายความแห่งประเทศไทย

สถาบันที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่กลุ่ม/องค์กรชุมชน ได้แก่ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หน่วยงานที่มีบทบาทในการช่วยเหลือองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ เพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิต ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สถาบันเพิ่มผลผลิต และหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บรายได้ ได้แก่ กรมสรรพากร หน่วยงานที่บทบาทในการ กำกับดูแลด้านการประชาสัมพันธ์ สื่อสารมวลชน ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ ตลอดจนหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุด

นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ทรงมีคุณูปการต่อการสหกรณ์ โดยมีพระราชดำริให้ส่วนราชการ ให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยใช้หลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์

2. บริบทการดำเนินงานของหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

การดำเนินงานของ หน่วยงาน กลุ่ม /องค์กรพันธมิตร เป็นไปตาม ข้อกำหนด กฎหมาย บทบาทภารกิจ ขององค์กรเหล่านั้น ซึ่งการดำเนินงานของหน่วยงาน กลุ่ม /องค์กรพันธมิตรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พอสรุปดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานพันธมิตร มีสถานภาพทั้งที่เป็นและไม่เป็นนิติบุคคล แต่ส่วนใหญ่จะมีบทบาทภารกิจที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ซึ่งอนุมานได้ว่าการเป็นนิติบุคคลเป็นที่ยอมรับมากกว่าองค์กรที่ไม่ใช่นิติบุคคล เนื่องจากมีสถานภาพทางกฎหมาย มีกฎ ระเบียบรองรับการดำเนินงาน

หากสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พยายามผลักดัน โน้มนำ ให้กลุ่มองค์กรภาคประชาชนที่ยังไม่ใช่นิติบุคคล มาเป็นสหกรณ์ กลุ่ม/องค์กรเหล่านั้น ก็จะได้รับการยอมรับมากขึ้น และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในส่วนของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จะมีสมาชิกเพิ่มขึ้น ขยายเครือข่ายวงสัมพันธ์กว้างขึ้น ซึ่งหมายถึงความเข้มแข็งของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและขบวนการสหกรณ์

2.2 บทบาทในการพัฒนากลุ่ม/องค์กรและประชาชนทั่วไป วิเคราะห์ได้ว่าทุกหน่วยงานทุกองค์กรต่างมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนากลุ่ม/องค์กรและประชาชนทั่วไป เนื่องจากกลุ่มองค์กรประชาชนมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ ดังนั้น ทุกหน่วยงานทุกองค์กรจึงต้องมุ่งเน้นที่จะพัฒนากลุ่ม/องค์กรภาคประชาชน เพื่อให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีความมั่นคง

2.3 เป้าหมายการดำเนินงาน ทุกหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องเป็นพันธมิตรกับ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ล้วนมีเป้าหมายการดำเนินงานที่มุ่งประโยชน์ของสังคม/ชุมชน ยกเว้นขบวนการสหกรณ์ที่ต้องมุ่งหวังกำไร/ส่วนเหลือ (Net Surplus) จากการดำเนินงานเพื่อความสามารถในการช่วยเหลือสมาชิกตามบทบาทภารกิจขององค์กร ซึ่งนับเป็นจุดเด่นที่ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จะกระชับความสัมพันธ์ กับพันธมิตรเหล่านี้ ให้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น โดยพัฒนาบทบาทของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยในการเป็นผู้นำขบวนการสหกรณ์ และเป็นศูนย์กลางการประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ และองค์กรชุมชน

2.4 แหล่งที่มาของเงินทุนในการดำเนินงาน หน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องเป็นพันธมิตรกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีแหล่งที่มาของเงินทุนในการดำเนินงานทั้งจากงบประมาณแผ่นดินและรายได้จากการดำเนินงาน ตามบทบาท ภารกิจ และปริมาณของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งถ้าสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีสัมพันธ์ภาพอันดี และสามารถให้ หน่วยงาน กลุ่ม/องค์กร เหล่านี้ เล็งเห็นความสำคัญของ บทบาทสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยในการเป็นองค์กรนำของการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ โดยให้มียกย่องหรือเป้าหมายการดำเนินงานที่เอื้อประโยชน์ให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ย่อมหนุนเสริมความเข้มแข็งแก่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและขบวนการสหกรณ์ด้วย

3. เครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานกลุ่ม/องค์กรพันธมิตรกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยที่มีอยู่เดิมก่อนเริ่มโครงการ

เครือข่ายความร่วมมือของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกับหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กร ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ที่อยู่เดิมนั้น มีทั้งที่เกิดขึ้นมานานแล้ว และในช่วงระยะเวลาอันสั้น โดยอาจเกิดขึ้นจากข้อกำหนดของกฎหมาย หรือนโยบายของคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยแต่ละชุด โดยอาจสรุปให้เห็นสถานการณ์ความร่วมมือของหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กร ต่างๆ ได้ดังนี้

3.1 เครือข่ายความร่วมมือของพันธมิตรสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยที่มีความสัมพันธ์โดยตรง เครือข่ายความร่วมมือของ หน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเกิดขึ้นได้ทั้งรูปแบบการเป็นเครือข่ายเชิงโครงสร้างและเชิงบทบาทหน้าที่ รูปแบบเครือข่ายเชิงโครงสร้างมักเกิดขึ้นจากกรอบของกฎหมาย เช่น สหกรณ์ชั้นปฐมต้องเป็นสมาชิก

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และมีหน้าที่ส่งชำระค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ส่วน เครือข่ายเชิงบทบาทหน้าที่ มักเกิดขึ้น จากการดำเนินกิจกรรมโดยมีเป้าหมายร่วมกันตามบทบาทภารกิจในแต่ละสถานการณ์ เช่น ภารกิจของ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ด้านการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพของ ขบวนการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สนับสนุนด้านงบประมาณ และด้านวิชาการ เป็นต้น ซึ่งมีเครือข่ายความร่วมมือที่สำคัญ ดังนี้

(1) **เครือข่ายความร่วมมือเชิงโครงสร้างและเชิงบทบาทภารกิจ ระหว่าง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กับ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย** ความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวข้องตาม บทบัญญัติของกฎหมาย ระหว่างกรมส่งเสริมสหกรณ์ และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ไม่มีข้อกำหนดโดยตรง ทั้งในฐานะส่วนราชการที่ส่งเสริมแนะนำสหกรณ์ และบทบาทในการกำกับดูแลสหกรณ์ตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ทั้งในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์ หรือผู้ตรวจการสหกรณ์กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ กำกับ ดูแล หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาทิ กรมส่งเสริม สหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รักษาการตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ภารกิจตามกรอบอำนาจหน้าที่ ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามกฎหมาย กระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2545 และอำนาจ กระทำการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ตามบทบัญญัติในมาตรา 110 แห่งพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542 จะเห็นได้ว่ามีหลายส่วนคล้ายคลึงกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย อาทิ การ ส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ การวิจัย การแนะนำช่วยเหลือทางวิชาการแก่สหกรณ์ การให้การศึกษา อบรมและส่งเสริมสัมพันธภาพกับองค์กรต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ ดังนั้น การดำเนินงาน บางส่วนมีลักษณะซ้ำซ้อนกัน แต่บางส่วนจะช่วยหนุนเสริมซึ่งกันและกัน ถ้าหากมี การแบ่งงานให้ชัดเจน และการประสานการทำงานระหว่างบุคลากร จะทำให้งานในภาพรวมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับด้านการ สนับสนุนการดำเนินงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่ง ประเทศไทย ตามข้อกำหนด ดอกผลที่เกิดจากทุนกลางของขบวนการสหกรณ์ไม่จำกัดและแนะนำสหกรณ์ ให้จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและสนับสนุนเงินอุดหนุนจ่ายขาด เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ปีละ 4 ล้านบาท (มติคณะรัฐมนตรีเดิมที่ อุดหนุนสถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตร(NACTI)ก่อนที่จะยุบรวมสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย) การสนับสนุนอื่น

- เดิมกรมส่งเสริมสหกรณ์เคยจัดสรรงบประมาณผ่านกองฝึกอบรมให้ สันนิบาต สหกรณ์แห่งประเทศไทย ดำเนินการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับการพัฒนากรรมการดำเนินการสหกรณ์ และการ สัมมนากรรมการสหกรณ์การเกษตรประมง และนิคมทั่วประเทศช่วงวันพืชมงคล กล่าวคือ มีการแบ่งกลุ่ม เป้าหมายกันทำ แต่เนื่องจากปัญหาความยุ่งยากในการเบิกจ่าย ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคณะกรรมการ ดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และความขัดแย้งระหว่างบุคลากรของสององค์กร ทำให้ งบประมาณดังกล่าวถูกระงับไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544

- กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้สนับสนุนงบประมาณให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เบิกค่าใช้จ่ายในการจัดงานวันสหกรณ์แห่งชาติ ปี พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2549 ปีละ 1 ล้านบาท

- กรมส่งเสริมสหกรณ์โดย นายบุญมี จันทรวงศ์ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้พยายามแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคณะกรรมการดำเนินการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุดที่ 18 และ 20 โดยจัดให้มีการประชุมร่วมและลงนามในบันทึกข้อตกลง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2547 สาระสำคัญคือ ให้ชุดที่ 18 ซึ่งเป็นรักษาการดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ ภายในกำหนดเวลา 5 เดือน แต่ปรากฏว่าชุดที่ 18 ไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง โดยอ้างเหตุต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาวิกฤตศรัทธาต่อสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สหกรณ์สมาชิกไม่ยอมรับและไม่ให้ความร่วมมือ รวมทั้งไม่ชำระค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นจำนวนมาก

- กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้สนับสนุนการแก้ปัญหาวิกฤตศรัทธาของ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย โดยความร่วมมือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และขบวนการสหกรณ์ โดยจัดประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2549 เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 21 ได้เป็นที่เรียบร้อย

- การประสานความร่วมมืออื่น ๆ เช่น ความสัมพันธ์กับองค์กรต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ การจัดงานวันสหกรณ์แห่งชาติ ฯลฯ

(2) เครือข่ายความร่วมมือเชิงบทบาทหน้าที่ ระหว่าง สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และ ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ภายใต้โครงการไตรภาคี เป็นความร่วมมือระหว่าง เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาอบรมให้ความรู้ การบริหารงานสหกรณ์ แก่ กรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการ เจ้าหน้าที่ และสมาชิกของ สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดเล็กที่มีเงินทุนไม่เพียงพอที่จะส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมตามหน่วยงานต่างๆ ซึ่งทั้ง 3 องค์กรร่วมกันสนับสนุน บุคลากรและงบประมาณ โดยมุ่งเน้นการจัดการอบรมในอัตราค่าลงทะเบียนไม่สูงนัก ปัจจุบันมีการดำเนินงานมาครบ 16 ปีแล้ว โครงการไตรภาคีเป็นการประสานประโยชน์ร่วมกันของทั้ง 3 องค์กร ในภารกิจด้านการพัฒนาบุคลากรของสหกรณ์สมาชิก

(3) เครือข่ายความร่วมมือเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ระหว่าง สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เครือข่าย 5 ชุมนุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในการแก้ไขปัญหาวิกฤตศรัทธา สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและการจัดงานวันสหกรณ์แห่งชาติ

(4) เครือข่ายความร่วมมือระหว่าง CCA(Canadian Cooperative Association) กับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และสหกรณ์การเกษตรสวรรคโลก จำกัด ภายใต้โครงการ "Promotion of Income Generating Activities for Agricultural Cooperatives in Thailand" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขอความช่วยเหลือด้านการเงินจาก CCA มาสนับสนุนโครงการส่งเสริมอาชีพของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย โดยได้คัดเลือกโครงการส่งเสริมการเลี้ยงวัวของสหกรณ์การเกษตรสวรรคโลก จำกัด เป็น

โครงการทดลองแห่งแรก ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี มูลค่าโครงการรวมทั้งสิ้น 52,010 เหรียญแคนาดา หรือประมาณ 1,144,210 บาท (ณ อัตราแลกเปลี่ยนในขณะนั้น) เป็นเงินช่วยเหลือจาก CCA จำนวน 42,160 เหรียญแคนาดา และเงินสมทบโครงการฝ่ายไทย จำนวน 9,850 เหรียญแคนาดา รูปแบบความร่วมมือดำเนินการในรูปสัญญาการขอรับความช่วยเหลือด้านการเงิน ในการดำเนินการตามข้อตกลงต่างๆตามสัญญา ดังกล่าว สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้จัดทำรายงานระหว่างดำเนินการพร้อมรายงานการเงิน และจัดทำรายงานฉบับสุดท้าย เสนอต่อ CCA และส่งคืนเงินกู้เมื่อสิ้นสุดโครงการ อย่างไรก็ตาม เครือข่ายความร่วมมือดังกล่าว ไม่มีการสานต่อแต่อย่างใด ปัจจุบันสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้รับประโยชน์จากดอกผลอันเกิดจากเงินช่วยเหลือดังกล่าวอยู่เท่านั้น

(5) เครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกับชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ ประเทศญี่ปุ่น (JA Zenchu) และสหกรณ์การเกษตรคองซามัคคิ จำกัด ภายใต้โครงการสหกรณ์กับการส่งเสริมการปลูกสบู่ดำเพื่อพลังงานทดแทน เป็นความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชพลังงาน โดยมีเป้าหมายดำเนินการในเขตพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคกลาง โดยชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ ประเทศญี่ปุ่นสนับสนุนด้านเงินทุนและด้านวิชาการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สนับสนุนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องโดยการจัดหาแหล่งเงินทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ

3.2 เครือข่ายความร่วมมือของพันธมิตรสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยที่มีความสัมพันธ์โดยอ้อม

เครือข่ายความร่วมมือของ หน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรที่มีความสัมพันธ์โดยอ้อมของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เกิดขึ้นในรูปแบบการเป็นเครือข่ายเชิงบทบาทหน้าที่ เช่น ภารกิจด้านการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่การสหกรณ์ ด้านการฝึกอบรม ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรประชาชน ซึ่งมีเครือข่ายความร่วมมือที่สำคัญ ดังนี้

(1) เครือข่ายความร่วมมือในการเผยแพร่ความรู้และช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแก่สหกรณ์ ระหว่าง สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย กับ สำนักงานอัยการสูงสุด โดยได้จัดทำบันทึกความร่วมมือเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2548 เพื่อเผยแพร่ความรู้ และช่วยเหลือทางกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของสหกรณ์ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจากหลากหลายชนชั้นและเพื่อสนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยกำหนดกรอบความร่วมมือ ดังนี้

- ร่วมกันเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์
- ให้คำปรึกษาแนะนำและตอบข้อหารือทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่างๆ

ของสหกรณ์

- ร่วมกันให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาท

โดยสำนักงานอัยการสูงสุดให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ความรู้และช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ สหกรณ์และสมาชิกของสหกรณ์ สนับสนุนวิทยากร ให้คำปรึกษา แนะนำ และตอบข้อหารือปัญหากฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย รับผิดชอบ ในการประสานงานกับสำนักงานอัยการจังหวัด หน่วยงาน บุคคลต่างๆ และจัดทำเอกสารสนับสนุนการดำเนินการเผยแพร่ความรู้และช่วยเหลือทางกฎหมาย แก่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ ให้คำปรึกษา แนะนำ และตอบข้อหารือปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ ให้ความช่วยเหลือทางอรรถคดีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์

จากการตรวจสอบข้อมูล พบว่า ภายหลังจากที่ได้จัดทำบันทึกความร่วมมือเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2548 แล้ว ยังไม่มีการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือตามข้อตกลงแต่อย่างใด

(2) เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและกิจกรรมสาธารณะ ระหว่าง สันนิบาต สหกรณ์แห่งประเทศไทย กับ สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบล(ส.อบต.) เพื่อความร่วมมือระหว่าง กันในการจัดโครงการทางวิชาการและกิจกรรมสาธารณะแบบบูรณาการโดยมุ่งเน้นที่จะต่อสู้เพื่อเอาชนะ ปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศ ตามกรอบยุทธศาสตร์

ส.อบต. จะสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลและเครือข่ายทั่วประเทศจัดโครงการทาง วิชาการและกิจกรรมสาธารณะแบบบูรณาการเพื่อต่อสู้เอาชนะปัญหาความยากจนทุกรูปแบบ และสันนิบาต สหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้การสนับสนุนและร่วมมือทางวิชาการในกิจกรรมสาธารณะแบบบูรณาการที่ มุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจนภายใต้วัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่าย โดยได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความ ร่วมมือ ลงวันที่ 26 มกราคม 2549 กำหนดเวลาเวลา 3 ปี นับแต่วันลงนามในบันทึกข้อตกลง ซึ่งถ้าหากทั้ง สองฝ่ายเห็นว่ามีความจำเป็นต้องขยายเวลาของข้อตกลงจะต้องพิจารณาร่วมกันภายใน 60 วันก่อนบันทึก ข้อตกลงสิ้นสุด เครือข่ายดังกล่าว ได้มีการประชุมร่วมกันและได้กำหนดกรอบแนวทางความร่วมมือเรื่อง ต่างๆ ดังนี้ การให้สหกรณ์เป็นสถาบันการเงินของ อบต.ในพื้นที่ เพื่อดำเนินโครงการต่างๆแบบบูรณาการที่ เป็นประโยชน์แก่ชุมชน สนับสนุนการจัดตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ โครงการส่งเสริมการผลิตยางพาราแก่ สหกรณ์ผู้ปลูกยาง โดยมีแหล่งเงินทุนจากประเทศจีน และโครงการฝึกอบรมในการฝึกของกรมการปกครอง ส่วนท้องถิ่นโดยเสนอโครงการผ่านสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบล

4. สรุป เครือข่ายพันธมิตร ในที่นี้หมายถึง การที่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มีความร่วมมือกับหน่วยงาน กลุ่ม/ องค์กรต่างๆ บนพื้นฐานความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ใช้ ทรัพยากรร่วมกัน และได้ผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเป็นความร่วมมือในระยะยาว มีการดำเนินการร่วมกัน ทั้งนี้ อาจจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงร่วมกัน หรือการเข้าเป็นสมาชิกองค์กรของกันและกัน จากข้อมูลการวิจัยพบว่า มีจำนวนหน่วยงาน กลุ่ม/ องค์กรมากมายที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม และมีบทบาทภารกิจ สอดคล้องและหนุนเสริมบทบาทภารกิจของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย แต่ปรากฏว่ามีเครือข่าย พันธมิตรตามความหมายดังกล่าวข้างต้น ค่อนข้างน้อย เครือข่ายพันธมิตรที่มีอยู่เดิมซึ่งเป็นรูปแบบเครือข่าย

เชิงโครงสร้าง ได้แก่ หน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มักเป็นลักษณะเครือข่ายความร่วมมือที่เกิดขึ้นจากข้อกำหนดของกฎหมาย ระเบียบของกลุ่มองค์กรนั้นๆ และเป็นความสัมพันธ์ทางเดียว ไม่มีลักษณะของการเป็นหุ้นส่วน/ความร่วมมือในการพัฒนา ขบวนการสหกรณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน สำหรับเครือข่ายเชิงบทบาทหน้าที่ ซึ่งเกิดขึ้นกับหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรที่มีความสัมพันธ์โดยอ้อมกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มักเป็นลักษณะ เครือข่ายความร่วมมือภายใต้กรอบภารกิจของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ที่มีความสอดคล้องกับ บทบาทภารกิจของหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรนั้นๆ ซึ่งมีลักษณะการเป็นเครือข่ายพันธมิตรตาม ความหมายดังกล่าวข้างต้น บางเรื่องมีการจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ แต่อย่างไรก็ตามเครือข่าย พันธมิตรตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวบางส่วนยังไม่ได้มีการดำเนินการตามข้อตกลง และบางส่วนยังไม่ ดำเนินการให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์ และบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจสรุปรูปแบบของเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยที่เป็นอยู่ ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.1 บทบาทภารกิจของหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรพันธมิตร และสถานะความสัมพันธ์ กับ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

รูปแบบหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร	บทบาทภารกิจ	ความสัมพันธ์	
		โดยตรง	โดยอ้อม
1. หน่วยงานราชการ/ รัฐวิสาหกิจ			
(1) สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ	เสนอแนะให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศต่อ ครม. ดำรวจ ศึกษาภาวะเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติและเสนอแนะนโยบายมาตรการทางเศรษฐกิจและ สังคมในการพัฒนาประเทศ		/
(2) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตภาคการเกษตร ส่งเสริมสถาบัน เกษตรกร(สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร)สนับสนุนเกษตรกรให้ พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ โดย แบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 สำนัก 11 กรม 7 รัฐวิสาหกิจ และรัฐมนตรีว่าการะมือำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ออก กฎกระทรวงตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	/	
(3) กรมส่งเสริมสหกรณ์	ส่งเสริมเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์หลักการ วิธีการสหกรณ์ให้บุคลากรของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรและ ประชาชนทั่วไป ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาระบบสหกรณ์ ให้มีความเข้มแข็ง โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการ	/	

รูปแบบหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร	บทบาทภารกิจ	ความสัมพันธ์	
		โดยตรง	โดยอ้อม
	เพิ่มขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจและการเชื่อมโยงธุรกิจสหกรณ์สู่ระดับสากล เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทางด้านเศรษฐกิจและสังคม		
(4)กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	ตรวจสอบรับรองงบการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีการบริหารจัดการที่ดี พัฒนาและเผยแพร่เทคโนโลยีสารสนเทศทางการเงินของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรและส่งเสริมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีแก่เกษตรกร กลุ่มอาชีพ วิชาชนกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมายตามโครงการพระราชดำริ	/	
(5)กรมการพัฒนาชุมชน	ให้การศึกษาแก่ ชุมชนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ กลุ่มองค์กรประชาชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้มแข็งให้สามารถพึ่งตนเองและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ ทั้งนี้ โดยหน่วยงานจะให้การส่งเสริมในส่วนที่เกินขีดความสามารถของชุมชน		/
(6) กระทรวงศึกษาธิการ	ส่งเสริมสนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ส่งเสริมงานวิจัย สร้างองค์ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษาและเติมปัญญาให้สังคม ส่งเสริมการระดมสรรพกำลังและทรัพยากร และการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสังคม เพื่อการศึกษา		/
(7) สำนักงานคณะกรรมการ อาชีวศึกษา (กรมอาชีวศึกษา)	จัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งในระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ในทุกสาขาวิชาชีพอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี สามารถสนองความต้องการของตลาดและการประกอบอาชีพอิสระ		/
(8) สำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมสามัญศึกษา)	เป็นแกนนำในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สามารถรองรับสิทธิและโอกาสทางการศึกษา อย่างทั่วถึงพัฒนาคุณภาพส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเป็นผู้นำแก่องค์กรระดับปฏิบัติ ควบคุม กำกับ ประเมินผลและตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพ การจัดการศึกษาในสถานศึกษา		/

รูปแบบหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร	บทบาทภารกิจ	ความสัมพันธ์	
		โดยตรง	โดยอ้อม
(9) กรมการศาสนา	ดำเนินงานของรัฐเกี่ยวกับด้านศาสนา โดยการทำนุบำรุง ให้ความอุปถัมภ์คุ้มครองกิจการด้านพระพุทธศาสนาและ ศาสนาอื่นๆ ที่ทางราชการรับรอง ส่งเสริมพัฒนาความรู้คู่ คุณธรรม สร้างความสมานฉันท์ ระหว่างศาสนิกชนของทุก ศาสนา รวมทั้งดำเนินการเพื่อให้คนไทยนำหลักธรรมของ ศาสนามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นคนดีมี คุณธรรม		/
(10) ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร	ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริม อาชีพ การเกษตร หรือการดำเนินงานของเกษตรกร หรือสหกรณ์ การเกษตร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรหรือ สหกรณ์การเกษตรสามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นที่ เกี่ยวเนื่องเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร รวมทั้ง ให้บริการรับฝากเงินเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป	/	
2)สถาบันการศึกษาและอื่นๆ			
(1) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาการสหกรณ์ถึงระดับ ปริญญาโท โดยมีภาควิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ในคณะเศรษฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย		/
(2)มหาวิทยาลัยแม่โจ้	จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาการสหกรณ์ถึงระดับ ปริญญาโท		/
(3)มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาการสหกรณ์ถึงระดับ ปริญญาโท ด้วยการจัดระบบการศึกษาทางไกลโดยใช้สื่อ การสอนทางไปรษณีย์ วิทยุ โทรทัศน์ และวิธีการอื่นที่ผู้เรียน สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ		/
(4)สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์	เป็นศูนย์กลางเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐ และขบวนการสหกรณ์ ทั้งในและต่างประเทศที่จะทำหน้าที่ให้การสนับสนุนส่งเสริม การพัฒนาบุคลากร พัฒนางองค์ความรู้จากงานวิจัย บริการ วิชาการด้านต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเป็นปึกแผ่น ของขบวนการสหกรณ์	/	

รูปแบบหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร	บทบาทภารกิจ	ความสัมพันธ์	
		โดยตรง	โดยอ้อม
3.มูลนิธิ/สมาคม/ชมรม สภาวิชาชีพ	๑		
(1)มูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ระหว่างประเทศ	พัฒนาการฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ในระดับต่างๆที่เป็น กลไกสำคัญของประเทศและกลุ่มประเทศในภูมิภาค ในการ ยกระดับการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง อาทิ เช่น เศรษฐกิจสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการและเทคโนโลยี โดยดำเนินการ ศึกษาวิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์และมีการร่วมมือแลกเปลี่ยน ความรู้เรื่องการวิจัยกับสถาบันหรือหน่วยงานอื่นทั้งในและ ต่างประเทศ เก็บรวบรวมข้อมูล หนังสือเอกสารสิ่งตีพิมพ์ ผลงานการวิจัยทั้งในแต่ละประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเรื่องที่เกี่ยวข้อง ฝึกอบรมเพื่อ แพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องทรัพยากรมนุษย์และเรื่อง ที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ข้อมูลวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร มนุษย์เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดี ระหว่างประเทศ		/
(2)สมาคมเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ แห่งประเทศไทย (สศสท)	เป็นสถาบันมุ่งเน้นด้านการศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนางาน สหกรณ์เป็นศูนย์กลางและกลไกการส่งเสริมสวัสดิการ สัมพันธภาพของสมาชิกเผยแพร่ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ สหกรณ์ เศรษฐกิจแบบสหกรณ์แก่สมาชิกและประชาชน ทั่วไปประสานงานกับสถาบันการศึกษาทั้งในและ ต่างประเทศและหน่วยงานอื่นที่มีเจตนารมณ์เช่นเดียวกัน		/
(3)สมาคมองค์การบริหารส่วน ตำบล	ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรประชาชนในท้องถิ่น กลุ่ม เกษตรกร และกิจการสหกรณ์ โดยการสนับสนุนงบประมาณ แก่กลุ่ม องค์กรในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการพัฒนา มีการ จัดทำแผนชุมชนทุกๆ ด้านโดยมีผู้แทน กลุ่ม องค์กรชุมชน ร่วมเวทีประชาคมในการจัดทำแผนรวมทั้งงานตามนโยบาย ของรัฐบาล		/
(4)ชมรมผู้จัดการ	เป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้จัดการสหกรณ์ในระดับ จังหวัดบางจังหวัด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาร่วมกันในฐานะ ผู้จัดการสหกรณ์		/

รูปแบบหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร	บทบาทภารกิจ	ความสัมพันธ์	
		โดยตรง	โดยอ้อม
(5)ชมรมสหกรณ์จังหวัด	เมื่อปี 2545 สสท.รณรงค์ให้มีการจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นศูนย์ประสานงาน ศูนย์เชื่อมโยงเครือข่าย ด้านการตลาด ธุรกิจการเงินของสหกรณ์ในแต่ละจังหวัด ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ทุกประเภท ปัจจุบันมีการจัดตั้งแล้วทั้ง 19 เขต	/	
(6)สภาทนายความแห่งประเทศไทย	เป็นสภาวิชาชีพทางด้านกฎหมาย มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่บุคคลทั่วไป และสร้างบุคลากรทนายความที่ทำดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะด้านเด็กและสตรี และการปรับแนวคิด ทศนคติ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทความเสมอภาคหญิงชายแก่ทนายความ		/
4.องค์กรอิสระ/มหาชน		/	
(1)สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน	สนับสนุน ช่วยเหลือองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบทและให้ความช่วยเหลือทาง/การเงินแก่กลุ่มองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็ง		/
(2)สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย	สนับสนุนกระบวนการสร้างความรู้ สร้างนักวิจัยและสร้างระบบนักวิจัย เพื่อตอบคำถามและเสนอทางเลือกให้สังคม โดยใช้จุดเด่นการบริหารการวิจัยเพื่อยกระดับขีดความสามารถ ของประเทศด้วยการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยเพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบาย การยกระดับความรู้ทางสังคม การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย		/
5.ขบวนการสหกรณ์			
(1)ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย	อำนวยความสะดวกแก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาคหรือทั่วประเทศ ที่เป็นสหกรณ์การเกษตร หรือประกอบธุรกิจการค้าอุตสาหกรรมหรือบริการอย่างเดียวกัน โดยมีกรอบอำนาจกระทำการต่างๆ เช่นเดียวกับสหกรณ์ขั้นปฐม	/	

รูปแบบหน่วยงาน กลุ่ม องค์การ	บทบาทภารกิจ	ความสัมพันธ์	
		โดยตรง	โดยอ้อม
(2)ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย	อำนวยความสะดวกแก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาคหรือทั่วประเทศ ที่เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือประกอบธุรกิจการค้า อุตสาหกรรมหรือบริการอย่างเดียวกัน โดยมีกรอบอำนาจ กระทำการต่างๆ เช่นเดียวกับสหกรณ์ชั้นปฐม	/	
(3)ชุมนุมสหกรณ์เดินรถแห่งประเทศไทย	อำนวยความสะดวกแก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาคหรือทั่วประเทศ ที่เป็นสหกรณ์เดินรถ หรือประกอบธุรกิจการค้า อุตสาหกรรมหรือบริการอย่างเดียวกัน โดยมีกรอบอำนาจ กระทำการต่างๆ เช่นเดียวกับสหกรณ์ชั้นปฐม	/	
(4)ชุมนุมสหกรณ์ร้านค้า	อำนวยความสะดวกแก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาคหรือทั่วประเทศ ที่เป็นสหกรณ์ร้านค้า หรือประกอบธุรกิจการค้า อุตสาหกรรมหรือบริการอย่างเดียวกัน โดยมีกรอบอำนาจ กระทำการต่างๆ เช่นเดียวกับสหกรณ์ชั้นปฐม	/	
(5)ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย	อำนวยความสะดวกแก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาคหรือทั่วประเทศ ที่เป็นสหกรณ์เครดิตยูเนียนหรือประกอบธุรกิจการค้า อุตสาหกรรมหรือบริการอย่างเดียวกัน โดยมีกรอบอำนาจ กระทำการต่างๆ เช่นเดียวกับสหกรณ์ชั้นปฐม	/	
(6)สหกรณ์ชั้นปฐม	เป็นองค์กรของสมาชิกเพื่อสมาชิกโดยสมาชิก มีบทบาทในการยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกบนหลักการการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยผลของกฎหมายสหกรณ์ทุกสหกรณ์เป็นสมาชิก สสท. ปัจจุบัน นายทะเบียนสหกรณ์รับผิดชอบสหกรณ์แบ่งเป็น 7 ประเภท สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์บริการ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน	/	
6.องค์กรระหว่างประเทศ			
(1)องค์กรสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ(ICA)	เป็นองค์กรระหว่างประเทศในการสร้างความเข้มแข็งและการพึ่งพาตนเองของสหกรณ์ต่างๆ ทั่วโลกโดยมีจุดเน้นการพัฒนาประกอบด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้้องค์กรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สร้างความทัดเทียมระหว่างหญิงชายจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสหกรณ์ กระตุ้นให้ภาครัฐเห็นความสำคัญของการพัฒนาสหกรณ์ และองค์กรต่างๆ ผ่านการประชุมสัมมนา ระดับรัฐมนตรี สร้างเครือข่าย	/	

รูปแบบหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร	บทบาทภารกิจ	ความสัมพันธ์	
		โดยตรง	โดยอ้อม
	สนับสนุน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่าง องค์กร ทั้งด้านวิชาการธุรกิจและการค้าของสหกรณ์ ระดม ทุนเพื่อพัฒนาองค์กรสหกรณ์ทั่วโลก		
(2) องค์กรสัมพันธภาพ สหกรณ์ระหว่างประเทศ สำนักงานภูมิภาคเอเชียและ แปซิฟิก	เป็นองค์กรจัดตั้งในระดับภูมิภาค เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ อำนวยความสะดวกและจัดสรรสิทธิการรับทุนให้แก่องค์กร สมาชิก แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความเชี่ยวชาญระหว่าง กันในด้านสินเชื่อเพื่อชนบท ประสานงาน สร้างเครือข่าย ธุรกิจในระดับภูมิภาค	/	
(3) คณะกรรมการฝ่ายการเกษตร ของ ICA ROAP	เป็นคณะอนุกรรมการของ ICA ROAP มีวัตถุประสงค์ใน การส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจทางเศรษฐกิจ ระหว่างขบวนการสหกรณ์การเกษตรในภูมิภาคเอเชียแป ซิฟิก รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยเพื่อการพัฒนา สหกรณ์การเกษตร	/	
(4) คณะกรรมการฝ่ายพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ และการวิจัย ขององค์กร ICA	เป็นองค์กรเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของ ICA ที่รับผิดชอบ กิจกรรมด้านการพัฒนาบุคลากรในขบวนการสหกรณ์ รวมทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์ใน ขบวนการสหกรณ์ทุกระดับทั่วโลก รวมทั้งส่งเสริมการ เชื่อมโยงเครือข่ายพัฒนาการฝึกอบรมสหกรณ์	/	
(5) คณะกรรมการฝ่ายสหกรณ์ ร้านค้า ICA	เป็นองค์กรเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของ ICA ROAP ที่ รับผิดชอบกิจกรรมด้านการพัฒนาธุรกิจร้านสหกรณ์ สหกรณ์ทุกระดับในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก	/	
(6) องค์กรสหกรณ์ประมง ระหว่างประเทศ	เป็นองค์กรเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของ ICA ROAP ที่ก่อตั้งขึ้น ตามดำริของคณะอนุกรรมการฝ่าย สหกรณ์การเกษตรของ ICA เพื่อส่งเสริมการก่อตั้งสหกรณ์ประมง การค้าและการ รับผิดชอบกิจกรรมด้านการพัฒนาธุรกิจให้การศึกษาอบรม ด้านวิชาการแก่ผู้นำสหกรณ์ประมงระหว่างประเทศ	/	
(7) องค์กรสหกรณ์การเกษตร ระหว่างประเทศ (ICAO)	เป็นองค์กรเชี่ยวชาญเฉพาะด้านขององค์กร ICA เพื่อ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้นำสหกรณ์การเกษตรระหว่าง ประเทศและให้การศึกษาอบรมด้านวิชาการแก่ผู้นำสหกรณ์ การเกษตรที่เป็นสมาชิกขององค์กร ICAO ทั่วโลก	/	

รูปแบบหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร	บทบาทภารกิจ	ความสัมพันธ์	
		โดยตรง	โดยอ้อม
(8)องค์กรเครือข่ายเพื่อการ พัฒนาสหกรณ์การเกษตรใน ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก	เป็นองค์กรที่ก่อตั้งตามข้อเสนอขององค์การอาหารและ เกษตรแห่งสหประชาชาติ สำนักงานภูมิภาคเอเชียและแป ซิฟิก (FAO RAPA) โดยคำแนะนำของที่ประชุมระดับรัฐใน ตริสทกรณ ณ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย เพื่อส่งเสริม การแลกเปลี่ยนทัศนคติและประสบการณ์ระหว่างประเทศใน ภูมิภาค จัดการประชุม สัมมนา โครงการวิจัยและฝึกอบรม บุคลากร สกก.ทุกระดับ รวมทั้งจัดโครงการแลกเปลี่ยน การศึกษาดูงาน ระหว่างองค์กรสมาชิกเป็นประจำทุกปี	/	
(9)ชุมนุมระหว่างประเทศเพื่อ ผู้ผลิตทางการเกษตร (International Federation of Agricultural Producers - IFAB)	เป็นเวทีระหว่างประเทศสำหรับผู้แทนขององค์กรเกษตรกร ทั่วโลก ส่งเสริมและสร้างกลไกการรวมตัวกันของผู้นำ เกษตรโดยใช้ระบบสหกรณ์ภาคการเกษตร ส่งเสริมการค้า ระหว่างประเทศและสร้างกลไกร่วมกันในการส่งเสริม การตลาดสินค้าเกษตรทั่วโลก เป็นตัวแทนขององค์การ สมาชิกในการเข้าร่วมประชุมกับองค์กรระหว่างประเทศด้าน การพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้นำเกษตรกร ทั่วโลกโดยดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อสร้างเข้มแข็งและความ ร่วมมือให้แก่องค์กรสมาชิก	/	
(10)กลุ่มเกษตรกรอาเซียนเพื่อ ความร่วมมือ (Asian Farmers' Group for Cooperation - AFGC)	ประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรตัวแทนเกษตรกรใน ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ การค้าโลก(WTO/FTA) ประสานงานด้านธุรกิจ การค้าสินค้า สหกรณ์สมาชิก แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร โดยการจัด ประชุมปีละ 1 ครั้ง จัดสัมมนาวาระพิเศษ ตามประเด็นเด่น เกี่ยวกับ WTO และ FTA	/	
(11) คณะกรรมการฝ่ายสตรีใน องค์การ ICAสำนักงานใหญ่ กรุง เจนีวา องค์การ ICA AP,IFAB,AWCFและองค์กรอื่นๆ เกี่ยวข้อง	เป็นองค์กรเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของ ICA AP ,IFAB,AWCF และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ที่รับผิดชอบกิจกรรมด้านการพัฒนา ความเสมอภาคทางเพศในขบวนการสหกรณ์ รวมทั้ง การ วิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพสตรีในขบวนการสหกรณ์ทุกระดับ ทั่วโลก รวมทั้งส่งเสริมเชื่อมโยงเครือข่ายพัฒนาการ ฝึกอบรมสหกรณ์ด้านผู้นำสตรี	/	

รูปแบบหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร	บทบาทภารกิจ	ความสัมพันธ์	
		โดยตรง	โดยอ้อม
7.อื่นๆ			
(1)สถาบันพระมหากษัตริย์	มีคุณูปการต่อการสหกรณ์ไทยตั้งแต่การก่อกำเนิดการสหกรณ์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ในหลายโครงการ ที่ทรงให้ใช้หลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักและวิธีการสหกรณ์		/
(2) นักสหกรณ์แห่งชาติ	คือบุคคลในแวดวงการสหกรณ์ที่ได้รับการยอมรับว่ามีผลงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์โดยผ่านการคัดเลือกและได้รับการประกาศเกียรติคุณเป็นนักสหกรณ์แห่งชาติดังนั้นบทบาทที่มีผลต่อขบวนการสหกรณ์และสห. โดยเฉพาะด้านการที่ปรึกษา แนะนำตลอดจนการประสานเชื่อมโยงกับองค์กรอื่นๆ		/
(3)โครงการไตรภาคี	เป็นความร่วมมือระหว่าง สสห. ชสอ. และ ชสค. เพื่อทำหน้าที่ในด้านการจัดการศึกษา อบรมให้ความรู้ การบริหารงานสหกรณ์ แก่ กรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการ เจ้าหน้าที่ และสมาชิก ของ สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดเล็กที่มีเงินทุนไม่เพียงพอที่จะส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมตามหน่วยงานต่างๆ ซึ่งทั้ง 3 องค์กรร่วมกันสนับสนุน บุคลากรและงบประมาณ โดยมุ่งเน้นการจัดการอบรมในอัตราค่าลงทะเบียนไม่สูงนัก ปัจจุบันมีการดำเนินงานมาครบ 16 ปีแล้ว		/
(4) เครือข่าย 5 ชุมนุม	เป็นความร่วมมือระหว่างชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์เดินรถแห่งประเทศไทย จำกัด และชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ตกลงที่จะดำเนินการ ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ ให้ความช่วยเหลือกันในเรื่อง การเงิน วิชาการ เทคโนโลยี และการตลาด ร่วมมือกันในอันที่จะพิทักษ์ ปกป้อง ขบวนการสหกรณ์ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย มีการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศระหว่างชุมนุมสหกรณ์ฯ จัดให้มีการประชุมระหว่างชุมนุมสหกรณ์ฯ		/

ตารางที่ 5.2 รูปแบบเครือข่ายพันธมิตรของ สสท.ที่มีอยู่เดิมก่อนเริ่มโครงการฯ

รูปแบบเครือข่ายที่มีอยู่เดิมของ สสท.	ตัวอย่างเครือข่ายที่มีอยู่
1.เครือข่ายพันธมิตรในเชิงโครงสร้าง เป็นการร่วมมือกันในลักษณะเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์ตามบทบัญญัติของกฎหมาย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ที่มีหน้าที่ส่งเสริมช่วยเหลือและกำกับดูแลสหกรณ์สมาชิก ซึ่งมีภารกิจคล้ายกับ สสท.และบางส่วนจะหนุนเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้สหกรณ์สมาชิกได้รับประโยชน์และบริการจาก สสท. และหน่วยงานภาครัฐอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีโครงสร้างความสัมพันธ์กับขบวนการสหกรณ์ ในฐานะที่ สสท.เป็นสถาบันสูงสุดที่มีสหกรณ์เป็นสมาชิก และในฐานะที่ สสท.เป็นสมาชิกองค์กรระหว่างประเทศ เครือข่ายเชิงโครงสร้างนี้จะเป็นเครือข่ายกิจกรรมและมีความสัมพันธ์ทางเดียวเป็นส่วนใหญ่ และบางส่วนไม่มีการประสานความร่วมมือ	● กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน และวิทยากรในการจัดอบรมหลักสูตรต่างๆของสสท. ในการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรของสหกรณ์สมาชิก ● สสท. เครือข่าย 5 ภูมิภาค และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกันแก้ไขปัญหาวิกฤตศรัทธาของ สสท.ในฐานะองค์กรนำ ● สสท.กับสหกรณ์สมาชิกสหกรณ์เป็นสมาชิกของสสท.และมีหน้าที่ชำระค่าบำรุงสสท. ตามบทบัญญัติของกฎหมาย สสท.ในฐานะผู้นำขบวนการสหกรณ์ไทยได้รับสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรระหว่างประเทศ/ต่างประเทศที่จัดขึ้นทั้งในเวทีระดับโลกและระดับภูมิภาค ฯลฯ

รูปแบบเครือข่ายที่มีอยู่เดิมของ สสท.	ตัวอย่างเครือข่ายที่มีอยู่
2. เครือข่ายพันธมิตรในเชิงบทบาทหน้าที่ เป็นการร่วมมือกันระหว่าง หน่วยงาน กลุ่ม องค์กร พันมิตรต่างๆ ตามบทบาทภารกิจของสสท.ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 บทบาท ได้แก่ บทบาทการเป็นองค์กรทางวิชาการ ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ ให้การศึกษาอบรมทางวิชาการสหกรณ์ ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างสหกรณ์ และระหว่างประเทศ ตลอดจนส่งเสริมการวิจัย รวบรวมสถิติต่างๆของขบวนการสหกรณ์ และบทบาทการเป็นตัวแทนช่วยเหลือและประสานงาน ทำหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของขบวนการสหกรณ์ ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาอุปสรรค ร่วมมือกับทางราชการในการส่งเสริมสหกรณ์และส่งเสริมธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมหรือบริการของสหกรณ์ เครือข่ายเชิงบทบาทหน้าที่นี้ อาจเกิดขึ้นได้หลายลักษณะ เช่น เป็นข้อตกลงกันในระดับนโยบาย การประสานงานกันในระดับปฏิบัติ หรือ การจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตาม เครือข่ายเชิงบทบาทหน้าที่นี้ ส่วนมากเป็นไปอย่างไม่เป็นทางการ ไม่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน และส่วนหนึ่งแม้จะมีการทำข้อตกลงเป็นทางการแต่ก็ผันแปรตามนโยบายของผู้บริหารซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	● การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการอบรม ถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิต การจัดการผลผลิตและการจำหน่ายผลผลิต ระหว่าง สสท.และกรมส่งเสริมการเกษตร ● การเชื่อมโยงเครือข่ายทางด้านวิชาการ ในด้านข้อมูลสารสนเทศการเกษตรของ สหกรณ์ ระหว่าง สสท.กับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร: ● การจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่าง สสท. กับ สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดโครงการทางวิชาการและกิจกรรมสาธารณะแบบบูรณาการเพื่อต่อสู้เอาชนะความยากจน ● เครือข่ายความร่วมมือในการเผยแพร่ความรู้และช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแก่สหกรณ์ ระหว่าง สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกับสำนักงานอัยการสูงสุด ฯลฯ

ตารางที่ 5.3 สถานการณ์การดำเนินงานของหน่วยงาน กลุ่ม องค์การพันธมิตร สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

ประเภทหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร	บริบทการดำเนินงาน								เครือข่ายพันธมิตรตามกรอบ แนวคิดโครงการ	
	กลุ่มเป้าหมาย ที่เกี่ยวข้อง		บทบาทพัฒนากลุ่ม/ องค์กรและประชาชน ทั่วไป		เป้าหมายการดำเนินงาน		แหล่งที่มาของเงินทุนในการ ดำเนินงาน			
	นิติบุคคล	ไม่ใช่นิติ บุคคล	มี	ไม่มี	มุ่งหวังทำไร	ประโยชน์ ของสังคม /ชุมชน	งบประมาณ แผ่นดิน	รับบริจาค / หารายได้ จากการ ดำเนินงาน	มีปรากฏ	ไม่มีปรากฏ
1.หน่วยงานราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	/	/	/	◇	◇	/	/	/	/	
2.สถาบันการศึกษา	/	/	/	◇	◇	/	/	/		
3.มูลนิธิ/สมาคม/ ชมรม/สภาวิชาชีพ	/	/	/	◇	◇	/	◇	/	/	
4.องค์กรอิสระ/ องค์กรมหาชน	/	/	/	◇	◇	/	/	/		
5.องค์กรระหว่างประเทศ	/	◇	/	◇	◇	/	◇	/	/	
6.ขบวนการสหกรณ์	/	/	/	◇	/	/	/	/		
7.องค์กรอื่นๆ	/	/	/	◇	◇	/	◇	/	/	

หมายเหตุ

/ หมายถึง มี /เป็นไปตามประเด็นที่ปรากฏในตาราง

◇ หมายถึง ไม่มี/ไม่เป็นไปตามประเด็นที่ปรากฏในตาราง

บทที่ 6

กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย

การสร้างเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นการเชื่อมโยงในนามของหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กร เป็นการร่วมมือกันในระยะยาวมีกรอบทิศทางการทำงานที่ชัดเจนและเกิดจากความต้องการของทั้งสองฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทีมวิจัยได้ดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ภายในระยะเวลา 6 เดือน (มีนาคม – สิงหาคม 2549) โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 5 ครั้งและเข้าร่วมเวทีของสันนิบาตสหกรณ์ฯ ในการชี้แจงทำความเข้าใจกับสหกรณ์สมาชิก 4 ภาค จำนวน 5 ครั้ง กระบวนการสร้างเครือข่ายพันธมิตรและผลการดำเนินงานในแต่ละเวทีมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6.1 ตารางการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
1.	7 มี.ค. 2549	จัดประชุมลักษณะรูปแบบของเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการแบ่งกลุ่ม เป้าหมายเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อระดมสมองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ทำงานซึ่งกันและกัน ในหัวข้อ “บทบาทการดำเนินงานของ สสท.”	จำนวน 31 คน ประกอบด้วย - ทีมวิจัย กทม. - บุคลากร สสท.	ณ ห้องประชุม ราชินีแจ่มจรัส สสท.	เป็นการเสริมสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างสหกรณ์ กลุ่ม องค์กรประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัด เพื่อให้เกิดการหนุนเสริมความเข้มแข็งและประชาสัมพันธ์บทบาทให้แก่ สสท. ได้ข้อสรุปความคาดหวัง ดังนี้ 1. ระเบียบการได้มาซึ่งกรรมการ สสท. 2. กรอบทิศทางการดำเนินงาน สสท. ที่มีต่อการพัฒนาสหกรณ์ 3. การสร้างเครือข่ายพันธมิตรมีความยั่งยืนเป็นประโยชน์ต่อภารกิจของ สสท. 4. การสร้างความเข้าใจกับสหกรณ์ในเรื่องบทบาทการดำเนินงาน-สถานการณ์ที่ สสท. เผชิญอยู่ การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของ สสท. 5. สร้างทัศนคติที่ดีที่สหกรณ์สมาชิกพึงมีต่อ สสท. 6. ให้ สสท. ได้รับการหนุนเสริมการดำเนินงาน	จำนวน 8 ชม. (08.30-16.30)

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของที่มีวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					7. การใช้เครือข่ายชมรมสหกรณ์จังหวัดให้เป็นประโยชน์ เช่น อาชีพสตรีสหกรณ์ ค่ายบำรุง การประสานในพื้นที่ 8. การเชื่อมโยงและหนุนเสริมการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มสตรี 9. งบประมาณสนับสนุนภารกิจของ สสท. 10. นักวิชาการในการหนุนเสริมภารกิจด้านการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของสหกรณ์ โดยมีหลักสูตรที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์มากขึ้น 11. ผลักดันให้ สสท. นำแผนพัฒนาสู่การปฏิบัติ 12. การนำสารสนเทศจากการวิจัยที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนภารกิจ สสท. 13. การหนุนเสริมภารกิจฝึกอบรมและภารกิจ IT 14. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในระหว่างกรรมการกับฝ่ายจัดการและระหว่างฝ่ายจัดการด้วยตนเอง 15. การฟื้นฟูการร่วมมือพันธมิตรที่ห่างหายไป 16. การมีแผนการดำเนินงานของ สสท. อย่างต่อเนื่องเป็นไปตามกรอบทิศทางดำเนินการ 17. การเผยแพร่เอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ 18. การเปิดวิสัยทัศน์การร่างกฎหมายที่มีผลต่อ สสท. และการจ่ายค่ายบำรุงของสหกรณ์ 19. กรอบทิศทางการพัฒนาโครงสร้างองค์การของ สสท. ที่เอื้อต่อการดำเนินภารกิจบริการสมาชิกให้มากขึ้น 20. การหนุนเสริมภารกิจการเป็น อนุญาโตตุลาการและบริการด้านวิชาการ	

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทิมวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
2	3 เมย. 2549	การจัดเวทีเสวนา “การพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรของ สันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย”	จำนวน 17 คน ประกอบด้วย - นักสหกรณ์ แห่งชาติ - ทีมวิจัย สสท. - ทีมวิจัย กทม.	ณ อาคาร เฉลิม พระ เกียรติ มหา วิทยาลัย เกษตร ศาสตร์	บทบาทของนักสหกรณ์แห่งชาติตีสันนิบาต สหกรณ์แห่งประเทศไทย คือ 1. เป็นที่ปรึกษา ให้ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อ สสท. 2. เป็นนักประชาสัมพันธ์ให้กับ สสท. ในการ สร้างความเข้าใจและภาพลักษณ์อันดีแก่ ขบวนการสหกรณ์และหน่วยงานต่าง ๆ 3. เสริมสร้างบทบาทของ สสท. และความ สมานฉันท์ระหว่าง สสท. กับสหกรณ์สมาชิก และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้เสนอแนะ ดังนี้ หนึ่ง. ต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนถึง “เครือข่ายพันธมิตร” - ภายใน หมายถึง สหกรณ์สมาชิกซึ่งมีอยู่ทุก จังหวัดทั่วประเทศ - ภายนอก หมายถึง หน่วยงานต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง ที่สำคัญคือหน่วยงานรัฐ 2. สสท. ต้องพัฒนาตัวเองให้เป็นผู้นำขบวนการ สหกรณ์อย่างแท้จริง เป็นผู้ดำเนินการเชื่อมโยง การพัฒนาจากรัฐลงสู่สมาชิก เป็นผู้ดำเนินการ ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของขบวนการสหกรณ์ และเป็นผู้นำ/ศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม ทางเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ ของสหกรณ์ 3. สสท. ต้องปรับปรุงตัวเองโดยการสร้าง ภาพลักษณ์ขององค์กรให้สหกรณ์สมาชิกเข้าใจ และยอมรับ ให้ความเชื่อถือ 4. ปรับปรุงคำบำรุง สสท. ให้เป็นอัตราที่เป็น ธรรม สร้างความเลื่อมใสศรัทธาให้สหกรณ์ สมาชิกยินดีชำระค่าบำรุง	จำนวน 3.5 ชม. (08.30- 12.00)

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมนักวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					5. ควรสร้างวัฒนธรรมในการทำงานระหว่างขบวนการสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแต่ละสถาบันต้องเจรจาผ่าน สสท. หรือให้ สสท. มีส่วนร่วม หรือให้ สสท. เป็น อนุญาตติดตามการ 6. ควรให้มี สสท. สาขากระจายอยู่ทุกจังหวัด เพื่อให้สามารถบริการและดูแลสหกรณ์สมาชิกในพื้นที่อย่างทั่วถึง โดยดำเนินการในเชิงรุก 7. สสท. ควรมีบริษัทประกันเป็นแหล่งเงินทุน สนับสนุน 2 บริษัท คือ บริษัทสหประกันชีวิต จำกัด และบริษัทประกันภัยทั่วไป โดยอาจ รับประกันอัคคีภัย ประกันวินาศภัย และ ประกันภัยพืชผล ซึ่งสหกรณ์สมาชิกได้รับ ประโยชน์ด้วย 8. สสท. ต้องนำข้อบกพร่อง ปัญหา/อุปสรรค ที่ ผ่านมา มาเป็นบทเรียนที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป 9. ควรมีการแก้ไขข้อกำหนดของกฎหมายที่เป็นปัญหาต่อการดำเนินงานและการพัฒนา สสท. เช่น เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งใน คณะกรรมการดำเนินการ สสท. ไม่มีใครหรือ หน่วยงานใดสามารถตัดสินปัญหาได้ ต้อง ฟ้องร้องต่อศาล ซึ่งต้องใช้เวลามาก 10. สสท. ควรเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ สหกรณ์สมาชิก โดยเฉพาะการเป็นตัวแทน/ ผู้นำของสมาชิกในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับผลประโยชน์ของสหกรณ์สมาชิกโดยรวม	

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมงานวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					14. การหาพันธมิตร - การสร้างความสัมพันธ์กับสหกรณ์ในชนบทระดับรากหญ้า(อย่างเช่นการขายสินค้าจัดศูนย์จำหน่ายสินค้าที่ สสท.จะต้องช่วยเหลือสหกรณ์)สสท.ควรมีบทบาทเป็นแม่ข่ายที่จะมีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับสมาชิก เช่น งานวันสหกรณ์แห่งชาติ ซึ่งจะต้องให้ประชาชนสมาชิกสหกรณ์เห็นความสำคัญของวันดังกล่าวให้เหมือนวันกาชาดของสภากาชาดไทย - การหาพันธมิตรอื่นๆ ต้องคำนึงถึงเครือข่ายก่อนว่าคือใคร ซึ่งก็คือบรรดาสหกรณ์ที่เสียค่าบำรุงมาให้ นอกจากนี้เราจะต้องมีการพัฒนาเครือข่ายไปในรูปแบบหรือแนวทางเดียวกัน ซึ่งการพัฒนาเครือข่ายดังกล่าวต้องพัฒนาสหกรณ์ และพัฒนา สสท.ไปพร้อมกันด้วย - เครือข่ายพันธมิตรจะแบ่งเป็น 2 อย่าง คือ 1. เครือข่ายภายใน เช่น บรรดาสหกรณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. เครือข่ายภายนอก ได้แก่ ภาครัฐบาล ธกส. รัฐวิสาหกิจ เป็นต้น สสท.จะต้องเป็นผู้นำเอานโยบายของรัฐบาลมาส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งบางนโยบายก็ไม่เหมาะสม กับสหกรณ์ ต้องให้รัฐบาลมาสนับสนุน สสท. และ สสท.ต้องพัฒนาสมาชิกให้เป็นขบวนการที่เข้มแข็ง และผลักดันให้นโยบายของรัฐบาลส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์	

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมนักวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					15. วันสหกรณ์แห่งชาติ - เราควรจะให้ความสำคัญกับวันสหกรณ์แห่งชาติ ที่ต้องเป็น 26 ก.พ.49 แต่เพราะมีปัญหาด้านสถานที่ไม่อำนวยในการจัดงาน ทำให้ต้องเลื่อนมาจัดงานเป็นวันอื่นแทน และใช้ชื่อกิจกรรมวันสหกรณ์ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ น่าจะหาสถานที่อื่น เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยการขอความร่วมมือกับทางมหาวิทยาลัย เราต้องส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไป สมาชิกสหกรณ์เห็นความสำคัญของวันที่ 26 ก.พ. โดยเขียนลงในปฏิทินให้เป็นสำคัญ เพื่อสหกรณ์จะได้ตระหนักถึงวันสหกรณ์ดังกล่าว 16. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร -สำหรับ ธกส. มีการแก้กฎหมาย เพื่อจะให้ทำธุรกรรมทางการเงินกับสหกรณ์ทุกประเภท - สกต.ซึ่งเป็นสหกรณ์การเกษตรแต่ทำธุรกรรมเฉพาะเรื่องตลาดและการขาย แต่ไม่ให้สินเชื่อ ซึ่ง ธกส.ควรให้การสนับสนุนด้านสินเชื่อ ให้เงินกู้ทางการเกษตรมากขึ้น - จะทำอะไรให้ ธกส.เห็นความสำคัญของ สสท. โดยให้ สสท.เป็นแม่ข่ายหรือเป็นศูนย์กลางประสานงานกับสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ	

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมนักวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					- สสท. ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหารุทริกิจลินเชื้อเกษตรของ ธกส. ซึ่งเอาเปรียบ และเป็นการปล่อยสินเชื่อบุคคล 17. สันนิบาตสหกรณ์ฯ กับแนวทางแก้ไข - ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรมีปัญหาด้านการเงินต่าง ๆ ดังนั้น สสท. จะต้องเข้าไปช่วยเหลือ สร้างศรัทธา ความเชื่อถือให้แก่สมาชิก ต้องมีการประกันสินค้าเกษตรเหมือนที่ประเทศญี่ปุ่น - สสท. เปลี่ยนภาพลักษณ์ให้เป็น ศูนย์ข้อมูล ให้กับสมาชิกสหกรณ์ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนสหกรณ์ในการเจรจากับภาครัฐบาลในกรณีที่สหกรณ์ต่าง ๆ มีปัญหา เช่น สินค้าเกษตรมีราคาตกต่ำ	
3.	17 เม.ย 2549	การจัดเวทีเสวนา "การพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย"	จำนวน 17 คน ประกอบด้วย - ผู้แทนสถาบันการศึกษา - ทีมวิจัย สสท. - ผู้แทนกรมส่งเสริมฯ - ผู้แทน ธกส. - ผู้แทนกรมตรวจบัญชี - ทีมวิจัย กทม.	ณ ห้องประชุม 8 ชั้น 2 อาคาร 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	แนวความคิดที่ได้รับการเสนอแนะจากการจัดเวทีเสวนา สรุปได้ ดังนี้ 1. ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์ - ภารกิจทับซ้อนระหว่าง สสท. กับ กรมส่งเสริมสหกรณ์ เช่น การฝึกอบรม ควรมีการร่วมกันกำหนดแผนดำเนินการ และแบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว - สสท. ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนา สสท. ทำให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติ	จำนวน 3.5 ชม. (08.30-12.00)

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมงานวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					- สสท. ควรพิจารณาเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจัดตั้งสาขาในส่วนภูมิภาคให้มีครบทุกจังหวัดทั้งนี้เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเอื้ออำนวยการปฏิบัติงานของ สสท. ให้สหกรณ์/บุคคลภายนอกได้รู้จัก สสท. มากยิ่งขึ้น - การพัฒนาการให้ความรู้หรือวงสัมพันธกับสมาชิกของ สสท. ควรพิจารณาปรับรูปแบบแนวทางการเข้าถึงสมาชิกสหกรณ์ให้เกิดผลจริงยิ่งขึ้น มิใช่ให้ความรู้แต่เพียงผู้นำสหกรณ์ หรือการเข้าร่วมจัดนิทรรศการเท่านั้น - การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานของ สสท. ควรประสานความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้าร่วมพิจารณาการจัดทำแผนงานของ สสท. โดยมีการบูรณาการแผนของแต่ละหน่วยงานให้เกิดความชัดเจนและมีระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร - การจัดงบประมาณอบรมการให้ความรู้เรื่องสหกรณ์แก่สมาชิกสหกรณ์ สสท. ควรพิจารณาปรับปรุงรูปแบบวิธีการโดยเน้นประสานความร่วมมือจากสหกรณ์สมาชิกลงสู่ระดับล่าง การเข้าถึงพื้นที่เพื่อลดความทับซ้อนและเกิดการประหยัดงบประมาณ โดยมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความผูกพัน และการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น - การจัดให้มีอาสาสมัครของ สสท. ในภูมิภาคเพื่อช่วยเหลืองาน สสท. ในพื้นที่ จะเป็นช่องทางในการสร้างความเข้าใจกับสหกรณ์สมาชิกและประชาสัมพันธ์บทบาทของ สสท.	

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมนักวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					- สสท.ควรเร่งดำเนินการปรับปรุงภาพลักษณ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สหกรณ์สมาชิกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ สสท.ซึ่งจะเป็นการหนุนเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติการกิจของ สสท.ยิ่งขึ้น 2. <u>ผู้แทนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์</u> - สสท.ควรพิจารณาปรับปรุงความพร้อมของ สสท.เอง โดยเฉพาะการบริหารจัดการภายในของ สสท.ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น - สสท.สามารถประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในระดับพื้นที่ เช่น ด้านข้อมูล การประชาสัมพันธ์ การให้การศึกษาอบรม เป็นต้น - สสท. ควรมีการติดตามผลภายหลังการจัดฝึกอบรมหรือให้ความรู้แก่สหกรณ์สมาชิกในด้านต่าง ๆ เพื่อประเมินประสิทธิภาพอย่างจริงจัง 3. <u>ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</u> - สสท.ควรประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนการฝึกอบรมเพื่อลดความซ้ำซ้อนทั้งในเชิงนโยบาย/งบประมาณ และด้านบุคลากร - กิจกรรมที่ สสท.ดำเนินการ ควรให้เกิดความต่อเนื่องในทุกระดับ - สสท.ควรพัฒนาให้เป็นศูนย์ข้อมูลกลางในการให้คำแนะนำการปฏิบัติงานของสหกรณ์เบื้องต้น โดยดำเนินการในรูปแบบการให้คำปรึกษาแนะนำแก่สหกรณ์สมาชิก	

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					- สสท. ควรเปลี่ยนภาพลักษณ์ของการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการบูรณาการและทันต่อสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงเช่นปัจจุบัน - การพัฒนารูปแบบลูกค้าสัมพันธ์ (CRM) ให้สหกรณ์/ สมาชิก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน สสท. อย่างจริงจังยิ่งขึ้น 4. <u>ผู้แทนสถาบันการศึกษา</u> - สสท. ควรปรับปรุงพัฒนารูปแบบ/วิธีการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิก เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดความรักและความผูกพันต่อขบวนการสหกรณ์อย่างยั่งยืน เช่น การไปศึกษาดูงานตัวอย่างจริงในพื้นที่ หลักสูตรการพัฒนาจิตใจที่มีใ้มุ่งเน้นธุรกิจ โดยปลูกฝังอุดมการณ์สหกรณ์ตั้งแต่เด็ก ครอบครัว และชุมชน - การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมด้านสหกรณ์ สสท. ควรพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรทั้ง ในเชิงวิชาการและการปฏิบัติงานจริง - ลักษณะโครงสร้างงานวิจัยต่าง ๆ สสท. ควรพิจารณาลงสู่กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นสมาชิกในระดับพื้นที่ - สสท. ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณการให้การศึกษาอบรมให้เกิดความเชื่อมโยงกับแผนงานของสหกรณ์ - สสท. ควรมีหน่วยเฉพาะกิจจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (SBU) เพื่อจัดทำแผนให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาสหกรณ์ของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมงานวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					- สสท.ควรพิจารณาประสานกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อร่วมเสนอจัดทำแผนงานโครงการจัดฝึกอบรมร่วมกันกับหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อให้มีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ในระดับล่าง ตำบล / หมู่บ้าน - สสท.ควรปรับปรุงภาพลักษณ์และพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรให้มีความชัดเจนและเกิดผลในเชิงรูปธรรม	
4.	24 เม.ย 2549	จัดประชุมในลักษณะเวทีและเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ "การพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย"	จำนวน 13 คน ประกอบด้วย - ทีมวิจัย - ผอ.สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ - ผจก.ใหญ่ ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย - ชุมนุมสหกรณ์ ออมทรัพย์ - ไตรภาคี ประกอบด้วย:- ผู้แทนชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ ผู้แทนชุมนุมเครดิตยูเนียน ผู้แทน สสท.	ณ ห้องประชุม 8 ชั้น 2 อาคาร 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	แนวความคิดที่ได้รับการเสนอแนะจากการจัดเวทีเสวนา สรุปได้ ดังนี้ 1. การแก้ปัญหาเรื่องคน - ควรแก้ไขที่คณะกรรมการ เนื่องจากกรรมการบริหารขาดอุดมการณ์ จะต้องมีการปรับ/สร้างภาพลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับ เน้นด้านกระบวนการได้มาของกรรมการ ตลอดจนให้มีการพัฒนาคน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสหกรณ์ โดยเฉพาะผู้ที่จะเป็นคณะกรรมการ ควรจะผ่านการอบรม ผ่านเวทีการคัดเลือก 2. การปฏิรูปขบวนการสหกรณ์ - ควรพิจารณาโครงสร้าง ภารกิจของ สสท. มีการปฏิรูปโครงสร้าง การบริหารจัดการของ สสท. ปรับปรุงข้อบังคับ/ แนวทางการปฏิบัติ โดยการนำภารกิจมาเป็นหลักในการพิจารณาเพื่อกำหนดโครงสร้างให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน	จำนวน 3.5 ชม. (08.30-12.00)

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมนักวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					3. การประสานเครือข่ายในต่างประเทศ - ฝ่ายต่างประเทศของ สสท. ต้องมีความเข้มแข็ง ในการเป็นแกนกลางประสานเครือข่ายในต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนในด้านการดำเนินธุรกิจและด้านวิชาการแก่สหกรณ์สมาชิก 4. การฝึกอบรม - สสท.ควรมีทีมงานด้านวิชาการ เพื่อออกไปให้ความรู้แก่สมาชิก ปัจจุบันการสนับสนุนของ สสท.ทางด้านวิชาการค่อนข้างล่าช้า โดยเฉพาะสารสนเทศ (IT) และองค์ความรู้ใหม่ จะต้องส่งเสริมการให้สารสนเทศแก่สมาชิก เพื่อให้มีความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ - การอบรมให้ความรู้ควรเป็นบทบาทหน้าที่ของสหกรณ์ขึ้นปฐม โดย สสท./ ชุมนุมสหกรณ์ เป็นผู้ให้การสนับสนุน - ควรจัดอบรมแบบอุดมการณ์ร่วมของ ชุมนุมสหกรณ์ / สสท./และสหกรณ์สมาชิก เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายให้เป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น 5. แผนพัฒนาของ สสท. - ควรจะมีแผนพัฒนา 10 ปี โดยมี สสท.เป็นผู้นำและประสานแผนในทุกระดับ ดังนี้ * แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ * แผนพัฒนาสหกรณ์ของ คพช. * แผนพัฒนา สสท. (แผนกลยุทธ์ 3 ปี 5 ปี 10 ปี) * แผน ชสอ./ แผน ชสภ./ แผนชสค./ แผน ชสร./ แผนสหกรณ์ภาคประชาชน ฯลฯ. * แผนสหกรณ์ขึ้นปฐมแต่ละประเภท	

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการ ของทีมวิจัยการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
					6. ปัจจัยเกื้อหนุนในการสานข่าย • มีปณิธานร่วม • การมีส่วนร่วม • ความมีอิสระ • การมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน (กำหนดแผนพัฒนาฯ) • สอดคล้องกับสถานการณ์ • ปลอดภัย • กรอบทิศทางดำเนินงาน ทีมงาน/องค์กร หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจ การ สานข่าย
5	8 ส.ค. 2549	จัดประชุมลักษณะเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน หัวข้อ "เครือข่าย พันธมิตรกับทิศทาง การดำเนินงานของ สันนิบาตสหกรณ์แห่ง ประเทศไทย"	จำนวน 30 คน ประกอบด้วย - ทีมวิจัย - บุคลากร สสท. ประกอบด้วย กรรมการ/ ผู้อำนวยการ/ พนักงาน	ณ ห้อง ประชุม สันนิบาต สหกรณ์ แห่ง ประเทศ ไทย	<u>ประเด็นฟื้นฟูและการพัฒนาเครือข่ายความ ร่วมมือ</u> 1. พันธมิตรของ สสท. ที่หนุนเสริมภารกิจของ สสท. แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม <u>1.1 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์โดยตรง ได้แก่</u> - กทช. - กสท. - กตส. - คพช. - กพส. - ชมรมสหกรณ์ - ไตรภาคี - ธกส. - เครือข่าย 5 ชุมชน - สหกรณ์ชั้นปฐม - องค์กรต่างประเทศ (ICA) และสมาชิก - สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ - สสท. จังหวัด - สหประกันชีวิต - นักสหกรณ์แห่งชาติ

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมงานวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					1.2 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์โดยอ้อม ได้แก่ - สภาพัฒน์ฯ - สมาคมเศรษฐกิจศาสตร์ - สกว. - หอการค้า - สถาบันเพิ่มผลผลิต - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงศึกษา - กรมประชาสัมพันธ์ / สื่ออื่นๆ - สภาวิชาชีพ ฯลฯ - สถาบัน การเมือง - พันธมิตรธุรกิจบริการ - SME - สภาอุตสาหกรรม 2. แผนงานเชิงรุกในการพัฒนาความสัมพันธ์กับพันธมิตร ของ สสท. พันธมิตรเดิม 1) ส่งตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมของขบวนการสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ เช่น การประชุม 5 เครือข่าย 2) เพิ่มบทบาทและภารกิจของงานสหกรณ์สัมพันธ์ในเรื่องการเชื่อมโยงพันธมิตรและขบวนการสหกรณ์ 3) จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง สสท. กับขบวนการอย่างต่อเนื่องทุกปี 4) จัดอบรมวิชาการไปยังส่วนภูมิภาคทุกจังหวัด 5) ส่งผู้แทน สสท. เข้าร่วมประชุมในเวทีใหญ่ๆ ของชุมชนสหกรณ์ 6) ผลักดันจังหวัดที่มีความพร้อมเพื่อจัดตั้ง สสท. จังหวัด	

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของที่มีวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					พันธมิตรใหม่ 1 ศึกษาบทบาทภารกิจหน้าที่ของพันธมิตรใหม่ 2 จัดเวทีสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพันธมิตรใหม่และพันธมิตรเดิมอย่างน้อย 3 เดือนครั้ง 3 ประสานกิจกรรมร่วมกับพันธมิตร เช่น ร่วมงานวันสำคัญของสหกรณ์หรือไปร่วมงานวันสำคัญของพันธมิตร แนวคิดในการดำเนินการ - การวิเคราะห์ข้อมูลองค์กรพันธมิตร สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย - จัดตั้งทีมงานประกอบด้วย คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่ สสท. - นำเสนอเป็นนโยบาย และกำหนดเป็นแผนงานงบประมาณของ สสท. โดย คณะอนุกรรมการวิชาการนำเสนอต่อที่ประชุม คณะกรรมการดำเนินการ สสท. - เน้นวิธีคิดแบบพึ่งพาตนเอง - เน้นการทำงานเป็นทีม - ให้เจ้าหน้าที่ สสท. ปรับวิธีคิดการทำงานใหม่ ทำงานในเชิงรุก - ใช้ SBU เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการวางแผน และกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ผู้มีบทบาทในการผลักดัน เพื่อดำเนินงานด้านข้อมูลพันธมิตรและความสัมพันธ์ กับ สสท. ให้มีความต่อเนื่อง - จัดตั้งทีมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานพันธมิตร สสท. ประกอบด้วย	

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมนักวิจัยการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระยะเวลา
					ที่ปรึกษา ดร.ปรีชา สิทธิกรณไกร ประธานคณะกรรมการด้านวิชาการ สสท. น.ส. สุวรรณิ จริยพร รองประธานฯ ทีมงานประกอบด้วย 1. รองฯ อำไพ เหลืองภิรมย์ หัวหน้าทีม 2. หัวหน้าศูนย์ น.ม.ส. 3. หัวหน้าสำนักผู้อำนวยการ 4. หัวหน้ากองสหกรณ์สัมพันธ์ 5. หัวหน้ากองแผนงานและวิชาการ 6. หัวหน้าสถาบันฝึกอบรมสหกรณ์ บทบาทหน้าที่ทีมฯ 1. ค้นหาบทบาทภารกิจของหน่วยงาน กลุ่มองค์กรพันธมิตรและสถานะความสัมพันธ์กับ สสท. 2. มุ่งเน้นภารกิจด้านการตลาดเพื่อสร้างรายได้ให้กับ สสท. 3. ผลักดันแนวคิดการสร้างความสัมพันธ์กับพันธมิตรเดิม และพันธมิตรใหม่ 4. นำเสนอผลการศึกษา/วิเคราะห์ ต่อคณะกรรมการดำเนินการ สสท.	

วัน เดือน ปี	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย (ระบุการจัดสัมมนา/ เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุ จำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความเข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุ ชั่วโมง)
รุ่นที่ 1 2-3 พ.ค. 49	คณะกรรมการบริหารกองทุน	กลุ่มเป้าหมาย	รุ่นที่ 1	(1) <u>สร้างภาพลักษณ์และสร้างศรัทธา</u>	รุ่นละ (12 ชั่วโมง)
รุ่นที่ 2 28-30 พ.ค. 49	พัฒนาสหกรณ์อุมัตินคอกผล	ผู้แทนสหกรณ์	สสท.	ที่ดีแก่ขบวนการสหกรณ์โดยหน่วยงานต่างๆ	(1) บรรยาย 6 ชั่วโมง
รุ่นที่ 3 31 พ.ค. - 2 มิ.ย. 49	เงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์ให้	ขั้นปฐม	รุ่นที่ 2	ที่เกี่ยวกับพนักงานกำลังร่วมมือกันสร้าง	(1.1)
รุ่นที่ 4 6-8 มิ.ย. 49	กรมส่งเสริมสหกรณ์ ร่วมกับ	ผู้แทนจาก	ชลบุรี	ความเชื่อมั่นต่อ สสท.	นโยบาย
รุ่นที่ 5 14-16 มิ.ย. 49	สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย	หน่วยงานที่	รุ่นที่ 3	(2) <u>สร้างความรู้ความเข้าใจ</u>	การพัฒนา
	ไทย (สสท.) และบริษัท สหประ	เกี่ยวข้อง	สุราษฎร์ธานี	แก่ผู้เข้าร่วมประชุม	สหกรณ์
	กันชีวิต จำกัด จัดการประชุมเชิง	รุ่นที่ 1 200 คน	รุ่นที่ 4	- นโยบายของหน่วยงาน/องค์กร	1.30 ชั่วโมง
	ปฏิบัติการ "การพัฒนาขบวนการ	รุ่นที่ 2 197 คน	อุบลราชธานี	ต่าง ๆ ค่อยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์	(1.2) การ
	สหกรณ์ในประเทศไทย"	รุ่นที่ 3 245 คน	รุ่นที่ 5	- บทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์กร	คณินงน
	วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการ	รุ่นที่ 4 307 คน	เชียงใหม่	(3) <u>เสริมสร้างการมีส่วนร่วม</u> ของผู้เข้า	ของ
	สร้างภาพลักษณ์ สร้างศรัทธา	รุ่นที่ 5 335 คน		ประชุมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น/	บริษัท
	ที่ดีแก่ขบวนการ	รวม 1,284 คน		ข้อมูลที่เป็นประโยชน์การสอบถาม	สหประ
	สหกรณ์และให้โอกาสแก่			ปัญหา/ประเด็นต่าง ๆ และผู้แทน	กันชีวิต
	สสท.และบริษัท สหประกันชีวิต			สหกรณ์สมาชิก จากการที่ได้ทำความ	จำกัด 1.30
	จำกัด ได้ชี้แจงทำความเข้าใจ			รู้จัก	ชั่วโมง
	ในบทบาทหน้าที่ขององค์กร			คุ้นเคย ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลและ	(1.3)
	ส่งผลให้มีความร่วมมือกัน			ความคิดเห็นและการได้ร่วมกันทำกิจกรรม	เทคนิค
	ระหว่างสหกรณ์ ชุมชน			(4) <u>สร้างเป้าหมายร่วม</u>	การ
	สหกรณ์ สสท. และบริษัท			จากความรู้ความเข้าใจ ทำให้มองเห็น	บริหาร
	สหประกันชีวิต จำกัด เพื่อ			เป้าหมายร่วมกันในการพัฒนา สสท.	จัดการให้
	พัฒนาขบวนการสหกรณ์ให้			พัฒนาขบวนการสหกรณ์ และการ	ประสบ
	เจริญก้าวหน้าต่อไป			เชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาตนเอง	ผลสำเร็จ
	<u>วิธีการดำเนินการประชุม</u>			และพัฒนาซึ่งกันและกัน	3.00
	บรรยาย อภิปราย ซักถาม			<u>ความต้องการ/ความคาดหวังจาก สสท.</u>	ชั่วโมง
	ปัญหาแลกเปลี่ยนความ			<u>ในฐานะเป็นองค์กรสูงสุดของ</u>	(2)อภิปราย 6 ชั่วโมง
	คิดเห็น			<u>ขบวนการสหกรณ์</u>	
	<u>กระบวนการ/วิธีการของทีม</u>			1. จัดประชุม / สัมมนา / ฝึกอบรม	
	<u>วิจัย</u>			- ไม่คิดค่าใช้จ่าย / ลด	
	(1) ประสานงานกับฝ่าย			ค่าลงทะเบียน	
	เลขานุการกองทุนพัฒนาสหกรณ์			- จัดกรณีพิเศษสำหรับสหกรณ์	
	และ สสท. ในการจัดส่ง				

วัน เดือน ปี	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย (ระบุการจัดสัมมนา/ เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุ จำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความเข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุ ชั่วโมง)
	นักวิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์ การประชุมสัมมนาทุกรุ่น (2) ออกแบบสำรวจความคิดเห็น			ขนาดเล็ก / สหกรณ์ตั้งใหม่ / สหกรณ์ที่มีปัญหา - กระจายให้ทั่วถึงทุกภูมิภาค / ทุกจังหวัด	(2.1) การ ปฏิรูป สสท. 3.00 ชั่วโมง (2.2) การ พัฒนา ขบวนการ สหกรณ์ 3.00 ชั่วโมง

วัน เดือน ปี	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย (ระบุการจัดสัมมนา/ เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุ จำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความเข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุ ชั่วโมง)
	และแจกจ่ายแก่ผู้เข้าร่วมประชุม (3) ประมวลผลแบบสำรวจ ความคิดเห็นจากแบบสอบถาม ที่ตอบกลับ และข้อคิดเห็น ต่าง ๆ ที่มีผู้นำเสนอในที่ ประชุม รวมทั้งการสอบถาม พูดคุยกับผู้เข้าประชุมบางราย อย่างไม่เป็นกิจจะลักษณะ แยกแยะประเด็น (4) นำเข้าที่ประชุมทีมวิจัย เพื่อระดมสมองในการ วิเคราะห์ (5) นำข้อมูลที่สังเคราะห์แล้ว เสนอในเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างคณะกรรมการ ดำเนินการ สสท. เจ้าหน้าที่ สสท. และทีมวิจัยเพื่อใช้เป็น ข้อมูลในการกำหนดแผน ทิศทางพัฒนา สสท. ต่อไป			- วิทยาการคุณภาพ - สำรวจความต้องการก่อนจัดอบรม - จัดอบรมให้รู้ทันเหตุการณ์และ วิวัฒนาการโลก 2. ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานความ ช่วยเหลือ / ตีรองผลประโยชน์ของ สหกรณ์/ รักษา ผลประโยชน์ของ สหกรณ์ - ความช่วยเหลือด้านการเงิน/ กองทุน - การกำหนดนโยบายรัฐ - วิทยาการ - กฎหมาย / คดีความ - แก้ปัญหาราคาสินค้าผลตกต่ำ - แก้ปัญหาวัตถุดิบราคาแพง / ขาดแคลน เช่น น้ำมัน 3. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ / ศูนย์วิชาชีพของขบวนการสหกรณ์ / ศูนย์รวมผลผลิต 4. การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่งาน สหกรณ์ - ประสานสื่อของรัฐเผยแพร่งาน สหกรณ์ให้แพร่หลาย - ประชาสัมพันธ์ผลงานของสหกรณ์ - จัดส่งเอกสารวิชาการ/ แผ่นดิสก์ /	

วัน เดือน ปี	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย (ระบุการจัดสัมมนา/ เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุ จำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความเข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุ ชั่วโมง)
				CD เกี่ยวกับวิชาการสหกรณ์และข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ให้แก่สหกรณ์ - หนังสือพิมพ์โคออป ผังสี ควรเพิ่มเนื้อหาสาระให้ - การชี้แจง / ให้ข้อมูลข่าวสารต้องรวดเร็ว ชัดเจน ถูกต้อง และทั่วถึง 5. การบริหารงาน สสท. - ให้มีความชัดเจน โปร่งใส เชื่อถือได้ - ใช้ระบบคุณธรรม และธรรมาภิบาลในการบริหาร - ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงให้มากที่สุด - กำจัดผลประโยชน์แอบแฝง - ลดอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ - ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด - ปรับปรุงบริการห้องพักและห้องประชุม อาคาร น.ม.ส. - ปรับปรุงการจัดอบรมวิชาการให้มีคุณภาพและลดค่าลงทะเบียนลง - จัดให้มี สสท. สาขาใน 4 ภูมิภาค / ทุกจังหวัด - ดำเนินการให้เป็นรูปธรรม เพื่อบทบาทการเป็นผู้นำ	

วัน เดือน ปี	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย (ระบุการจัดสัมมนา/ เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุ จำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความเข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุ ชั่วโมง)
				6. คณะกรรมการดำเนินการ สสท. - ให้กรรมการฯ ชุดที่ 21 แก้ปัญหาวิกฤตสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับ - กำหนดนโยบายให้ชัดเจนและต่อเนื่อง - ชื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณธรรม - เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน - เป็นต้นแบบที่ดีแก่สหกรณ์สมาชิก - เป็นผู้นำที่ดีมีศักยภาพ 7. เป็นแกนหลักในการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ ให้สหกรณ์กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ 8. จัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับสหกรณ์แต่ละประเภทให้เป็นรูปแบบเดียวกันบริการสมาชิกเพื่อแก้ปัญหาราคาแพงและบริการหลังการขายไม่มีคุณภาพ 9. เป็นแกนหลักในการเสนอขอแก้ไขพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะมาตรา 50 ในเรื่องวาระกรรมการดำเนินการสหกรณ์ 10. เขียนเขียนสหกรณ์สมาชิกโดยสม่ำเสมอ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาสหกรณ์	

วัน เดือน ปี	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย (ระบุการจัดสัมมนา/ เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุ จำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความเข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุ ชั่วโมง)
				11. ดูแลช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์ขนาดเล็ก 12. กระตุ้นให้ขบวนการสหกรณ์ทำงานเป็นเครือข่าย 13. จัดตั้งวิทยาลัยสหกรณ์ 14. ปรับปรุงการจัดเก็บค่าบำรุง สสท. ให้เป็นธรรมเสนอมตรจวบญชี สหกรณ์ / กรมส่งเสริมสหกรณ์ใช้เป็นหลักเกณฑ์กำหนดคะแนนการจัดขึ้น สหกรณ์ การจัดทำมาตรฐานสหกรณ์ การคัดเลือกสหกรณ์ 15. ให้ปรับเปลี่ยนสถานะเป็นสภาสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อได้มีอำนาจบทบาทหน้าที่จะเสนอกฎหมายหรือเรียกร้องกับรัฐ ได้มากขึ้น 16. ข้อเสนอการสรรหาคณะกรรมการดำเนินการ สสท. (1) ให้สมัครแบบเป็นทีม มีการแนะนำตัวและหาเสียง (2) คัดเลือกจากสหกรณ์ประเภทละ 2 คน รวม 14 คน ประธาน สสท. เลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ 17. ให้ยุบเลิก สสท. เพราะมีรัฐดูแลสหกรณ์อยู่แล้ว	

กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 1

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 1 นับเป็นการจุดประกายแนวความคิดให้ สสท. เห็นว่า สสท. ไม่ได้อยู่โดดเดี่ยวโดยลำพังหรือมีพันธมิตรเฉพาะในแวดวงสหกรณ์หรือขบวนการสหกรณ์เท่านั้นแต่สามารถสานความสัมพันธ์การดำเนินงานกับหน่วยงาน / กลุ่ม / องค์กร / บุคคลต่างๆ มากมายในลักษณะเครือข่ายพันธมิตร เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งอาจจำแนกกลุ่มเครือข่ายพันธมิตรได้ดังนี้

(1) ขบวนการสหกรณ์ ได้แก่สหกรณ์ขั้นปฐม ชุมชนสหกรณ์ เครือข่าย 5 ชุมชน โครงการไตรภาคี ชมรมผู้จัดการสหกรณ์ ชมรมสหกรณ์จังหวัด

(2) หน่วยงานของรัฐ ทั้งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์โดยตรง เช่น กระทรวงเกษตรสหกรณ์ กรมส่งเสริมกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ธ.ก.ส. และที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฯลฯ

(3) สถาบันการศึกษา

- ที่เกี่ยวข้องกับการสหกรณ์ เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

- ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันการศึกษาต่างๆ มูลนิธิ/สมาคม โรงเรียนผู้นำ องค์กรทางศาสนา เป็นต้น

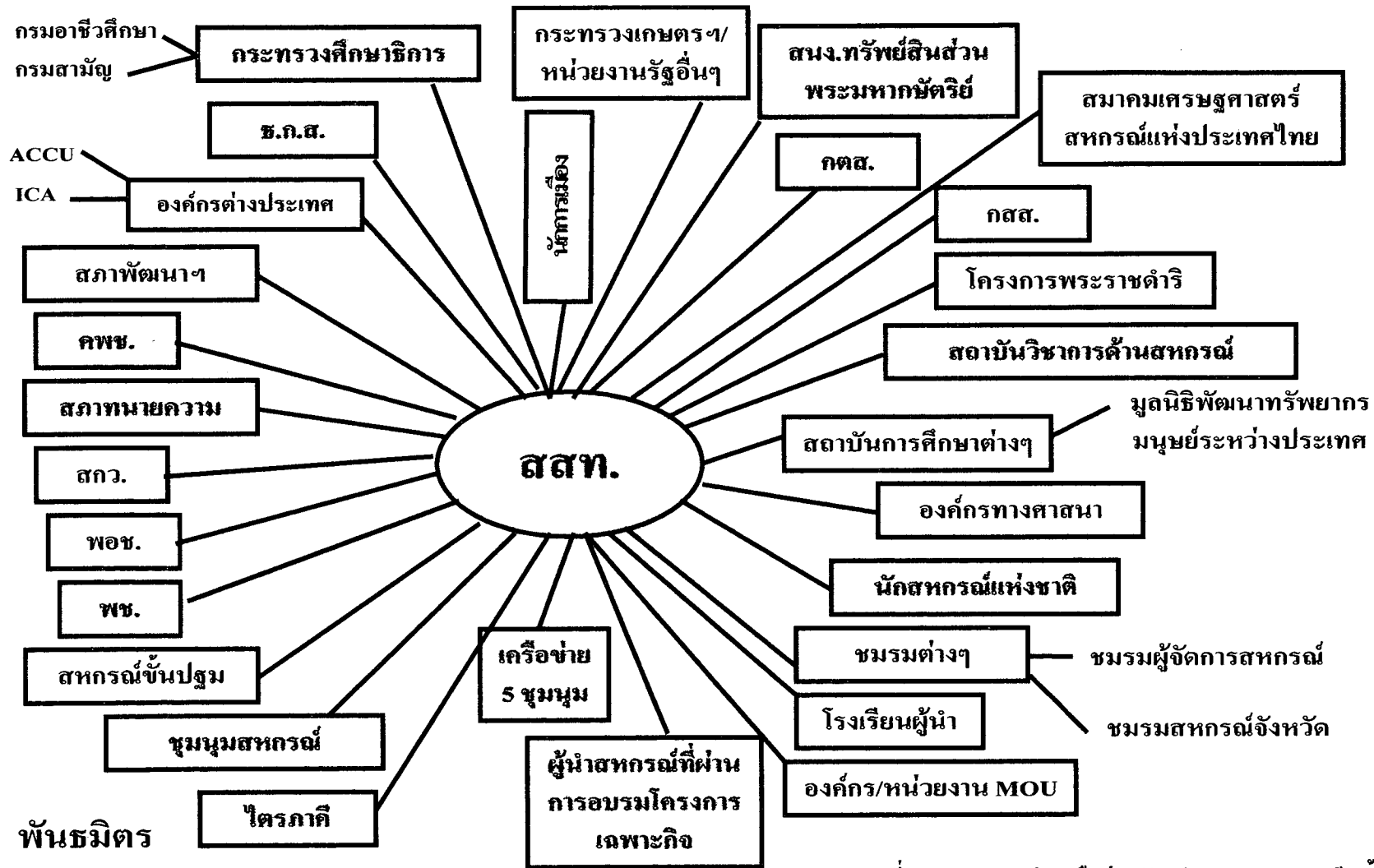
(4) องค์กรระหว่างประเทศ / ต่างประเทศ เนื่องจากโดยโครงสร้าง สสท. คือองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ เป็นผู้นำ/ตัวแทนขบวนการสหกรณ์ไทย จึงเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ

- ที่เกี่ยวข้องกับการสหกรณ์ เช่น ICA WOCCU ACCU NEDAC ACEDAC และ Apex organization ของประเทศต่างๆ

- ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสหกรณ์โดยตรง เช่น FAO ILO

(5) หน่วยงาน / กลุ่ม / องค์กรอื่นๆ เช่น สถาบันพระมหากษัตริย์ นักสหกรณ์แห่งชาติ สภานายความ สถาบันกองทุนสนับสนุนการวิจัย สถาบันการเมือง ฯลฯ

กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 1

ภาพที่ 6.1 กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 1

กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากการจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 2

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 2 ผู้เข้าร่วมเสวนาได้แก่ นักสหกรณ์แห่งชาติ ซึ่งเป็นบุคคลที่ทรงคุณค่าของวงการสหกรณ์มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ ทั้งสาขาวิทยาการสหกรณ์และสาขาส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ โดยข้อสรุปจากเวทีเสวนาเห็นกรอบแนวคิดการพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรแก่ สสท. ดังนี้

(1) **การสร้างภาพลักษณ์** เนื่องจาก สสท. ประสบปัญหาความขัดแย้งภายในมานาน จนเกิดปัญหาวิกฤตศรัทธา สมาชิกขาดความเชื่อถือและไม่ให้ความร่วมมือดังนั้น ภารกิจเร่งด่วนของคณะกรรมการดำเนินการ สสท. ชุดที่ 21 ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2549 คือการแก้ไขภาพลักษณ์ขององค์กรให้เป็นที่ยอมรับ ทั้งในด้านสถานภาพบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำขบวนการสหกรณ์ และการสร้างทัศนคติที่ดีต่อ สสท. ซึ่งนอกจาก สสท. จะต้องชี้แจงประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับมวลสหกรณ์ตนอีก และกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้อง สสท. จะต้องสานสัมพันธ์หรือฟื้นฟูความสัมพันธ์กับกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ในลักษณะเครือข่ายพันธมิตร

(2) **การแก้ไขกฎเกณฑ์การได้มาซึ่งกรรมการ สสท.** เป็นที่ยอมรับว่าปัญหาที่เกิดขึ้นใน สสท. คือ “คน” ที่เข้ามาบริหารภารกิจสำคัญอีกประการหนึ่งของคณะกรรมการดำเนินการ สสท. ชุดที่ 21 ซึ่งรับมาจากที่ประชุมใหญ่คือการแก้ไขระเบียบ สสท. วิเคราะห์การเลือกตั้งคณะกรรมการมีความสำคัญในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขและกลไกของการได้มาซึ่งคณะกรรมการ เพื่อให้ได้คนดีมีความสามารถเข้ามาบริหาร สสท. โดยยึดหลักการที่มีส่วนร่วมของบรรดาสหกรณ์สมาชิก

(3) **ประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ภารกิจต่างๆ จะสำเร็จลงได้ ต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ภายใต้ความเข้าใจและมิตรภาพที่มีต่อกัน

(4) **การรณรงค์การมีส่วนร่วมของสมาชิกในฐานะเจ้าของ สสท.** ภายใต้ปรัชญาพื้นฐานของการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยวิธีการสหกรณ์ เพราะเพื่อพัฒนา สสท. ให้มีความเข้มแข็ง ย่อมมีศักยภาพที่จะสนองตอบต่อความต้องการของสหกรณ์สมาชิก และช่วยเหลือสหกรณ์สมาชิกในกิจการงานต่างๆ ในฐานะองค์กรนำ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสมาชิกของสมาชิกหรือก็คือประชาชนนั่นเอง

(5) **การจัดหาเงินทุน** เนื่องจากการดำเนินงานทั้งหลายของ สสท. ต้องมีค่าใช้จ่าย เงินทุนของ สสท. ได้มาจาก

- สหกรณ์สมาชิก ในส่วนของเงินค่าบำรุง ค่าลงทะเบียนโครงการฝึกอบรมต่างๆ
- เงินสนับสนุนจากหน่วยงาน / องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

- ภายใต้ของ สสท. จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น บริการห้องพัก ห้องประชุม การจัดโครงการฝึกอบรม/สัมมนาต่างๆ ครัวสหกรณ์ การจำหน่ายสินค้าและเอกสารวิชาการ

การได้มาซึ่งเงินทุนในการดำเนินงานของ สสท. ที่สามารถพัฒนาได้เพิ่มมากขึ้นซึ่งได้จากการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีและการสร้างเครือข่ายพันธมิตร

(6) พัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำขบวนการสหกรณ์ นับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กร สสท. เองและการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือจากพันธมิตร เพื่อให้ สสท. เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือ มีศักยภาพที่จะเป็นที่พึ่งของสหกรณ์สมาชิก ซึ่ง สสท. สามารถพัฒนาศักยภาพในการเป็นผู้นำขบวนการสหกรณ์ในกิจกรรมต่างๆ ได้ดังนี้

- การกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน/แผนทิศทางการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ให้สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งแผนระดับชาติ ภาครัฐ สสท. สหกรณ์สมาชิก และหน่วยงานพันธมิตรที่เกี่ยวข้อง

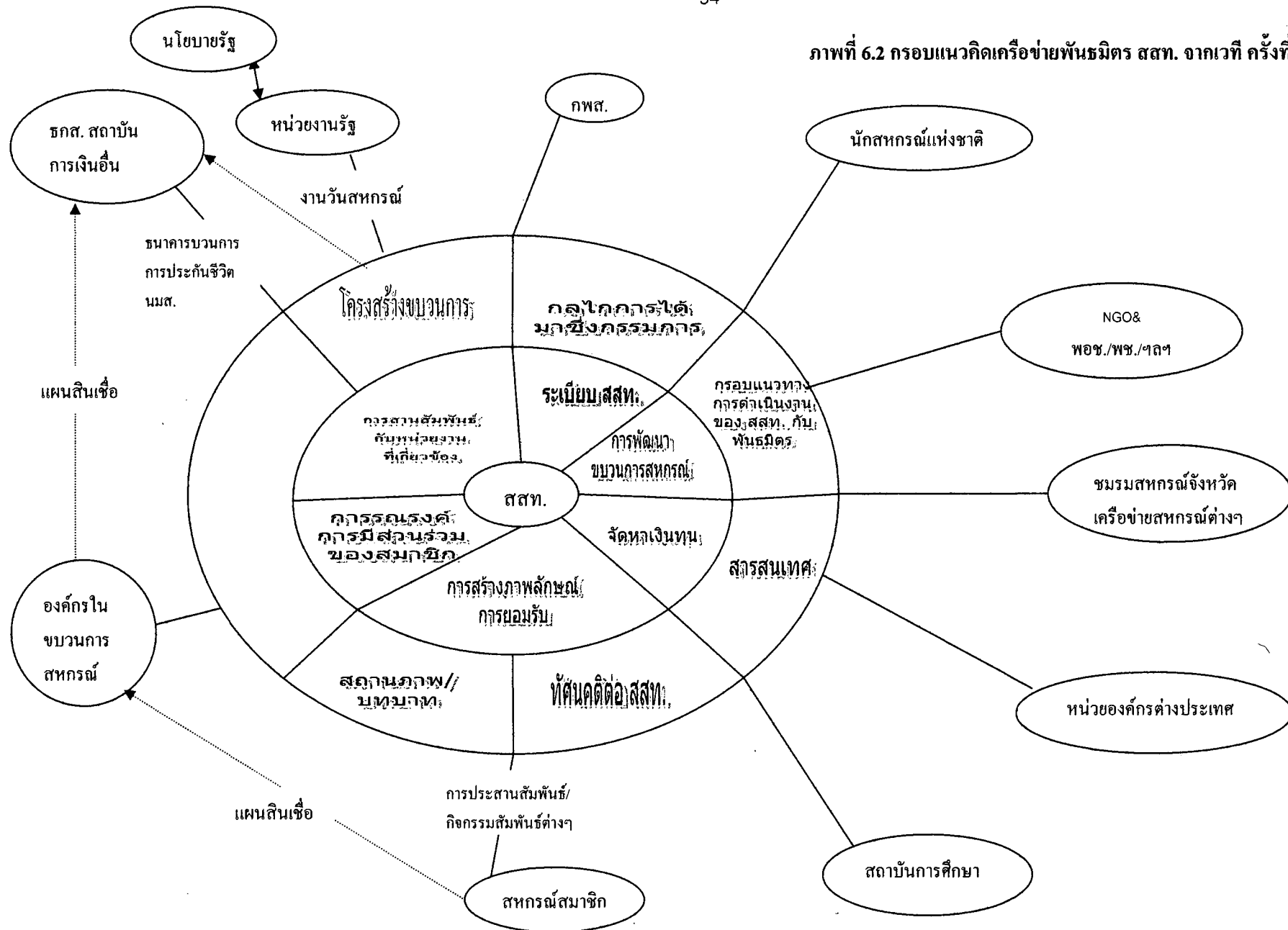
- แผนแม่บทการเงินฐานรากของขบวนการสหกรณ์ โดยพิจารณาในภาพรวมภายใต้เครือข่ายสหกรณ์ทั้งการได้มาของรายได้และทุนการดำเนินงาน แหล่งเงินทุนต่างๆ แผนสินเชื่อของขบวนการสหกรณ์รวมถึงแนวคิดในเรื่องการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ บริษัทประกันชีวิต น.ม.ส.

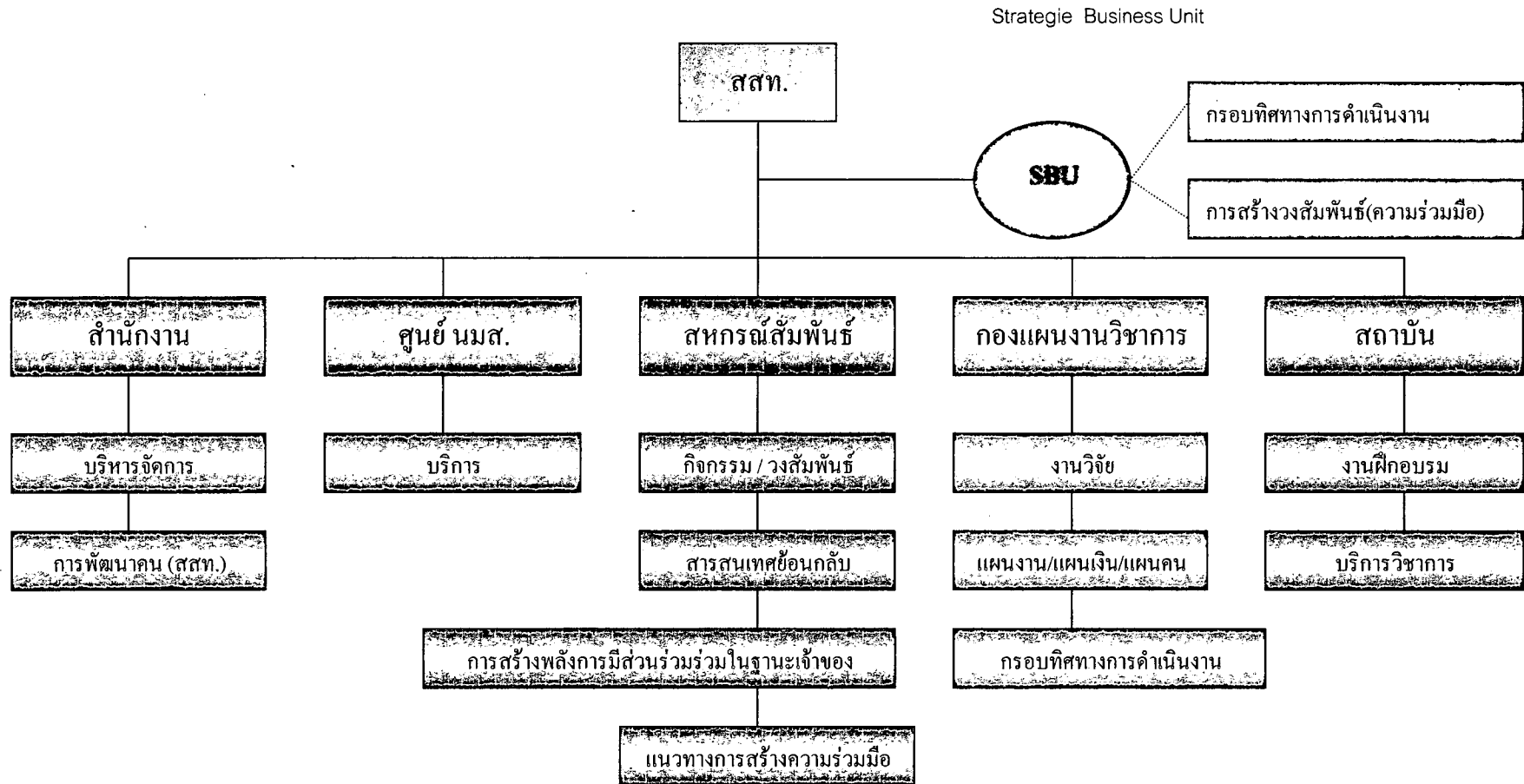
- ระบบสารสนเทศ ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจและกิจกรรมต่างๆ ของทุกหน่วยงาน สสท. การพัฒนาศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางข้อมูลและระบบสารสนเทศของขบวนการสหกรณ์ ตลอดจนการเป็นแม่ข่ายที่จะให้บริการแก่สมาชิกในอนาคต

- การประสานสัมพันธ์กับต่างประเทศ เพื่อเชื่อมโยง/แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร วิชาการ ความช่วยเหลือและการสนับสนุนต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้และสร้างความรู้ก้าวหน้าแก่ขบวนการสหกรณ์ไทย

ทั้งนี้ สสท. ต้องปรับปรุงภายในองค์กรทั้งในด้านโครงสร้าง การบริหารการจัดการ การพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากร นอกจากนี้ สสท. ควรมีหน่วยงานเฉพาะกิจในลักษณะ Strategic Business Unit (SBU) หรือทีมงานเชิงรุก (ad hoc team) ที่มีความคล่องตัวในการดำเนินงานและมีศักยภาพสูงเพื่อปฏิบัติงานเชิงรุกในการกำหนดกรอบทิศทางการดำเนินงานของ สสท. การสร้างวงศ์สัมพันธ์หรือความร่วมมือหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ในรูปแบบเครือข่ายพันธมิตรรวมถึงทำการตลาดในเชิงรุกแก่ สสท.

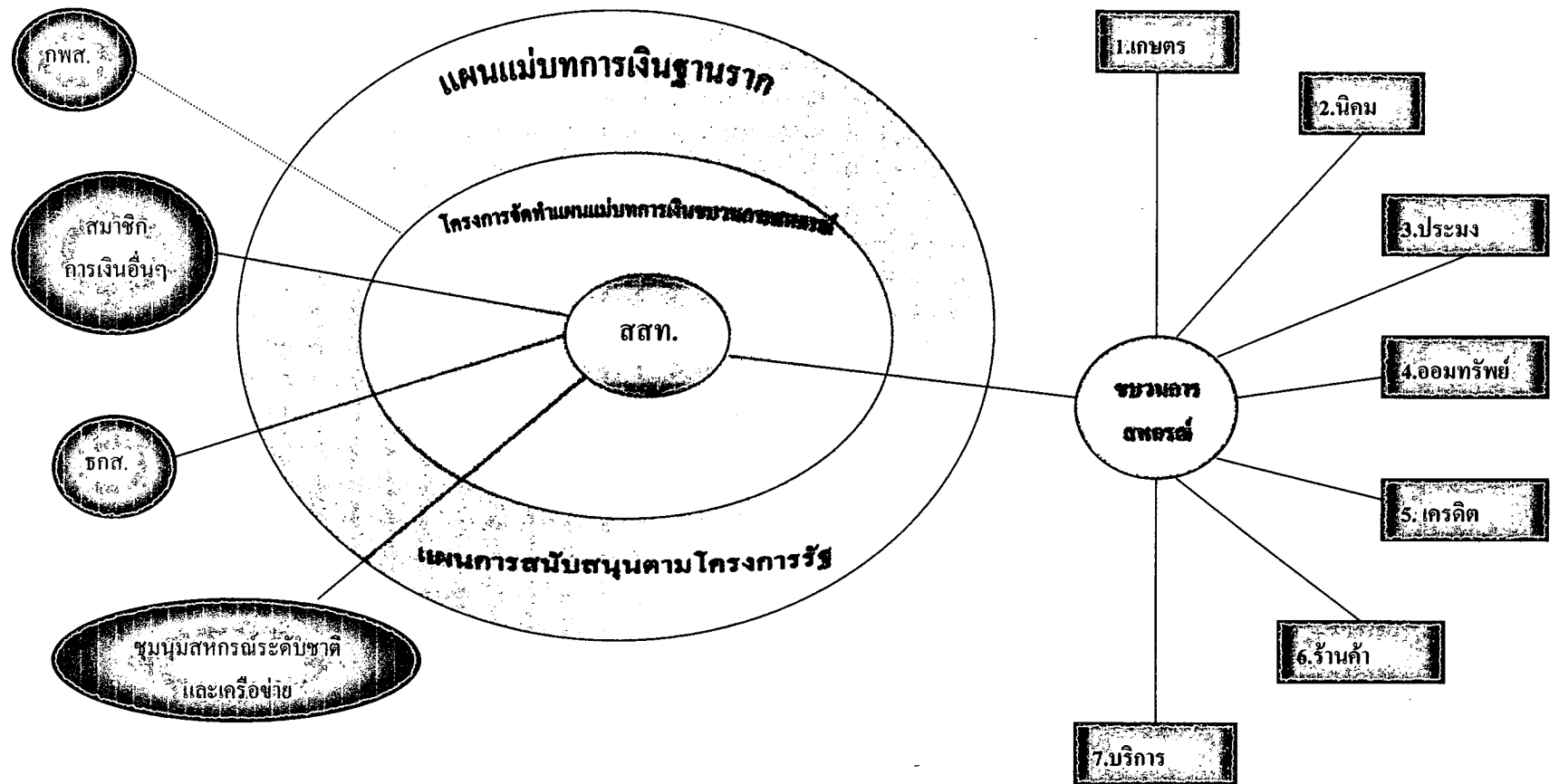
ภาพที่ 6.2 กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 2

ภาพที่ 6.2.1 กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สศท. จากเวที ครั้งที่ 2

1. กิจกรรมสัมพันธ์กับสหกรณ์ในขบวนการ
2. งานวันสหกรณ์แห่งชาติ
3. โครงการแผนการเงินขบวนการสหกรณ์ภายใต้เครือข่ายสหกรณ์
4. สารสนเทศ.....ขบวนการสหกรณ์.....แผนการให้บริการเครือข่ายสมาชิก
5. การประกันชีวิต/.....สหกรณ์

ภาพที่ 6.2.2 กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 2

กรอบทิศทางเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 3

แนวคิดการสร้าง/สร้างเครือข่ายพันธมิตรของ สสท. จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 3 ร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ธ.ก.ส. และสถาบันการศึกษา ได้ผลสรุปดังนี้

(1) **ร่วมกันทำงาน** เนื่องจากงานตามภารกิจบางส่วนคล้ายคลึงกันบางส่วนหากร่วมมือกันทำงานจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของงานได้ดียิ่งขึ้นได้ นอกจากนี้การร่วมกันทำงานยังหมายรวมถึงการจัดแบ่งภารกิจตามความถนัด เพื่อประหยัดทรัพยากรและลดความซ้ำซ้อน เช่น การฝึกอบรม หากมีการแบ่งกลุ่มเป้าหมายความรับผิดชอบน่าจะช่วยให้สามารถดำเนินการได้ทั่วถึงและกว้างขวาง และก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะกิจการร่วมมือกันทำงานอาจดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ เช่น

- การวางแผนร่วมกัน รวมถึงการจัดทำแผนหน้าที่/ภารกิจ
- การจัดทำแผนพัฒนาคนร่วมกันและแบ่งแยกหน้าที่/ภารกิจ
- โครงการฝึกอบรม/การสัมมนาต่างๆ
- งานวิชาการ/งานวิจัย
- ระบบข้อมูลและการสารสนเทศ

(2) **หนุนเสริมการทำงานของ สสท.** ได้แก่การสนับสนุนงบประมาณ/กองทุนในการดำเนินงาน การหนุนเสริมให้ สสท. มีรายได้มากขึ้น เช่น กระตุ้น/รณรงค์ให้สหกรณ์สมาชิกชำระค่าบำรุง สสท. การหนุนเสริมภายใต้ของ สสท. จากทรัพย์สินคงเหลือของสหกรณ์ที่ชำระบัญชี เป็นต้น

(3) **หนุนเสริมให้ สสท. เป็นแม่ข่ายการดำเนินงาน** ในภารกิจต่างๆ ของ สสท. และกิจการสาธารณะประโยชน์ทั้งหลายของขบวนการสหกรณ์

กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตรของ สสท. จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 4

แนวคิดการสร้าง/พัฒนาเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 4 สหกรณ์เครือข่าย 5 ชุมชุมสหกรณ์แห่งชาติ โครงการไตรภาคี ได้ข้อสรุปดังนี้

(1) สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยควรแก้ไขปัญหาเร่งด่วนในการสร้างภาพลักษณ์และปัญหาวิกฤตศรัทธา และขบวนการได้มาของคณะกรรมการดำเนินการชุดใหม่ที่เป็นที่ยอมรับของขบวนการ หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง

(2) การสร้างความรู้ความเข้าใจกับสหกรณ์สมาชิกในเรื่องอุดมการณ์หลักการและวิธีการสหกรณ์ กิจกรรมของขบวนการสหกรณ์และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในขบวนการสหกรณ์

(3) การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ การถ่ายทอดเผยแพร่และจัดการฝึกอบรมให้แก่สหกรณ์สมาชิก

(4) สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยควรเป็นศูนย์กลางในเรื่องข้อมูลสหกรณ์และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระบบสารสนเทศเพื่อบริการแก่สมาชิก

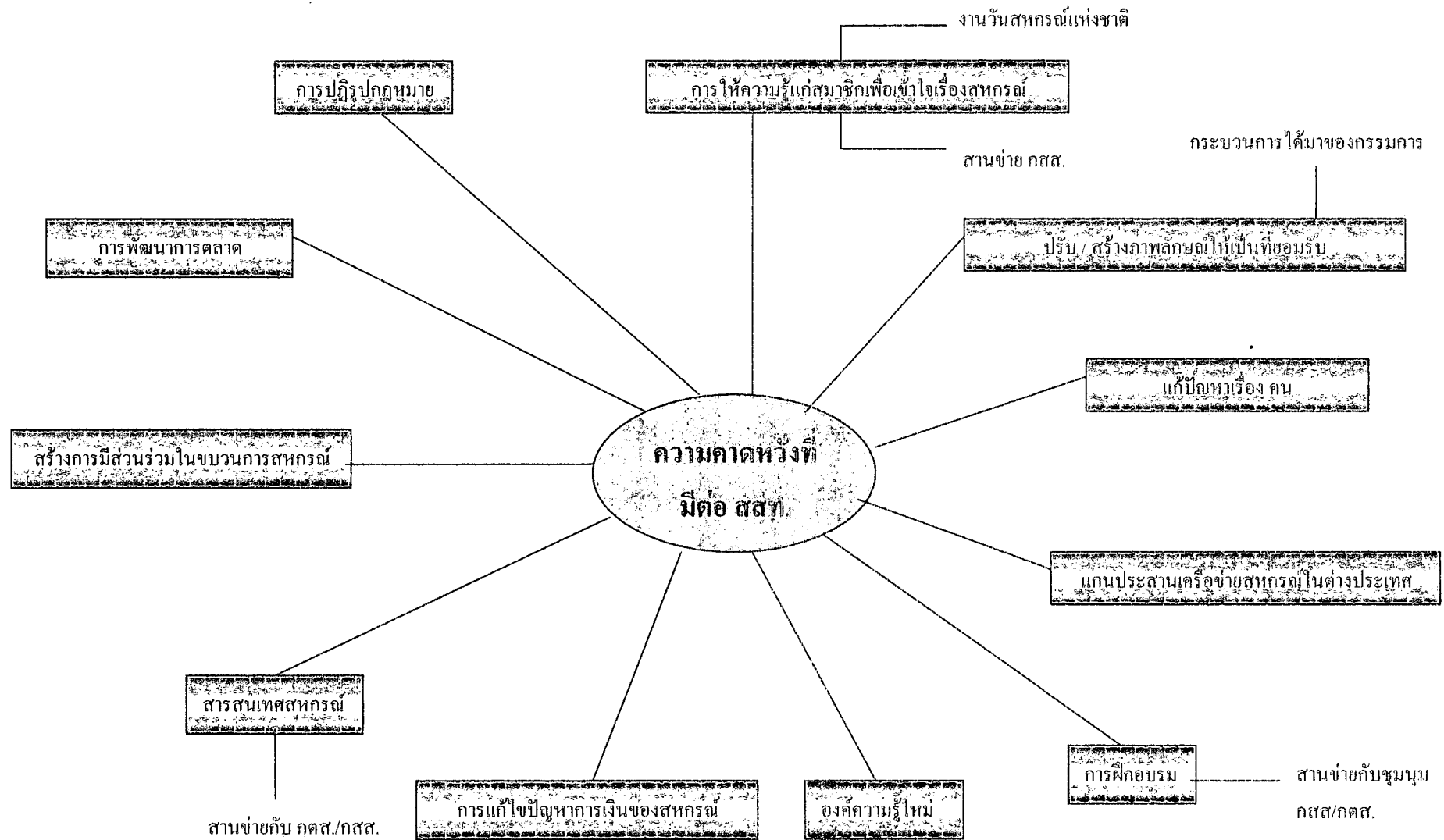
(5) ต้องเป็นแกนหลักในการเสนอข้อแก้ไขกฎหมายในเรื่องที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของสหกรณ์โดยเฉพาะเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการ

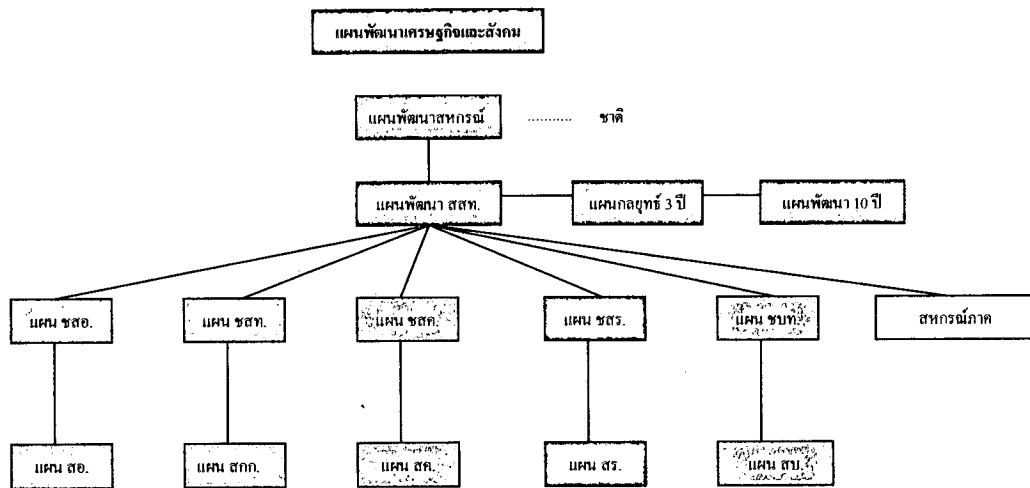
(6) สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยควรเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาการเงินของสหกรณ์สมาชิก เช่นอาจหนุนเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจการเงินเป็นแกนกลางในการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ เป็นต้น

(7) สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยควรมีบทบาทในการพัฒนาการตลาดสินค้าและผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์สมาชิกโดยอาจเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจระหว่างสหกรณ์กับภาคเอกชนและตลาดต่างประเทศ เป็นต้น

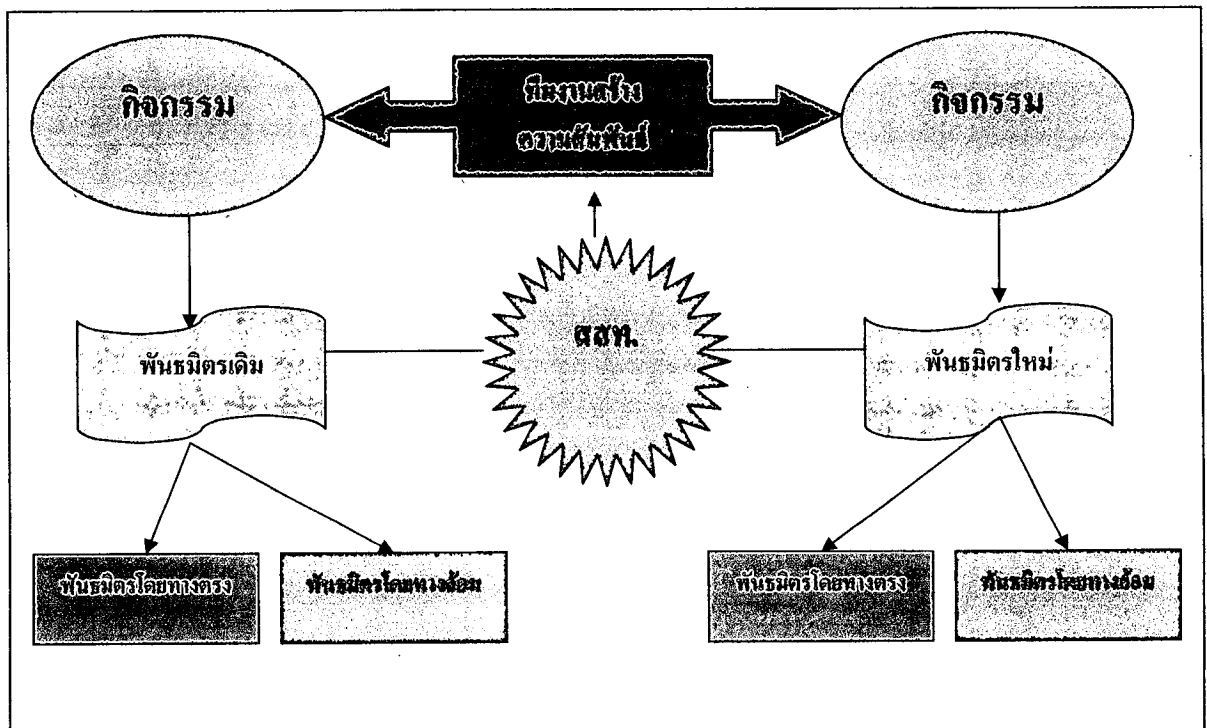
ภาพที่ 6.4 กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 4

100

ภาพที่ 6.4.1 กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร สสท. จากเวที ครั้งที่ 4

รูปที่ 7 กรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตร จากเวทีครั้งที่ 5

บทที่ 7

บทสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่าเพื่อการพัฒนา สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้เข้มแข็ง

การสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่าง สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกับหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กร พันธมิตรมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้สันนิบาตสหกรณ์ฯ มีความเข้มแข็งมีบทบาทเป็นองค์กรนำของ ขบวนการสหกรณ์และนำไปสู่การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ในฐานะที่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็น องค์กรสูงสุด ตลอดจนสมาชิกของสหกรณ์ต่อไป

1. ตัวแบบการวิเคราะห์

1.1 การวิเคราะห์สถานการณ์ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ขององค์กรสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมของสันนิบาตสหกรณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็นสภาพแวดล้อมภายในองค์กรสันนิบาตสหกรณ์ฯ ซึ่ง หมายถึงปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ ได้แก่ โครงสร้างระบบงาน บุคลากร วัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยี การบริหารการจัดการ ธุรกิจและบริการ เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึง จุดแข็ง จุดอ่อน และ สภาพแวดล้อมภายนอก องค์กร ซึ่งหมายถึง ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้เพื่อให้ทราบถึงโอกาสและอุปสรรค ผลการวิเคราะห์ สถานการณ์สรุปได้ดังตารางที่ 7.1

ตารางที่ 7.1 ตารางการวิเคราะห์สถานการณ์สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

จุดแข็ง(Strength)	จุดอ่อน(Weakness)
1.เป็นองค์กรที่มีกฎหมายรองรับ เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย 2.ความเป็นองค์กรนำโดยมีสหกรณ์ทุกประเภททั่วประเทศเป็นสมาชิก 3.มีรายได้ที่แน่นอนจากการที่สหกรณ์สมาชิกต้องส่งชำระค่าบำรุงสห. เป็นรายปีทุกปีที่มีกำไรและเงินคงเหลือจากการชำระบัญชีสหกรณ์ที่เลิก 4.มีงบประมาณจากภาครัฐสนับสนุน 5.มีสหกรณ์สมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปีเป็นผลจากการจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์เพิ่มขึ้น 6.การบริหารงานของ สสท.มีความคล่องตัว มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้เหมาะสมสอดคล้องกับ การดำเนินงานของ สสท. 7.มีแผนการกระจายอำนาจและการบริการไปส่วนภูมิภาคโดยการจัดตั้ง สสท.จังหวัด	1.วัฒนธรรมการทำงานในองค์กรยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์การดำเนินงานในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป 2.การสื่อสารภายในองค์กรขาดประสิทธิภาพ 3.ขาดกระบวนการสรรหาที่ดีเพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการดำเนินการที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมเข้ามาบริหารงาน 4.การได้มาซึ่งคณะกรรมการดำเนินการ สสท.มาจากสหกรณ์ชั้นปฐม ขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการองค์กรนำในรูปแบบสันนิบาตสหกรณ์

จุดแข็ง(Strength)	จุดอ่อน(Weakness)
	5.ขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้สหกรณ์สมาชิกเข้าใจบทบาทและภาคภูมิใจในความเป็นเจ้าขององค์กรและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน 6.รูปแบบการให้บริการต่างๆยังไม่สอดคล้องและเพียงพอต่อความต้องการของสหกรณ์สมาชิก 7.ปัญหาภายในองค์กรที่สะสมต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นเอกภาพของคณะกรรมการและฝ่ายจัดการเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาองค์กรสหต. 8. เทคโนโลยี และระบบสารสนเทศไม่ทันสมัย 9.สหกรณ์สมาชิกบางส่วนไม่ส่งชำระค่าบำรุงแก่ สสท. ตามที่กฎหมายกำหนดทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ 10.ขาดไม่มีแผนการดำเนินธุรกิจที่จะสร้างรายได้ให้เพียงพอต่อการดำเนินงานของ สสท
โอกาส(Opportunity)	อุปสรรค(Threat)
1.การริเริ่มจัดตั้งสสท.เกิดจากผู้นำสหกรณ์ในอดีตและภาครัฐ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการให้ความช่วยเหลือสหกรณ์สมาชิก โดยมุ่งหวังให้บริการกิจในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ไปจากภาครัฐ ดังนั้น ฝ่ายราชการจึงต้องให้ความช่วยเหลือในฐานะสสท.เป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ มีบทบาทในการส่งเสริมมาโดยตลอดและเห็นว่า สสท. เป็นองค์กรกลางที่จะพัฒนาสหกรณ์ไปสู่ความเข้มแข็งได้ภาครัฐจึงให้ความช่วยเหลือในฐานะ สสท. เป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ 2.กระแสสังคมในปัจจุบัน มุ่งเน้นการรวมกลุ่มองค์กรชุมชนเพื่อการพัฒนาจึงเป็นโอกาสที่จะขยายงานสหกรณ์ให้กว้างขวางมากขึ้น	1.พรบ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 ไม่ให้อำนาจรัฐเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับ สสท. เมื่อมีปัญหาภายในสสท. ไม่มีหน่วยงานใดมาดูแลแก้ไข ทำให้ปัญหารุนแรงขึ้น 2.ปัญหาภายในของสสท. เรื้อรังมานานส่งผลต่อภาพลักษณ์จึงทำให้ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องไม่ให้การยอมรับสสท.เท่าที่ควรทำให้ขาดการประสานเชื่อมโยง 3.สหกรณ์สมาชิกบางส่วนขาดความเชื่อมั่น ศรัทธา ในองค์กร สสท.

3.มีองค์กรพันธมิตรจำนวนมากที่มีบทบาทภารกิจสอดคล้องและเกื้อหนุนการดำเนินงานของ สสท. 4.องค์กรต่างประเทศ/ระหว่างประเทศส่วนใหญ่ให้การยอมรับในการเป็นผู้นำขบวนการสหกรณ์ 5.มีแบบอย่างขององค์กรระหว่างประเทศ/ต่างประเทศสามารถนำมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการของ สสท. ได้	

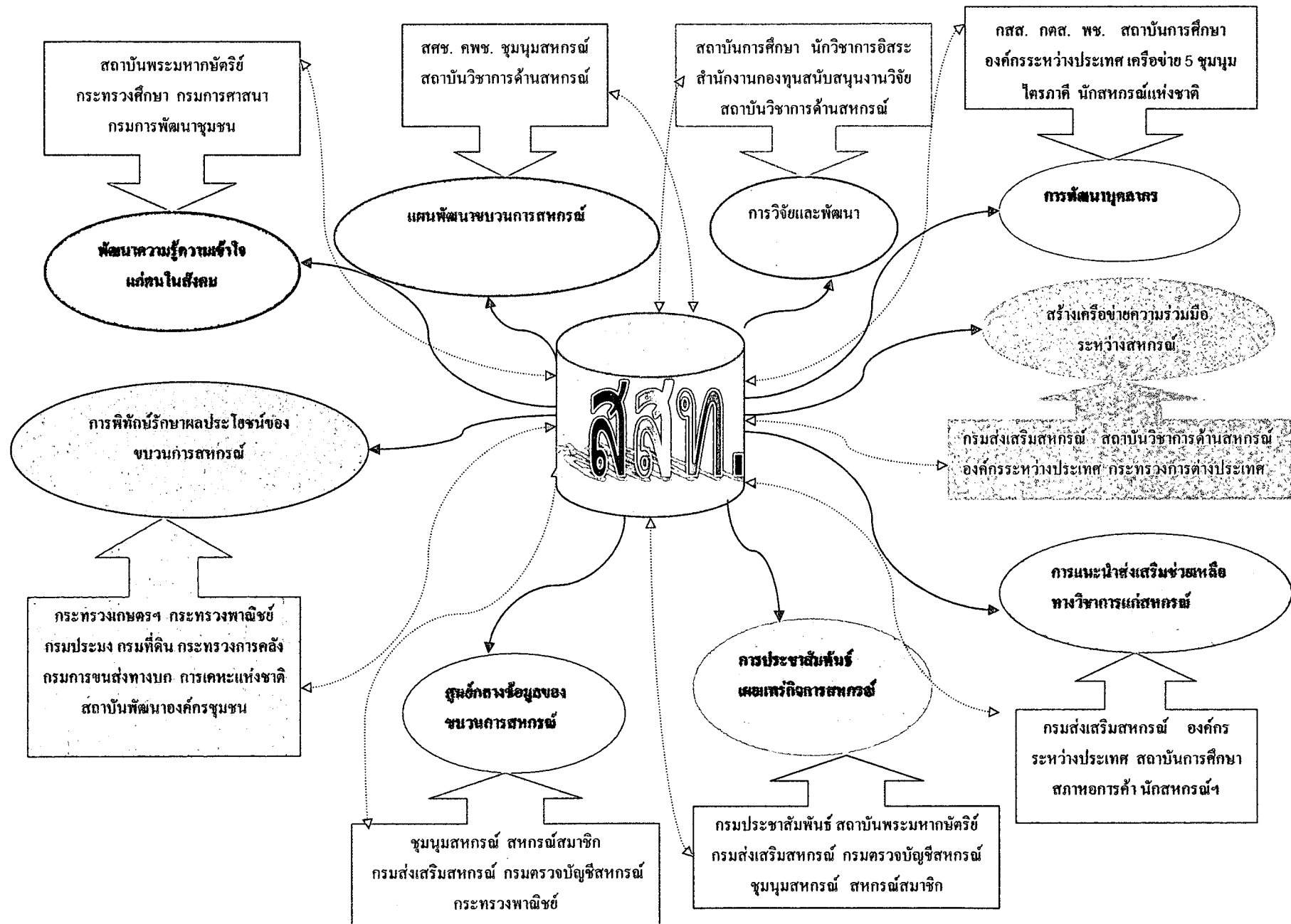
1.2 การเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตร

การสร้างเครือข่ายพันธมิตรมีความสำคัญและบทบาทต่อการที่จะช่วยให้การดำเนินงานของแต่ละองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทุกหน่วยงาน/องค์กรควรมีความเข้าใจ มีเจตนารมณ์ที่จะร่วมมือกัน เห็นประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกัน ซึ่งในส่วนของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเองต้องสร้างความเข้าใจกับบุคลากร และพร้อมที่จะยื่นมือออกไปจับมือหรือสานความสัมพันธ์กับหน่วยงาน/องค์กรพันธมิตรทั้งหลาย

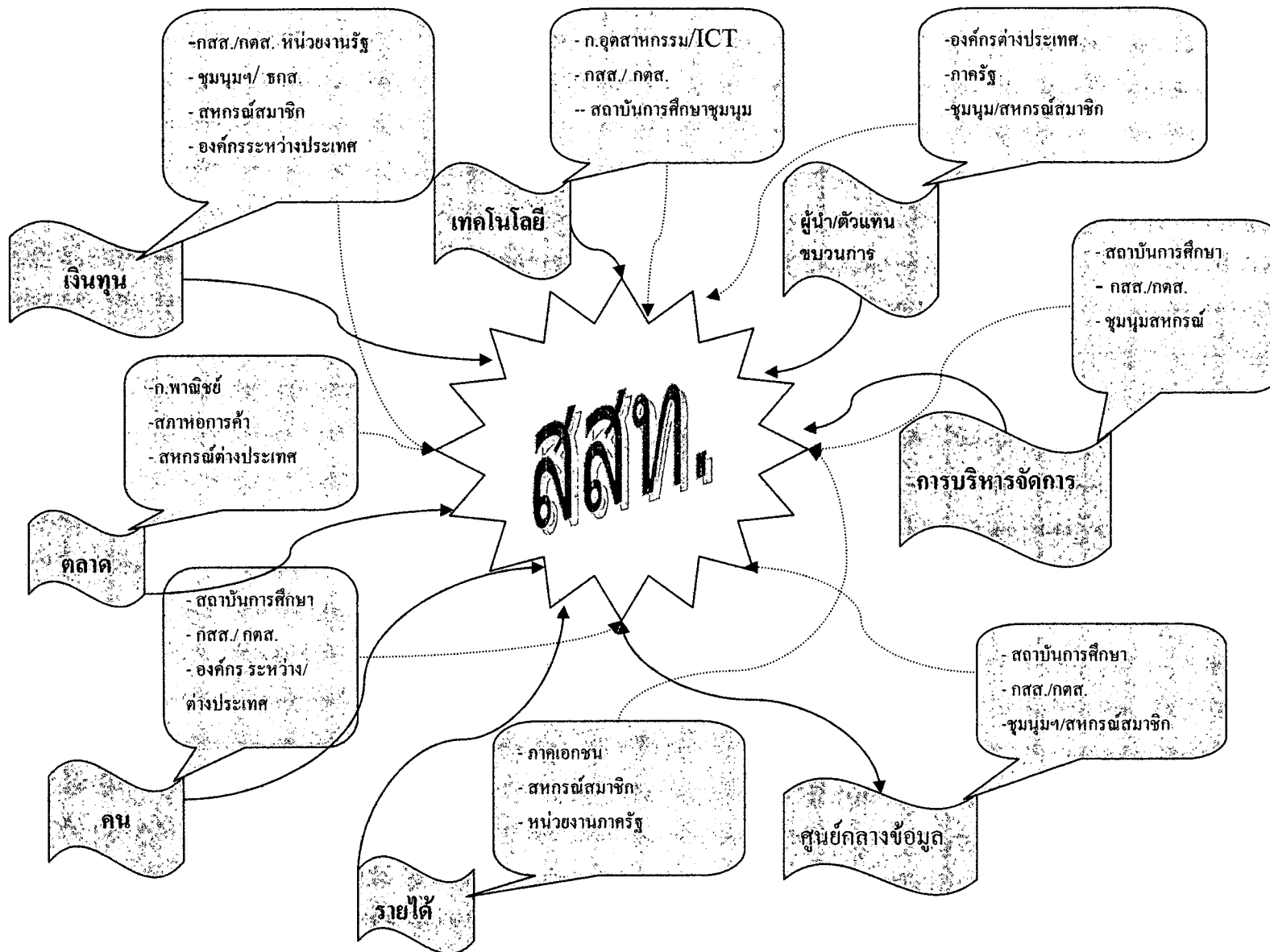
ในที่นี้จะได้วิเคราะห์แนวทางที่ สสท. จะใช้ในการสร้างเครือข่ายพันธมิตร เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1.2.1 เครือข่ายพันธมิตรตามวัตถุประสงค์ของการทำงาน/ประโยชน์ร่วม

หลายๆหน่วยงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน กลุ่ม/องค์กรประชาชน ทั้งโดยบทบาทภารกิจ วัตถุประสงค์ขององค์กร ตลอดจนนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ดังนั้นการร่วมมือกับหน่วยงาน/กลุ่มองค์กร ในการดำเนินกิจกรรม งาน/โครงการต่างๆโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการทำงานย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นกว่าแต่ละหน่วยงาน/กลุ่มองค์กรดำเนินการโดยลำพัง

ภาพที่ 7.1 เครือข่ายพันธมิตรตามบทบาทภารกิจขององค์กร

ตารางที่ 7.2 ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพันธมิตรกับ สสท.

หน่วยงาน /พันธมิตร	วัตถุประสงค์ของ การทำงานร่วมกัน	ได้รับประโยชน์ร่วมกัน		การพัฒนาขบวนการ สหกรณ์ร่วมกัน
		พันธมิตร	สสท.	
1.มหาวิทยาลัย มก. แม่โจ้ มสธ.	<u>ด้านวิชาการ</u> 1. เพื่อพัฒนา/ยกระดับทางการศึกษา ของบุคลากรในขบวนการสหกรณ์ 2. เพื่อพัฒนาการศึกษาวิจัยทางด้าน สหกรณ์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ	1.การผลิตบัณฑิตสอดคล้องกับ ตลาดงานด้านสหกรณ์ 2.เป็นสถาบันที่มีบทบาทในการ พัฒนาบุคลากรในขบวนการ สหกรณ์ 3.พัฒนาทางด้านการศึกษาวิจัย ด้านสหกรณ์เพื่อให้เกิดการนำไปใช้ ประโยชน์	1.มีบทบาทในการจัดการพัฒนา บุคลากรในขบวนการที่มีคุณภาพ/ ประสิทธิภาพ 2.พัฒนาคุณภาพทางด้านการวิจัยเพื่อ สร้างองค์ความรู้ใหม่สอดคล้องกับ สถานการณ์ เช่นการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ 3.เผยแพร่ผลงานวิจัยให้แก่สหกรณ์ สมาชิกเพื่อนำไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อสหกรณ์และสมาชิก	1.บุคลากรในขบวนการมีคุณภาพ เพิ่มขึ้น สามารถพัฒนางานสหกรณ์ให้ เป็นที่สนใจในตลาดงาน 2. มีองค์ความรู้ใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับสถานการณ์ และ สามารถใช้ในการพัฒนาสหกรณ์ได้
2.กรมส่งเสริม สหกรณ์	<u>1.ด้านการพัฒนาบุคลากรในขบวนการ สหกรณ์</u> 1.1 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการ 1.2 การพัฒนาบุคลากรของสหกรณ์	1.มีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ลด ความซ้ำซ้อน ประหยัดทรัพยากร 2.ตอบสนองความต้องการด้านการ ฝึกอบรมของสหกรณ์ได้อย่างทั่วถึง	1.มีกลุ่มเป้าหมายชัดเจน ลดความ ซ้ำซ้อน ประหยัดทรัพยากร 2.ตอบสนองความต้องการด้านการ ฝึกอบรมของสหกรณ์สมาชิกได้อย่าง ทั่วถึง	1.บุคลากรในขบวนการได้รับการ พัฒนาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง 2.การพัฒนาบุคลากร โดยไม่เสีย ค่าใช้จ่ายที่สูงจนเกินไป

หน่วยงาน /พันธมิตร	วัตถุประสงค์ของ การทำงานร่วมกัน	ได้รับประโยชน์ร่วมกัน		การพัฒนาขบวนการ สหกรณ์ร่วมกัน
		พันธมิตร	สสท.	
	2.ด้านการจัดทำข้อมูลเพื่อการ บริหารงาน 2.1 เพื่อพัฒนาระบบการจัดทำ ฐานข้อมูลสหกรณ์ 2.2 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการ บริหารงานของพันธมิตรและสสท. 3.ด้านการชำระบัญชี 3.1 เพื่อพัฒนางานด้านการชำระ บัญชีให้มีประสิทธิภาพ 4. ด้านการตั้ง สสท. จังหวัด 4.1 อำนวยบริการสหกรณ์สมาชิกโดย กระจายงานสู่ภูมิภาค 4.2 ขบวนการสหกรณ์มีหน่วยงาน เครือข่ายในระดับจังหวัด	1.แบ่งเบาภาระงานด้านการจัดทำ ฐานข้อมูลสหกรณ์ 2.มีข้อมูลที่ถูกต้องซึ่งส่งผ่านจาก องค์กรนำของขบวนการ นำไปใช้ ประโยชน์ในการพัฒนางานสหกรณ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 1.แบ่งเบาภาระงานด้านการชำระ บัญชี สหกรณ์ที่เล็ก 2.เพิ่มประสิทธิภาพ การแนะนำ ส่งเสริมสหกรณ์ 1.มีหน่วยงานองค์กรนำของ ขบวนการในระดับภูมิภาค เพื่อช่วย แบ่งภาระงานภาครัฐ 2.การประสานงานในระดับพื้นที่ ระหว่างพันธมิตร	1.มีข้อมูล สถิติต่างๆของขบวนการ สหกรณ์ที่เป็นปัจจุบัน เช่น จำนวน สหกรณ์ที่จดทะเบียนจัดตั้ง เลิก/ชำระ บัญชี เป็นต้น 2.มีฐานข้อมูลของขบวนการเพื่อบริการ สหกรณ์สมาชิกและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง 1.จัดให้มีรูปแบบบริการที่สอดคล้องกับ สถานภาพของสหกรณ์ 2.มีข้อมูลด้านกระบวนการเลิกสหกรณ์ สามารถกำหนดแผนรายรับขององค์กร จากเงินที่เหลือจากการชำระบัญชี 1.มีฐานข้อมูลและสถานการณ์ของ สหกรณ์สมาชิก เป็นของตนเอง 2. พัฒนabethาบทการเป็นองค์กรนำของ สสท. และให้ความช่วยเหลือสหกรณ์ สมาชิก	1.มีฐานข้อมูลของขบวนการสหกรณ์ที่ ถูกต้องตรงกัน 2. ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการ พัฒนางานสหกรณ์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ 1.กระบวนการเลิกสหกรณ์เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ 1.สหกรณ์ในพื้นที่ได้รับบริการที่ เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ 2.เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่าง สหกรณ์สมาชิกกับ สสท.

หน่วยงาน/ พันธมิตร	วัตถุประสงค์ของ การทำงานร่วมกัน	ได้รับประโยชน์ร่วมกัน		การพัฒนาขบวนการ สหกรณ์ร่วมกัน
		พันธมิตร	สสท.	
3.กรมตรวจบัญชี สหกรณ์	<u>1. ด้านการแนะนำส่งเสริมสหกรณ์ และให้ช่วยเหลือทางวิชาการแก่ สหกรณ์</u> 1.1 เพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ และการแนะนำส่งเสริมสหกรณ์ เหมาะสม สอดคล้องกับการ ดำเนินงานของสหกรณ์	1.จัดระบบการให้บริการข้อมูลจาก การตรวจสอบรับรองงบการเงินและ การวิเคราะห์งบการเงินของ สหกรณ์ แก่องค์กรสูงสุดของ ขบวนการ เพื่อประโยชน์ในการให้ ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม สหกรณ์	1.ใช้ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมวิเคราะห์ งบการเงินเป็นฐานข้อมูลในการให้ คำแนะนำ ช่วยเหลือทางด้านวิชาการ แก่สหกรณ์ 2.พัฒนาบทบาทการเป็นองค์กรให้ ความช่วยเหลือ แนะนำ การดำเนินงาน สหกรณ์	1.มีองค์กรที่มีศักยภาพในการให้ คำแนะนำ ช่วยเหลือสหกรณ์ เพิ่มขึ้น 2.ขบวนการสหกรณ์มีโอกาสนในการ พัฒนามากขึ้น
	<u>2.ด้านการพัฒนาบุคลากรใน ขบวนการสหกรณ์</u> 2.1พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการและการพัฒนาบุคลากร	1.มีองค์กรทำหน้าที่การพัฒนา บุคลากรกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้ ทางด้านการบัญชีการใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการ ทางด้านการบัญชี 2.การพัฒนาบุคลากรเป็นการ พัฒนาขีดความสามารถในการ บริหารจัดการของสหกรณ์ให้มี ข้อบกพร่องลดลงจะเป็นการแบ่ง เบาภารกิจของหน่วยงาน	1.มีกลุ่มเป้าหมายชัดเจนลดการซ้ำซ้อน ประหยัดทรัพยากร 2.ตอบสนองความต้องการด้านการ ฝึกอบรมของสหกรณ์สมาชิกได้อย่าง ทั่วถึง	

หน่วยงาน/ พันธมิตร	วัตถุประสงค์ของ การทำงานร่วมกัน	ได้รับประโยชน์ร่วมกัน		การพัฒนาขบวนการ สหกรณ์ร่วมกัน
		พันธมิตร	สสท.	
4. กระทรวง มหาดไทย	1. <u>ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน</u> 1.1 พัฒนาส่งเสริมการใช้หลักการ และวิธีการสหกรณ์เพื่อแก้ไขปัญหาใน ชุมชนและปัญหาความยากจน	1. พัฒนาการดำเนินงานของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้ วิธีการสหกรณ์ในการพัฒนาชุมชน 2. สร้างเครือข่ายการพัฒนาชุมชน โดยมีสหกรณ์ในท้องถิ่นเป็นแกน หลักและชุมชนมีส่วนร่วม	1. มีบทบาทเป็นแกนประสานความ ร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่ เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนการ ดำเนินงานของสหกรณ์สมาชิก 2. การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่หลักการ และวิธีการแก่สมาชิกและประชาชน ทั่วไป	1. สหกรณ์ในท้องถิ่นมีบทบาทในการ แก้ปัญหาของชุมชน ทำให้ได้รับการ ยอมรับ และเชื่อมั่น ทำให้องค์กร สหกรณ์มีความยั่งยืน
5. กระทรวง พาณิชย์	1. <u>ด้านการพิทักษ์ผลประโยชน์</u> 1.1 ปกป้องและหาช่องทางให้สหกรณ์ สมาชิกได้รับประโยชน์จากการที่ ประเทศไทยทำ FTA กับประเทศต่างๆ 1.2 ปกป้องการดำเนินธุรกิจของ ร้านค้าขนาดเล็ก/ ร้านสหกรณ์ ที่ได้รับ ผลกระทบจากนโยบายการขยายตัว ของร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ของ ต่างประเทศ	1. มีบทบาทในการดูแล ปกป้อง ผลประโยชน์ของกลุ่ม องค์การภาค ประชาชนและสร้างความเป็นธรรม ในสังคม	1. มีบทบาทในการพิทักษ์รักษา ผลประโยชน์ของสหกรณ์สมาชิกทำให้ ได้รับความเชื่อมั่น ศรัทธาจากสหกรณ์ สมาชิก	1. สหกรณ์ได้รับการปกป้องจาก นโยบายภาครัฐ สามารถยังคงดำรงค อยู่ในระบบสหกรณ์ ก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อสมาชิก

หน่วยงาน/ พันธมิตร	วัตถุประสงค์ของ การทำงานร่วมกัน	ได้รับประโยชน์ร่วมกัน		การพัฒนาขบวนการ สหกรณ์ร่วมกัน
		พันธมิตร	สสท.	
6. กรมประชา สัมพันธ์	1. <u>ด้านการประชาสัมพันธ์</u> 1.1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้าน การประชาสัมพันธ์ (แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร)	1. มีแหล่งข่าวสารด้านงานสหกรณ์ เพิ่มขึ้น 2. ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสหกรณ์ที่ ถูกต้องทันเหตุการณ์	1. เพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ด้านสหกรณ์แก่ สมาชิกและประชาชนทั่วไป	1. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานสหกรณ์ 2. สหกรณ์สมาชิก/ สมาชิกสหกรณ์ ได้รับ ข้อมูล ข่าว สาร ถูก ต้อง ทัน เหตุการณ์
7. สถาบัน พระมหากษัตริย์	1. การพัฒนาประเทศโดยใช้หลักการ สหกรณ์ เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้หลักการและ วิธีการสหกรณ์เป็นเครื่องมือในการ พัฒนาประเทศ	1. ได้รับทราบความก้าวหน้าของ งานด้านสหกรณ์ในประเทศจาก องค์กรสูงสุดของขบวนการ สหกรณ์ 2. ได้รับข้อมูลสถานการณ์ของ สหกรณ์ที่เป็นปัจจุบัน	1. ได้รับสนองแนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่องาน สหกรณ์โดยตรง 2. การประสานความร่วมมือทำให้ บุคลากรแต่ละหน่วยงานมีโอกาส แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาการงาน	1. งานสหกรณ์เป็นที่รู้จัก ได้รับความ เชื่อมั่น ทำให้มีโอกาสได้รับการ สนับสนุนการดำเนินงานจากทั้งใน และนอกวงการ
8. กระทรวงศึกษา ธิการ	<u>ด้านการศึกษา</u> 1. เสริมสร้าง /ยกระดับการศึกษาเพื่อ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความ ซื่อสัตย์ สามัคคี ให้เกิดแก่ประชาชน	1. วางรากฐานทางการศึกษาของ ประชาชน ให้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การ พึ่ง ตน เอง และ การ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2. สร้างรูปแบบการเรียนรู้จากการ ปฏิบัติจริง	1. ปลูกฝังคุณค่าสหกรณ์แก่เยาวชนของ ชาติและประชาชนทั่วไป 2. เตรียมว่าที่สมาชิกสหกรณ์(Pre- member)ที่มีคุณภาพ	1. สร้างรากฐานให้มั่นคงแก่ขบวนการ สหกรณ์ 2. เผยแพร่หลักการและวิธีการสหกรณ์ ให้แก่ประชาชนในสังคม

ตารางที่ 7.1 ตัวอย่างรูปแบบกิจกรรมเครือข่ายพันธมิตรของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

ภารกิจ	หน่วยงาน /กลุ่ม องค์กร	ตัวอย่างรูปแบบกิจกรรม
1.การเป็นองค์กรทางวิชาการ		
(1) ด้านการพัฒนาบุคลากรใน ขบวนการสหกรณ์	- กรมส่งเสริมสหกรณ์ - กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ - กรมการพัฒนาชุมชน - สถาบันการศึกษา - มูลนิธิพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ระหว่างประเทศ - องค์กรระหว่างประเทศ - เครือข่าย 5 ชุมชน - นักสหกรณ์แห่งชาติ - ไตรภาคี	- ร่วมกันกำหนดแผนพัฒนาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ การสหกรณ์ - ร่วมกันจัดทำโครงการฝึกอบรม/สัมมนา - แบ่งกลุ่มเป้าหมายการดำเนินงาน - ร่วมกันสนับสนุนค่าใช้จ่าย/วิทยากร/เอกสารและ อื่นๆ ในการดำเนินการ
(2)ด้านการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจการสหกรณ์	- กรมส่งเสริมสหกรณ์ - กรมประชาสัมพันธ์ - สถาบันพระมหากษัตริย์ - ชุมชนสหกรณ์ - สหกรณ์สมาชิก	- แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร - ร่วมกันเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ - ร่วมกันผลิตสื่อประชาสัมพันธ์
(3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาสหกรณ์ และรวบรวมสถิติเกี่ยวกับกิจการ สหกรณ์	- สถาบันการศึกษา - สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ - สำนักงานกองทุน สนับสนุน การวิจัย - นักวิชาการอิสระ	- ร่วมวางแผนแม่บทงานวิจัยด้านสหกรณ์ - ร่วมกันทำวิจัยเพื่อการพัฒนา - แลกเปลี่ยนสถิติข้อมูล
(4) ด้านการแนะนำส่งเสริม ช่วยเหลือทางวิชาการแก่สหกรณ์	- กรมส่งเสริมสหกรณ์ - องค์กรระหว่างประเทศ - สถาบันการศึกษา - สภาหอการค้า - นักสหกรณ์แห่งชาติ	- ร่วมกันเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านสหกรณ์ - ร่วมกันเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและ เทคโนโลยีด้านอาชีพ - ร่วมให้บริการ/ช่วยเหลือด้านวิชาการและ กฎหมายแก่สหกรณ์

ภารกิจ	หน่วยงาน /กลุ่ม องค์กร	ตัวอย่างรูปแบบกิจกรรม
(5) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ ทั้งในและต่างประเทศ	- กรมส่งเสริมสหกรณ์ - สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ - องค์กรระหว่างประเทศ - กระทรวงการต่างประเทศ	- ร่วมกันเชื่อมโยงเครือข่ายสัมพันธ์ภาพระหว่างสหกรณ์ทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ - ร่วมกันส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างขบวนการสหกรณ์ไทยกับขบวนการสหกรณ์ต่างประเทศ/หน่วย/องค์กรต่างประเทศและระหว่างประเทศ
2. การเป็นตัวแทน ช่วยเหลือ และ ประสานงาน		
(1) ด้านการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของขบวนการสหกรณ์	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงพาณิชย์ - กรมประมง - กรมที่ดิน - กระทรวงการคลัง - กรมขนส่งทางบก - การเคหะแห่งชาติ - สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน	- ร่วมมือในการพัฒนาบทบาทการเป็นผู้นำ/ตัวแทนสหกรณ์ในการเจรจาสิทธิประโยชน์ต่างๆของขบวนการสหกรณ์ - ให้ความช่วยเหลือ/สนับสนุนสหกรณ์ผ่าน สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย - สนับสนุน สสท.ให้มีบทบาทในการเจรจาต่อรองเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและโควต้าทางการค้าของสหกรณ์
(2) ด้านการเป็นศูนย์กลางข้อมูลของขบวนการสหกรณ์	ชุมชุมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์	- ร่วมกันจัดทำฐานข้อมูล/แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านสหกรณ์และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง - ร่วมกันพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ สันนิบาตสหกรณ์ฯ - ให้ความช่วยเหลือ สสท. ในการพัฒนาห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์สหกรณ์ไทย
(3) ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ชุมชุมสหกรณ์ สสท. คพช. สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์	- ร่วมกันผลักดันให้มีนโยบายเรื่องการพัฒนาสหกรณ์ในสอดคล้องแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - ร่วมกันกำหนดแผนแม่บทการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ให้สอดคล้องแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภารกิจ	หน่วยงาน /กลุ่ม องค์กร	ตัวอย่างรูปแบบกิจกรรม
(4) ด้านการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์แก่คนในสังคม	กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศาสนา กรมการพัฒนาชุมชน สถาบันพระมหากษัตริย์	-ร่วมกันผลักดันให้มีเนื้อหาวิชาการสหกรณ์ในหลักสูตรการประถมศึกษา -สนับสนุนให้มีการสหกรณ์สาธิตในโรงเรียน/ชุมชน เช่น กิจกรรมร้านค้า กิจกรรมการออม - จัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เรื่องสหกรณ์ผ่านสื่อต่างๆและวัดในชุมชน

2.การวิเคราะห์เครือข่ายคุณค่าเพื่อพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

2.1 บทบาทภาครัฐ

จากจุดเริ่มต้นของการก่อตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย คือมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย รับภาระการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ไปจากภาครัฐ เพื่อให้ภาครัฐค่อย ๆ ลดบทบาทลงเหลือเพียงบทบาทของนายทะเบียนสหกรณ์แต่จวบจนถึงปัจจุบันซึ่งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ก่อตั้งมาเกือบ 40 ปีแล้ว ภาครัฐยังคงมีบทบาทอย่างสูงในการส่งเสริมสหกรณ์มีการกิจหลายอย่างที่ซ้ำซ้อนกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ซึ่งในเชิงเศรษฐกิจนับว่าเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เกิดการสูญเปล่า และบางส่วนไม่เอื้อต่อการพัฒนาสหกรณ์ให้พึ่งตนเอง รัฐจึงควรทบทวนบทบาทในส่วนนี้ และต้องเป็นการปรับเปลี่ยนจากนโยบายเบี่ยงเบนเช่นเดียวกับการกำเนิดของสหกรณ์ไทย ขณะเดียวกันสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ต้องพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับได้ว่าสามารถรับภาระไปจากภาครัฐ

2.2 การสร้างสำนึกในเรื่องเครือข่ายคุณค่าสหกรณ์/องค์กร

โดยเป็นที่ประจักษ์และยอมรับกันทั่วโลกว่าระบบสหกรณ์สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภายใต้ปรัชญาพื้นฐานของการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งนัยแห่งความหมายนี้สหกรณ์จะไม่อยู่โดดเดี่ยว ต้องสร้างความร่วมมือกับกลุ่ม / องค์กร / สหกรณ์ต่าง ๆ เป็นวงศ์สัมพันธ์ขององค์กรพันธมิตรที่ยั่งยืน เพื่อยังประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกองค์กรเป็นการใช้หลักสหกรณ์และวิธีการสหกรณ์ในการสร้างเครือข่ายพันธมิตร หรือเครือข่ายคุณค่าสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในฐานะผู้นำขบวนการสหกรณ์ไทย ควรมีบทบาทนำในการสร้างสำนึกในเรื่องเครือข่ายคุณค่าสหกรณ์แก่ทุกส่วน / ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สหกรณ์ / กลุ่ม / องค์กรประชาชน เกิดความสัมพันธ์ยึดโยงเป็นเครือข่าย หนุนเสริมการดำเนินงานซึ่งกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของคนและองค์กรต่อไป ผลกระทบที่ย้อนกลับคือการพัฒนารากฐานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้เข้มแข็งมั่นคงยิ่งขึ้น

2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาสันนิบาตแห่งประเทศไทย

โดยเฉพาะแวดวงที่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องโดยตรงคือบุคลากรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้แก่ พนักงานสันนิบาตแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่สำนึกในความเป็นเจ้าของร่วมกันและร่วมมือกันในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้มีบทบาทนำในขบวนการสหกรณ์ เพราะบุคลากรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เองย่อมเข้าใจถึงสถานการณ์ ปัญหาอุปสรรค และศักยภาพของคนในองค์กรเอง สามารถกำจัดการจุดอ่อนและเสริมสร้างจุดแข็งแก่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้ ทั้งนี้ทั้งนั้น ต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่ดีขึ้น สร้างบรรยากาศในการทำงานให้เอื้อต่อการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.4 การพัฒนาเครือข่ายพันธมิตร

จากบทวิเคราะห์ในเรื่องเครือข่ายพันธมิตรของ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จะเห็นได้ว่า สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สามารถมีพันธมิตรได้อย่างกว้างขวางมากมาย ซึ่งล้วนเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ไม่โดยตรงก็โดยอ้อมสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จึงควรมุ่งพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรให้มากขึ้น และแน่นแฟ้นขึ้นกว่าเดิมโดย

- **สร้างพันธมิตรใหม่** ขยายเครือข่ายคุณค่าสหกรณ์เพื่อหนุนเสริมผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน
- **ขยายผล / เพิ่มสัมพันธกับพันธมิตรเดิม** โดยเพิ่มกิจกรรมร่วมกัน ทำบันทึกข้อตกลง / บันทึกความร่วมมือร่วมกัน หรือที่ทำไว้เดิม เช่น ที่ทำกับ อบต. เรื่อง ความร่วมมือทางวิชาการและกิจกรรม สาธารณะแบบบูรณาการเพื่อต่อสู้เอาชนะความยากจน อาจเพิ่มช่องทางการหารายได้ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย โดยบริหารจัดการฝึกอบรมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย JA Zenchu เรื่อง การผลิตพืชพลังงาน (สบู่ดำ) ก็ควรขยายผลให้มีกิจกรรมเพิ่มขึ้นและให้ต่อเนื่องในระยะยาว
- **พันธมิตรที่ท้าทาย** ควรที่จะฟื้นฟูความสัมพันธ์ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงประโยชน์ของสหกรณ์สมาชิกเป็นหลัก เช่น บันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานอัยการสูงสุด เรื่องการเผยแพร่ความรู้และความช่วยเหลือด้านกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานสหกรณ์ CCA (Canadian Cooperative Association) ในเรื่องความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อสนับสนุนโครงการส่งเสริมอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรในประเทศไทย

พันธมิตรที่เป็นองค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรของต่างประเทศ ที่พัฒนาแล้ว เช่น องค์กรอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) KFPC(KF Project center) NTUC (Income Insurance Cooperative Alliance) มักจะมีเงินทุนจำนวนมาก มีกรอบวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานกว้าง การที่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจะจัดทำโครงการให้สอดคล้องและประสานความร่วมมือในด้านเงินทุนและการดำเนินงานย่อมมีโอกาสสูงที่จะได้รับการสนับสนุน

1.5 แบบอย่างที่ดีของต่างประเทศ

เนื่องจากระบบสหกรณ์เป็นระบบที่นำเข้าแบบอย่างมาจากต่างประเทศ กำเนิดของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ก็เป็นการนำแบบอย่างจากต่างประเทศมาใช้ แม้จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การสหกรณ์ไทยไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการสหกรณ์ช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ในระดับหนึ่งและมีคุณค่าคู่ควรที่จะธำรงรักษาไว้และพัฒนาให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบอย่างที่ดีขององค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ในต่างประเทศ เป็นอีกแง่มุมหนึ่งที่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สามารถนำมาพิจารณาประกอบการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กรสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้เข้มแข็งขึ้นได้ทั้งในเรื่องการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารให้ทันสมัย การดำเนินงานรวดเร็วมีประสิทธิภาพ การปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจให้เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของบุคลากรและความต้องการของสมาชิก การกำจัดผลประโยชน์แอบแฝงที่อาจจูงใจให้คนไม่ดีเข้ามาบริหารองค์กรเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน เป็นต้น

.....

บทที่ 8

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการดำเนินงาน

ในการวิจัย ทีมวิจัยกรุงเทพมหานครได้ใช้การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในระยะเวลา 6 เดือน โครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ภายใต้กรอบแนวคิดการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในการพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ซึ่งผลที่ได้จากการดำเนินการเป็นแนวคิดในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบต่างๆ ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 5 ระหว่างดำเนินงานโครงการวิจัยนั้น ทีมประสานงานกลางได้หนุนเสริมการดำเนินงานแก่ทีมวิจัยกรุงเทพมหานครอย่างใกล้ชิด

1.1 ผลการดำเนินงานตามแผนการวิจัย

ผลการดำเนินงานเป็นไปตามแผนการวิจัยที่กำหนดไว้ อาจจำแนกออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ บริบทของทีมวิจัย และบริบทของ เครือข่ายพันธมิตรของ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ดังนี้

(1) บริบทของทีมวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ความชัดเจนของทีมวิจัยเกี่ยวกับกรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
- 2) การวางแผนดำเนินงานโครงการวิจัย ให้สอดคล้องกับกรอบเวลาและเป้าหมาย
- 3) การวางตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักวิจัยและบุคลากรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ผู้เกี่ยวข้อง วิทยากร อย่างเหมาะสมเพื่อต่อการมีส่วนร่วมในการทำงาน
- 4) การบริหารจัดการทั้งในด้านกระบวนการวิจัยที่ต้องมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องภายในกรอบเวลาและงบประมาณค่าใช้จ่าย

(2) บริบทเครือข่ายพันธมิตรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

การดำเนินงานโครงการวิจัยของทีมกรุงเทพมหานคร ภายในกรอบเวลา 6 เดือน ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนสิงหาคม 2549 สามารถดำเนินการได้ตามแผนการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 5 ครั้ง และเข้าร่วมสังเกตการณ์ในเวทีสร้างความเข้าใจกับสหกรณ์สมาชิก ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำนวน 5 ครั้ง และการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การสร้างความร่วมมือกันระหว่างสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกับพันธมิตรรวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

เนื่องจากกรอบระยะเวลาในการวิจัยจำกัด (6 เดือน) ประกอบกับองค์กรพันธมิตรสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องมีมาก ต้องใช้เวลาในการค้นคว้าข้อมูลและค้นหาห่วงโซ่ความสัมพันธ์ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงทำได้แต่เฉพาะกับบุคลากรของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยกับหน่วยงาน

พันธมิตรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยตรง และผลได้ที่สำคัญคือการจุดประกายแนวคิดในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรพันธมิตร เช่น การออกพบปะเยี่ยมเยียนสหกรณ์สมาชิกในพื้นที่จังหวัดเพื่อรับฟังความคิดเห็น การระดมความช่วยเหลือจากขบวนการเพื่อช่วยเหลือสหกรณ์ในพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำแนวคิดการพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรไปใช้ในการกำหนดแผนทิศทางการพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2550 – 2554 และในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัยกับผู้บริหารและทีมงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้มีแนวคิดในการพัฒนาเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรพันธมิตรโดยการ จัดตั้ง “ทีมงานสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานพันธมิตร” ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้ากอง/สำนักของ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยมีกรรมการ/อนุกรรมการด้านวิชาการเป็นที่ปรึกษา

นอกจากนั้น ยังเป็นการกระตุ้นสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานพันธมิตร และฟื้นฟูความสัมพันธ์กับหน่วยงาน/องค์กรที่เคยทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกันไว้ ได้แก่ สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานอัยการสูงสุด Canadian Cooperative Association (CCA) JA Zenchu และอื่นๆ เพื่อสร้าง/พัฒนาเครือข่ายพันธมิตร รวมทั้งกระชับความสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่การร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่างๆตามวัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะยังประโยชน์ให้แก่บรรดาสหกรณ์สมาชิก

สรุป การดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ภายใต้กรอบแนวคิดการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในการพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กล่าวคือ (1) พัฒนาบุคลากรของสันนิบาตสหกรณ์ฯ และหน่วยงานพันธมิตร ให้ตระหนักถึงความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปรับกระบวนการและวิธีคิดเชิงบูรณาการ (2) หนุนเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำกรอบแนวทางการสร้างเครือข่ายมิตรและ (3) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้

1.2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

(1) ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากทีมวิจัย

- ขาดความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ทำให้การขับเคลื่อนการทำงานเป็นไปอย่างล่าช้า

- นักวิจัยทุกคนมีภารกิจจากงานประจำค่อนข้างมากทำให้ไม่มีเวลาทุ่มเทให้กับงานวิจัย

(2) ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยแวดล้อม

- บุคลากรของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยขาดความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วม
- วัฒนธรรมองค์กรไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงรับสิ่งใหม่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากรในองค์กร ทำให้งานวิจัยไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร
- เนื่องจากเป็นระยะฟื้นฟูของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจากปัญหาวิกฤตศรัทธา ประกอบกับวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการชุดที่ 21 มีระยะเวลาจำกัด ทำให้คณะกรรมการชุดนี้ มุ่งเน้นไปในการสร้างภาพลักษณ์และดำเนินกิจกรรมตามที่ประชุมใหญ่มอบหมายไว้

3. ประโยชน์ที่นักวิจัย/ทีมวิจัยได้รับจากการดำเนินงาน

3.1 งานวิจัย การพัฒนากระบวนการสหกรณ์ ภายใต้กรอบแนวคิด การสร้างเครือข่ายพันธมิตรในการพัฒนาสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในครั้งนี้ ทำให้นักวิจัยได้รับความรู้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- (1) วิวัฒนาการและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
- (2) บทบาทภารกิจ ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนความคิดเห็นของสหกรณ์สมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
- (3) ภารกิจที่สำคัญๆ ของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยอันส่งผลต่อการพัฒนาสหกรณ์สมาชิก นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงบทบาทภารกิจของหน่วยงาน กลุ่ม/องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

3.2 ทำให้เกิดการเรียนรู้ กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) และพัฒนากรอบแนวคิดเรื่องเครือข่ายพันธมิตรในการดำเนินงานของสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยที่มีบทบาทภารกิจที่มีความสอดคล้องกัน มีกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่เหมือนกัน

3.3 พัฒนาแนวความคิดของนักวิจัยในเรื่องการคิดนอกกรอบงานเดิม การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เทคนิคการทำงานแบบมีส่วนร่วม และการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเพื่อนำไปปรับใช้ในการทำงานต่อไป

4 ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงานวิจัย

(1) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่โครงการกำหนด ควรมีกรอบระยะเวลาดำเนินงานที่มากกว่านี้ เนื่องจากระยะเวลาจำกัดเกินกว่าที่จะดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

(2) การบ่มเพาะความรู้ด้านการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) แก่นักวิจัยเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัย

(3) องค์ประกอบของทีมวิจัยควรมีบุคลากรจากหน่วยงาน/องค์กรหลักในการสร้าง/พัฒนาเครือข่ายพันธมิตร เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและการนำเสนอองค์การเพื่อพิจารณานำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจะหนุนเสริมกระบวนการวิจัยให้สัมฤทธิ์ผลดียิ่งขึ้น

4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อต่อยอดโครงการวิจัยในอนาคต

(1) ควรมีโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนาเครือข่ายพันธมิตร

(2) ควรมีการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับ การบริหารจัดการเครือข่ายพันธมิตรที่เหมาะสมขององค์กรเพื่อหนุนเสริมด้านองค์ความรู้ การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน และการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ

.....